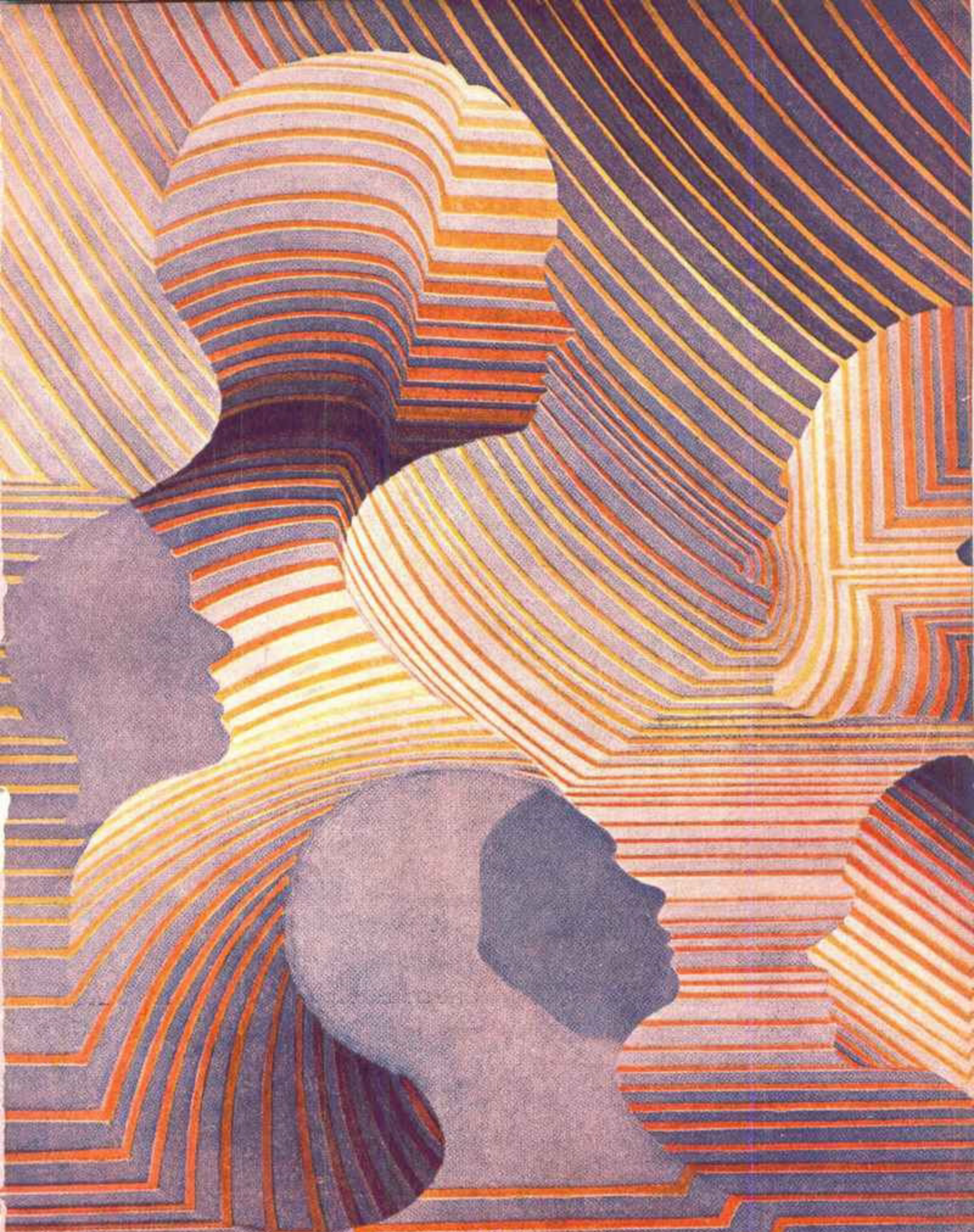

วารสารข้าราชการ

ระบบราชการ-จักรกลหิมาและสำคัญของสังคม

มีอิทธิพลต่อการสรรค์สร้างอุดมการณ์

อุดมการณ์-นามธรรมละเอียดอ่อน จุดแห่งพลังร่วมที่แสวงหา

มองให้ชัดในทุกจุด เหมือนเส้นทางที่ขวากหนาม

ความฝันอันสูงสุดหรือ-อาจจะใช่

ทำไม ทำไม ทำไม ทำไม ทำไม

สังคมไร้ทิศทาง ระบบราชการขาดเป้าหมาย มโนภาพเลื่อนลอย

เหมือนเส้นแล้วเส้นเล่าที่ลากผ่านไป สับสน เบียดเสียด กัดค้น

หากเราร่วมลากเส้นกันใหม่

อยู่บนพื้นฐานของความเห็นพ้องต้องกัน และมีประสิทธิภาพ

แล้วเราจะล้มล้าง-สัมผัสความงดงาม สมบูรณ์ของชีวิตมนุษย์

เมื่อถึงวันนั้น-อุดมการณ์ก็หาใช่ ความฝันอันสูงสุด อีกต่อไป....

ปลก:

อุดมการณ์กับการแสวงหาอันสับสน

ดอกแวนโก๊ะ:

อคุล อคุลศักดิ์

ไพฑูรย์:

อิทธิชัย จันทรินทร์

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ສາງບາດ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	๓
ระบบราชการ : จุดเริ่มต้นอุดมการณ์	
ปัญญาธิกา	๕
สิ่งที่เรียกกันว่าอุดมการณ์	
โมกษศักดิ์ ประกอบบุญ	๑๐
บทบาทของข้าราชการในการนำทรัพยากรจำกัด	
มาใช้พัฒนาประเทศ	
อมร รักษาสัตย์	๑๓
กฎหมายระเบียบใหม่	๓๖
ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน	
เสริมสุข โกวิทวานิช	๕๔
ปัญหาคลัง	๖๑
การศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์	
สถาพร สกลรักษ์	๖๕
มองคนละมุม	
ประกาย ดาวัน	๗๓
นโยบายเพื่อการประหยัด : บัญญัติ ๑๑ ประการ	๗๕
ผู้เขียนและผู้เขียน	๘๗

บทบรรณาธิกา

ความต้องการของคนเราไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อสมหวังในสิ่งหนึ่งแล้ว ก็อยากได้ในสิ่งอื่นต่อไปอีก แต่ว่ากันว่า ความต้องการดังกล่าวนี้มีลำดับขั้น กล่าวคือ แรกที่สุด เราต้องการที่จะอยู่รอดในสังคม มีกินมีใช้ในปัจจุบัน หากยังไม่มีในสิ่งพื้นฐาน เราก็ยังคงกระเด็นกระดอนกระวายที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้นก่อน โดยไม่คำนึงถึงกับความฟุ่มเฟือยของชีวิตอื่น ๆ เมื่อไรที่พอล้มตาอาปากได้ ความต้องการอื่นจะเริ่มเข้ามาบีบคั้นที่ความมั่นคงในการครองชีวิต ความปลอดภัยที่จะเก็บรักษาทรัพย์สิน และใช้ทรัพย์สินในสังคม ความต้องการยอมรับ มีเพื่อนฝูง ไปมาหาสู่กัน พบปะสังสรรค์กัน มีสารทุกข์สุขดิบก็ค้ำพึ่งพาอาศัยกันบ้าง ซึ่งในสภาพสังคมหนึ่ง อาจจะออกไปในรูปของการมีของสิ่งใดก็แบ่งปันกัน ท่านที่อยู่ในต่างจังหวัด คงจะคุ้นเคยกับความสนิทชิดเชื้อแบบใครมีข้าวมีแกงอะไร ก็เอามาเพื่อแบ่งกัน เป็นสภาพที่นับวันจะหาได้ยากเข้าทุกที เมื่อไรที่ความเจริญทางวัตถุมากขึ้น ความเจริญทางน้ำใจในสภาพดังกล่าวก็หมดไป ถึงอย่างไรคนเราก็คงต้องการเพื่อนฝูงอยู่ดี ในสังคมเมืองหลวงที่การพบปะกันยากเข้าทุกที อาจจะตั้งสมาคม "สมาคม" ต่าง ๆ เข้าช่วย เพื่อแสดงออกถึงความต้องการมีส่วนร่วมในชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน เมื่อมีสมาคม หรือ การสมาคมมาก ๆ เข้า เวลาที่เราจะไปเข้าสมาคมให้ครบถ้วนทั่วถึงก็เป็นได้ยาก เพราะเรามักจะเป็นสมาชิก ของหลายสมาคม ยิ่งมากเท่าไร ก็แสดงว่าเราขี้ "ก้าวหน้า" เท่านั้น หลังจากนั้น ความต้องการมี "เกียรติ" ได้รับการยกย่องนับถือ การนิยมนิยมชมชอบจากสังคม เป็นสิ่งถัดไป ทุกคนเข้าอยู่ในสังคมแล้ว อดไม่ได้ที่อยากจะเป็น "หนึ่ง" ในกลุ่มนั้น จะทำอะไร ก็ต้องการให้สังคมที่ตนเป็นส่วนหนึ่งได้แสดงการยอมรับ และชื่นชมด้วย เช่น การแต่งตัวให้สวยให้เด่น ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชายก็ต้องการให้ผู้อื่นชม จะด้วยน้ำใจจริงหรือไม่ก็ตามเมื่อสิ่งเหล่านี้มีมากเข้า ก็เกิดการแข่งขันกันขึ้นเป็นธรรมดาในที่สุด ถ้าเราไม่วางกรอบ หรือจำกัดขอบเขตในเรื่องที่จะเกิดการแข่งขັນนี้ไว้บ้าง อาจเกิดผลเสียนำไปสู่การแตกแยกในสังคมได้ ความจริงการขัดแย้ง การแข่งขันกันถ้าใช้ให้ถูกทาง จะเป็น

ทางที่นำไปสู่ความริเริ่มใหม่ ๆ ซึ่งเป็นสภาพธรรมดาสังคมใดที่ไม่มีการขัดแย้งแตกต่างกันในความคิดเห็น ย่อมเป็นสังคมที่เสื่อมและตายในที่สุดความต้องการของมนุษย์เรามีได้หยุดอยู่เพียงเกียรติและชื่อเสียงเท่านั้น เพราะเกียรติและชื่อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เป็นสิ่งเลื่อนลอยที่ยากจะได้ไว้เป็นกรรมสิทธิ์และอาจสิ้นสุดลงเมื่อใดก็ได้ เราจึงต้องการ “บรรลู่” ถึงความสำเร็จในชาติแท้ของตนเอง เพื่อความพอกพูนใจว่าตนได้ถึงแล้วซึ่งสิ่งที่ต้องการ ไม่ใช่ของจอมปลอมที่ใครอาจหยิบยื่นให้ซึ่งหาความจริงไม่ได้

แต่จะมีใคร หรือไม่ เพียงใด ที่จะบรรลู่ถึงจุดสูงสุดในความต้องการนี้ยากที่จะวัดได้แต่คงจะไม่ผิดนักถ้าจะกล่าวทำนองสรุปว่าความพยายามทั้งหลายแห่งของรัฐและของสังคมที่มุ่งจรรโลงสังคมให้เปลี่ยนแปลงไป ต่างก็ยึดเอาสภาพการณ์ขั้นสูงสุดนี้เป็นอุดมการณ์

แม้ในวงราชการ

แต่อุดมการณ์ หรือ หลักแห่งอุดมการณ์ที่ชัดคือ ซึ่งเราเรียกกันว่า อุดมคติ นั้นจะเป็นไปได้เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับว่า อุดมการณ์ หรืออุดมคติ นั้น สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และจังหวะจะโคนของชีวิตในสังคมเพียงใด มิฉะนั้นแล้ว อุดมการณ์ หรืออุดมคตินั้นก็คงยังเป็นเพียง ความด้นอันสูงสุด ต่อไป

คงจะไม่น่าแปลกใจ ที่จะได้ยินพลั้งลัดกันว่า “อุดมคติกินไม่ได้”

ก็ในเมื่อเรายังเวียนว่ายอยู่ในความต้องการที่จะ “กิน” และอุดมการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องของภพพระศรีอารย์ ซึ่งสมัยนั้นเขาใช้อุดมคติไว้ “ทา” กันแล้ว เราจะเอามา “กิน” ได้อย่างไร

ตราบใดที่เรายังไม่สามารถสร้าง “อุดมการณ์” ของสังคม “เรา” ในศตวรรษ และทศวรรษนี้ได้ ความพยายามที่จะจรรโลงสังคมของเรา คงจะต้องเป็นความพยายามต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ระบบราชการ : จุดเริ่มต้นอุดมการณ์

ปัทมธิดา

อุดมการณ์นามธรรมที่สูงส่งและเสริมสร้างให้มี
ได้ยาก เพราะอุดมการณ์ที่แท้จริงต้องมีเป้าหมาย
ให้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมสมบูรณ์ ในสังคมประ-
เทศไทย หากไร้อุดมการณ์ไม่ หากแต่
มีอุดมการณ์หลากหลาย จนยากที่จะหาอุดม
การณ์ร่วม เพื่อเป็นแนวทางชีวิตของประ-
ชาชนให้บรรลุสู่ความสมบูรณ์และงดงาม โดย
เฉพาะในทางการเมือง เรามีอุดมการณ์มาก
มาย เช่น อุดมการณ์แห่งประชาธิปไตย
อุดมการณ์สังคมนิยม อุดมการณ์อมชวา
ธิปไตย และอื่น ๆ แต่เราไม่มีอุดมการณ์ร่วมที่
เป็นเส้นทางสู่ความสมบูรณ์ของสังคม ใน
ขณะที่สภาพ สังคมกำลังอยู่ ในระหว่างเปลี่ยน
แปลง และสภาวะการณ์อันไม่พึงปรารถนา
ต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นระดับธรรมดา จนกระทั่ง
รุนแรงกระทบกระทั่งกันคือสังคม สภาพสังคม
แบบตัวใครตัวมัน ซึ่งให้เห็นว่า สังคมของ
เราขาดทิศทางและเป้าหมาย แต่ละกลุ่มผลประโยชน์
ต่างปกป้องและกอบโกยผลประโยชน์
เพื่อกลุ่มของตน อาจกล่าวได้ว่าเป็นสัญญาณ
ลักษณะที่แสดงว่า เรากำลังก้าวไปสู่รอยร้าว
ของสังคม ซึ่งนับวันจะเห็นห่างเป้าหมาย
ออกไปทุกที

การหล่อหลอมอุดมการณ์ร่วมของสังคม
อาจเกิดขึ้นได้ง่าย หากเริ่มจากสถาบันใหญ่

และมีอิทธิพลต่อสังคมมากกว่าสถาบันเล็กและ
ไม่มีอิทธิพล และเป็นการยากที่สถาบันเล็กๆ
จะรวมกันได้ เพราะต่างมีผลประโยชน์แนว
ความคิดต่างกัน โอกาสที่จะผสมผสานผล
ประโยชน์ของแต่ละกลุ่มให้เป็นผลประโยชน์
ร่วมกันจึงเป็นโอกาสที่เกิดขึ้นได้ยาก อุดม-
การณ์ร่วมจะต้องมีลักษณะที่เป็นระบบ และ
สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพของ
ประชาชน มิฉะนั้นอุดมการณ์ก็เป็นแค่เพียง
ทฤษฎีเท่านั้น อุดมการณ์ต้องอยู่บนพื้นฐาน
ของความเห็นชอบและสนับสนุนของสมาชิก
ในสังคมเป็นส่วนใหญ่

ระบบราชการเป็นจักรกลใหญ่ที่มาใน
การบริหารราชการ ของ ประเทศ มีอิทธิ พลต่อ
การเปลี่ยนแปลงสังคมของประเทศ ประกอบ
ด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมาก
พอ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและ
ในประเทศ นับเป็นแหล่งรวมแห่งปัญญา
มากที่สุดแห่งหนึ่ง ในขณะที่เขวถันก็เป็นระบบที่ถูก
วิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด ว่าเป็นระบบที่คลุมเครือ
แห่งความลึกลับ และไร้ประสิทธิภาพ หากเราจะสร้าง
อุดมการณ์ของสังคม ด้วยการเริ่มต้นที่ระบบ
และตัวข้าราชการ คิดว่าเป็นการตั้งต้นที่ไม่
ผิดจุดนัก

เป็นที่ยอมรับว่า ข้าราชการเรายังมีสายเลือด
ของระบบเจ้าขุนมูลนายแฝงอยู่ บิดีถ่มระบบอาวุโส
การปฏิบัติงานขาดสายใยที่เชื่อมโยงกัน
อย่างมีประสิทธิภาพ บิดีถ่มระเบียบมากกว่า
นโยบาย และแนวความคิดใหม่ ๆ ความรู้
ลึกและอาการที่สังคมเมินเฉย ทำให้ข้าราชการ
มีความรู้สึกเป็นอภิสิทธิ์ชน การขาดความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่ และดำเนินกิจกรรมประหลาดของประเพณีชาติ
การไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ แสวงหาผลประโยชน์ในทาง
มิชอบ การยึดถือพวกพ้องมากกว่าความรู้ ความ
สามารถ ยังครอบงำระบบราชการ ความรู้สึกว่าขาด
ความยุติธรรมในสังคม เป็นเหตุให้ประชาชน
กับรัฐบาลซึ่งมีข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติงาน
คล้ายมีชีวิตแยกคนละส่วน ต่างคนต่างใช้
ชีวิตส่วนตัวขาดความสัมพันธ์กัน สิ่งเหล่านี้
ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูป
ฐานเสริมสร้างอุดมการณ์ของสังคม.

สภาพแวดล้อมทางการเมืองเศรษฐกิจ
และสังคมของสถานะการณ์โลกปัจจุบัน บังคับ
ให้เราต้องยืนอยู่บนขาตัวเอง บรรยายภาศ
ในการแสวงหาเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อให้
เป็นจุดรวมพลังของสมาชิกในสังคมยังครุ่น
อยู่โดยทั่วไป การที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เล็ก
แต่งชุดสากลหันมาแต่งชุดซาฟารี หรือการที่
คณะรัฐมนตรีออกระเบียบเกี่ยวกับการแต่ง

กายของข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ
อาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามที่จะวางแนวทาง
เพื่อสร้างเอกลักษณ์ร่วมกันของสถาบันข้าราชการ
ถึงแม้เป็นการเริ่มต้นที่ไม่ก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงมากนักก็ตาม แต่ก็อาจเป็นพื้นฐาน
เสริมสร้างเชื่อมโยงค่านิยมในจุดใหญ่ ๆ
ต่อไป การสร้างอุดมการณ์ จำเป็นต้องสร้างค่านิยม
อันพึงปรารถนาขึ้นมาก่อน โดยมีหลักการและ
เหตุผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพของชีวิตในสังคม
นั้น ๆ มิฉะนั้นความล้มเหลวอาจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยง
ไม่ได้

การวางระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย
ของข้าราชการ หากพิจารณาในแง่ดี นับว่า
เป็นความปรารถนาที่จะสร้างควมมีระเบียบ มี
วัฒนธรรม ปลุกฝังนิสัยให้เกิดวินัยขึ้นในตนเอง
(Self-discipline) การสร้างวินัยตนเองไม่
ควรมีวิธีการเดียวเท่านั้น แต่ก็ควรที่จะใช้
มาตรการต่าง ๆ เสริมสร้างด้วย หากการสร้าง
ระเบียบ และวินัยตนเองให้ซึมซาบอยู่ใน
ความรู้สึกนึกคิดของข้าราชการเป็นไปได้แล้ว
จะมีอิทธิพลหล่อหลอมสำนึกของข้าราชการ
ให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และคำนึงถึงผลประโยชน์
ระยะยาวของชาติเป็นสำคัญ สร้าง
ความซื่อสัตย์ เสียสละ และอดทน สร้างความ
รู้สึกว่าการมีใจอภิสิทธิ์ชนหากแต่เป็นผู้

รับใช้ประชาชนอยู่ได้ด้วยเงินภาษีอากรของประชาชน

ถึงแม้อุดมการณ์เป็นนามธรรม เป็นกรอบแนวความคิดสำคัญและทางปฏิบัติของข้าราชการก็ตาม การสร้างนามธรรมอื่นๆ ให้เป็นค่านิยมยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องสร้างค่านิยมในระบบบริหารราชการ และปรับปรุงระบบวิธีการทำงานด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมนามธรรมที่สร้างขึ้น มิฉะนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนทางปฏิบัติอันมีประสิทธิภาพสู่เป้าหมายของสังคม การที่คณะปฏิวัติออกคำสั่งให้ทุกส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ อำนาจความสะดวกแก่ประชาชน หรือมีคณะรัฐมนตรีออกระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายให้ข้าราชการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย นับเป็นความพยายามที่จะวางแผนทางปฏิบัติของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นการกระตุ้นสำนึกของข้าราชการ ซึ่งจำเป็นต้องวางแผนการให้สิ่งเหล่านี้มีผลอย่างจริงจังด้วย ในขณะที่รัฐบาลกำลังปรับปรุงการบริหารอย่างเร่งรีบ การแบ่งส่วนราชการใหม่ก็ดี การจัดตั้งอนุกรรมการปรับปรุงระบบและสมรรถภาพข้าราชการของคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารก็ดี หรือนำระบบจำแนกตำแหน่งไปใช้ใน

ทุกกระทรวงทบวงกรมก็ดี สิ่งเหล่านี้นอกจากเป็นการปรับปรุงระบบบริหารราชการแล้วยังนับได้ว่าจะเป็นเส้นทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรัชญาในการบริหารอีกด้วย หากโครงการเหล่านี้สมบูรณ์คุณค่าใหม่ก็อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะโครงการจำแนกตำแหน่ง จะยกเลิกระบบชั้น ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดอาวุโสเป็นเส้นขีดขึ้นระหว่างข้าราชการประชาชน มาเน้นในเรื่องคุณค่าของงาน คือความรับผิดชอบของหน้าที่เป็นตัวกำหนดอัตราเงินเดือน และในโครงสร้างของระบบนี้ยังสามารถจัดปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวก สามารถเลือกสรรคนมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง และเป็นการสร้างให้การปฏิบัติราชการมีลักษณะสมเหตุสมผล (Rationality) มากกว่าการอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวอีกด้วย

ในสภาวะที่วัฒนธรรมตะวันตกไหลบ่าเข้ามา อิทธิพลของวัตถุนิยมเข้าครอบงำสังคมไทย ความอยาก ความต้องการ ความฟุ้งเฟ้อเกิดขึ้น เมื่อไม่สามารถหาสิ่งที่ต้องการมาสนองได้โดยสุจริตวิธี โอกาสที่จะเดินบนเส้นทางของการแสวงหาผล ประโยชน์ในทางมิชอบอาจเกิดขึ้น บรรยาการเหล่านี้กำลังไหลซึมเข้ามาในระบบราชการ เป็นที่น่า

อันที่ทราบข่าวว่า รัฐบาลกำลังวาง บัญญัติอันเป็นแนวทางปฏิบัติของการบริหาร ซึ่งคงไม่แตกต่างกับบัญญัติ ๑๐ ประการของจีนเท่าใดนัก เป้าหมายของบัญญัติก็เพื่อสร้างนิสัยประหยัดของข้าราชการ ขจัดความฟุ่มเฟือยในการบริหาร และเลิกความรู้สึกความเป็นอภิสิทธิชนของข้าราชการ นับเป็นอีกจุดหนึ่งที่พยายาม วาง แนวทาง สร้าง ค่า นิยม ของข้าราชการ

มีหลาย ประเด็นที่ เป็น อุปสรรค ต่อ การสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นในระบบราชการ นอกจากในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วยระบบแล้ว ปัญหาความมั่นคงของ ข้าราชการ นับเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณา ในสภาวะที่ข้าราชการกำลังคืนรนต่อสู้กับการบีบบังคับของสภาพเศรษฐกิจขาดความมั่นคง ท้องยังหิว โอกาสที่จะอุทิศคิดให้กับ เรื่อง นาม ธรรม ละเอียด อ่อนเช่นนั้นย่อมเป็นไปได้ จำเป็นต้องสร้างความต้องการทางกายภาพเสียก่อน จึงจะเป็นพื้นฐานของจิตใจ การสร้างอุดมการณ์ต้องใช้เวลานานในการสร้างสม โอกาสที่จุดอื่น ๆ อันเป็น

ปัญหา ก็ควรได้รับการแก้ไขพร้อมกันไปด้วย

การวางแผนปฏิบัติไว้ จำเป็นต้องมีวิธีการควบคุม อาจเป็นโดยรัฐบาล ข้าราชการด้วยกันเอง ตัวบทกฎหมาย และประชาชน รัฐบาล จะต้อง เป็น รัฐบาล ที่ ช้อสค์ย์ ส่งเสริมอุดมการณ์ มีกฎหมายระเบียบที่ลงโทษโดยเด็ดขาดรวดเร็ว มีประชาชนคอยวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล เพราะอุดมการณ์เป็นเป้าหมายร่วมกัน คือความสมบูรณ์ในชีวิตของมนุษย์ จำเป็นที่สมาชิกทุกคนในสังคมต้องช่วยกันสร้างสรรค์ให้มันขึ้น

อุดมการณ์ของข้าราชการ ก็ทำให้เป็นอุดมการณ์ของสังคมทั้งหมดได้ ระบบราชการเป็นเพียงระบบหนึ่งในหลายระบบของสังคม แต่ก็นับว่าเป็นระบบที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เป็นระบบที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน โอกาสที่จะขยายค่านิยมจากระบบราชการไปยังระบบอื่น ๆ ของสังคมจะเป็นไปได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามอุดมการณ์สูงสุดของสังคมก็คือ การทำให้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมงดงาม และสมบูรณ์ อุดมการณ์ของระบบราชการก็ลงมือต่อไปไกลจากเป้าหมายอันเท่าใดนัก

สิ่ง ที่ เ รีย ก กัน ว่า อุดมการณ์

ลักษณะหนึ่งที่มนุษย์ได้เปรียบสัตว์โลก
อื่นๆ คือการรู้จักใช้ความคิด และสามารถ
ถ่ายทอดสร้างสมความคิดจากสื่อความเข้าใจ
ต่างๆ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียนต่าง ๆ ระหว่าง
กันได้ สิ่งนี้เองจึงน่าจะเป็นพื้นฐานในการ
สร้างอารยธรรมในด้านต่างๆ ของมนุษยชาติ

ในชีวิตประจำวันที่ผ่านมาผ่านไปนั้น จะ
เห็นได้ว่ามีปรากฏการณ์ต่างๆ ผ่านเข้ามา
กระทบกับโสตประสาทต่างๆ ของเรา ทำให้
เรามีความรู้สึก (Sensation) มีการรับรู้ (Per-

ception) และมีความคิด (Conception) ใน
เรื่องนั้น ๆ

ความพยายามของมนุษย์เราในการที่จะ
อธิบาย และเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ นั้นมี
อยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้ที่ศึกษาในเรื่องนี้ได้กล่าว
ไว้ว่า ความคิดของมนุษยชาติ ซึ่งถือเป็น
ตัวกำหนดพฤติกรรมนั้นประกอบด้วยปัจจัย
อันเป็นองค์ประกอบอยู่ในระบบใหญ่ ๓ ระบบ
คือ ระบบความเชื่อ (Belief System)
ระบบเหตุผล (Rational System) และอุดม-

โ ม ก ข ตั ก ตี

ป ร ะ ก อ บ บุ ญ

การณ์ (Ideology) ซึ่งแต่ละระบบอธิบายได้ดังนี้

ระบบความเชื่อ เป็นความคิดพื้นฐานต่าง ๆ ในการที่จะอธิบายปรากฏการณ์ ซึ่งอาจปรากฏออกมาในรูปของเทพนิยาย นิยายปรัมปรา นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่นเมื่อเกิดโรคระบาดต่าง ๆ ขึ้นในมนุษย์หรือสัตว์เลื้อยคลาน ก็อาจเชื่อว่าเป็นการกระทำของภูติผีปีศาจต่าง ๆ เป็นต้น แม้ต่อมาวิทยาการต่าง ๆ จะเจริญขึ้นมากแล้วก็ตาม แต่ก็ใช่ว่ามนุษย์เราจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามหลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ได้ทั้งหมดเสมอไป เช่นเรื่องของจักรวาลโลกชาติ เรื่องของพลังอำนาจจิต เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจจะกล่าวได้ว่า อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ในองค์ประกอบของระบบความเชื่อและระบบเหตุผลนั้น เป็นไปในลักษณะที่ผันผวนกัน

ระบบเหตุผล

ระบบเหตุผลนี้วิวัฒนาการมาจากการสังเกต การทดลอง และการศึกษาหาข้อสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ของผู้สนใจศึกษาในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งได้สร้างสมถะยทอคเป็นศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ขึ้น

การศึกษาสังเกตและสรุปผลจากผลไปหาเหตุ จากเหตุไปหาผล หรือนิรนัย (Deductive) และอุปนัย (Inductive) แม้กระทั่งในเรื่องของการใช้เหตุผลประกอบความคิดนี้ก็ยังมีเจริญงอกงามเป็นศาสตร์อีกสาขาหนึ่ง คือ ตรรกวิทยา (Logics)

การรู้จักใช้เหตุผลนี้ทำให้ความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ แจ่มชัดขึ้น เป็นประโยชน์ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ หรือปรับธรรมชาติให้เข้ากับความต้องการของมนุษย์ ความพยายามของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาตินี้เองได้กลายมาเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่ง ที่เรียกกันหุ้มนัยศัพท์ว่า TECHNOLOGY

จึงได้เห็นได้ว่า เรื่องของการใช้เหตุผลนั้น เข้ามาเกี่ยวข้องกับทฤษฎีบทต่าง ๆ มาก และทฤษฎีบทต่าง ๆ นั้นอาศัยหลักเหตุผลของตรรกวิทยาเป็นบันไดไปสู่บทสรุปต่าง ๆ ซึ่งบันไดตรรกวิทยานี้ ตั้งอยู่บนนิยามหรือสมมติฐานต่าง ๆ อีกต่อหนึ่ง ตัวอย่างเช่น โดยตรรกวิทยา เราคำนวณได้ว่า ผลสำเร็จของงานชิ้นหนึ่ง จะเป็นสัดส่วนโดยตรงกับขั้นหรือผลิตพันธ์ระหว่างแรงงานกับเวลาที่ใช้ก็ดี เราก็จะต้องรับความจริงว่าถึงจะใช้แรงงานมหาศาลเท่าใด ก็ไม่อาจสร้างกรุงโรม

ให้เสร็จในวันเดียวได้ โดยนัยนี้ การศึกษา
เรื่องทฤษฎีใดๆจึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญ
ของนิยาม หรือฐานคติ (Assumption) อันเป็น
ฐานของบันไดตรรกะดังกล่าวแล้ว

อุดมการณ์

อุดมการณ์มีสภาพเป็นเงาฉายของความ
คิด ซึ่งมีต้นกำเนิดจากปัจจัยต่างๆ อันเป็น
องค์ประกอบอยู่ในสองระบบที่กล่าวแล้ว โดย
มีปัญญาเป็นแสงส่องให้เกิดเงาฉายของความ
คิดหรืออุดมการณ์

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ เหล่านี้
ย่อมแสดงออกให้เห็นถึงความสับสนไขว้เขว
กัน ท่านที่ติดตามเรื่องนามาถึงขั้นนี้แล้ว พอจะ
เข้าใจและแยกออกได้ไหมครับว่า สิ่งที่เรา
เรียกกันว่าอุดมการณ์ หรืออุดมการณ์ที่เรา
กำลังเสาะแสวงหากันอยู่ หรืออาจจะชักชวน
เราแสวงหาและบรรลุถึงนั้น แตกต่างจากสิ่งที่
เรียกว่าความเชื่อกันน้อยเพียงใดหรือไม่

เมืองไทยของเรา มีผู้ซัดพบหลักศีล

จารึกอักษรโบราณ คำ “เอ ธมฺมา เทวปฺวา”
อันมีความหมายว่า ธรรมทั้งหลายย่อมเกิด
แต่เหตุ มาตั้งนานมาแล้ว จวบบัดนี้ ๒๕๑๖
ปี ของผู้ดำรงสืบทอดออกมา เมืองไทยเราจะมี
ประชากรสักกี่เปอร์เซ็นต์ที่จะใช้เหตุผลทำ-
ความเข้าใจกับปรากฏการณ์ที่ผ่านมา เรามัก
จะมีแต่การรับมา รับรู้ และทำตาม ทำที่บ้าน
สถานศึกษา ตลอดจนถึงที่ทำงาน ต่างก็ถูก
ครอบงำด้วยอิทธิพลต่างๆ จน
เกือบจะคิดไม่เป็นกันอยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้น
จึงป่วยการที่จะเพ้อเจ้อถึงอุดมการณ์ในด้าน
ต่างๆ ออกมา เท่าที่ได้สืบทอดอุดมการณ์ของ
ท่านต่างๆ มานี้ จะหาที่สมบูรณ์ด้วยเหตุผล
ต่างๆ และเจตจำนงอันกระฉ่างด้วยแสงแห่ง
ปัญญานั้นยากเย็นเสียเหลือเกินครับ ไม่เชื่อ
ท่านจะลองหยิบยกมาสักอุดมการณ์หนึ่ง และ
พิจารณาวิเคราะห์ตามแนวที่กล่าวมาดู ไม่แน-
ะครับ แสงแห่งปัญญาท่านอาจเจิดจ้า จน
เงาแห่งความคิดหรืออุดมการณ์นั้น ๆ แฉกชัด
สูงส่ง โดยไม่ต้องอาศัยเหตุผลต่างๆ เป็น
พื้นฐานฉายส่องก็ได้

บทบาทของข้าราชการ

ศาสตราจารย์ ดร. อมร รัตนาธิกุล

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เราเคยมีความรู้สึกกันว่า กว้างใหญ่ไพศาลและอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีความสุขจนมีคำพูดติดปากกันมาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีว่า “เมืองกว้างช้างหลาย” “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” และ “ไพร่ฟ้าหน้าใส” เป็นต้น แม้ในปัจจุบันนี้คนที่มีความรู้สึกเช่นนั้นยังมีอยู่มาก อาจจะเรียกว่าเกือบทั้งหมดก็ได้ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ขณะนี้เมืองไทยหาได้มีความอุดมสมบูรณ์ถึงขนาดที่จะทำให้ประชาชนหน้าใสไม่ ทั้งนี้ก็เพราะพลเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาจากการจำนวนแสนในสมัยโบราณมาเป็น ๔๐ ล้านคน ที่ดินที่เคยมีกว้างใหญ่ไพศาลพอจะแบ่งกันทำกินได้ โดยไม่ต้องซื้อขายกัน แม้จะมีอยู่ไม่น้อยกว่าเดิมมากนักก็กลายเป็นของหายาก โดยเฉพาะที่จะสร้างบ้านเมืองและทำเรือกสวนไร่นานั้น ไม่เพียงพอ ต้องไปบุกเบิกป่าเขาจนราบเรียบไปเกือบหมด ข้าวและพืชพันธุ์ธัญญาหารก็เริ่มจะขาดแคลน ไม่

เหลือเฟือเหมือนแต่ก่อน น้ำที่เคยมีปลาก็กลายเป็นไม่ค่อยมี ต้องจับปลาทะเลมาบริโภคจนเกือบจะหมดไปจากน่านน้ำไทยแล้ว แม้แต่น้ำที่จะใช้กินใช้อาบ ใช้ในการเกษตรก็เริ่มขาดแคลน โดยเฉพาะในแม่น้ำสะอาด เพราะเกิดมีการปล่อยน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

นอกจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นแล้ว ด้วการสร้างปัญหาสำคัญในปัจจุบันก็คือความต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้ประชากรมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นนั่นเอง ทั้งนี้เพราะคนสมัยนี้ไม่มีความพอใจเพียงแต่จะมีอาหารกิน มีบ้านเรือนง่าย ๆ มีเครื่องแต่งตัวอย่างง่าย ๆ เท่านั้น กลับมีความต้องการทางด้านวัตถุมากขึ้น เช่น ต้องการบ้านดีก ต้องการรถยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ตู้เย็น ต้องการมีอายุยืนมาก ๆ ต้องการกินอาหารดี ๆ แพง ๆ ต้องการการรักษาโรคและอุปกรณ์การแพทย์ที่มีคุณภาพสูงรักษาโรคได้รวดเร็ว ต้อง

การความสวยงามเกินธรรมชาติ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะหามาได้ก็ด้วยมีเงินมาจับจ่ายซื้อหา เงินมาลงทุนทำการอุตสาหกรรม เงินมาลงทุนศึกษาหาความรู้ เพื่อจะเป็นทางปรับปรุงฐานะ ทำให้มีโอกาหารายได้มากขึ้น ในโอกาสหน้า แต่ความต้องการเหล่านี้ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะจะมีการโฆษณาชวนเชื่อให้อยากกินอยากใช้ ของที่อ้างว่าดีกว่า แพงกว่า ใก้กว่า ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าเป็นวัตถุดิบประเภทต่าง ๆ ก็ล้วนแต่มีหลายชนิด หลายราคาและทุกอย่างก็เสื่อมสภาพสิ้นเปลืองไป ต้องหาใหม่ทดแทนเรื่อยไป จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาหมายถึงความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด อันหมายความว่าต้องหาเงินมาใช้จ่ายโดยไม่มีที่สิ้นสุดไปด้วย แต่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ไม่มีทรัพยากรทางแร่ธาตุ และการอุตสาหกรรมหนักมากพอที่จะก่อให้เกิด โภคทรัพย์เพียงพอที่จะเฉลี่ยให้ประชาชนทุกคนมีเงินจับจ่ายใช้สอยสนองความต้องการดังกล่าวได้ จึงต้องพยายามผลิตสินค้าทางเกษตรออกไปขายต่างประเทศ เพื่อจะได้เงินตราต่างประเทศมาซื้อสินค้าอุตสาหกรรม หรือผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมมาบำบัดความต้องการ แต่การผลิตสินค้าเกษตรไปแลกสินค้าอุตสาหกรรม ย่อมมีการเสียเปรียบเป็นอันมาก เพราะต้องใช้แรง

งานและความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินเป็นอันมากกว่าจะผลิตพืชผลไปขายแลกสินค้าอุตสาหกรรมได้สักชิ้นหนึ่ง เช่น ข้าวหลายเกวียน ต่อโทรทัศน์เครื่องเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้การจะพัฒนาบ้านเมืองให้ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นอย่างทั่วถึงกัน จึงเป็นการที่ยากยิ่ง และจะต้องใช้ความรู้ความสามารถความตั้งใจ ความขยันหมั่นเพียร ตลอดจนความไม่แก่งแย่งเบียดเบียนกัน ของคนทั้งประเทศ

แต่การสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ประเทศชาติและประชาชน ก็เป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดทำ และรู้ว่าเป็นงานใหญ่หลวงของทุกฝ่าย สำหรับบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะกล่าวถึงเฉพาะบทบาทของข้าราชการในอันที่จะนำทรัพยากรอันมีอยู่น้อยมาใช้ในการพัฒนาประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะผู้เขียนมีสมมติฐานว่าในการพัฒนาประเทศไทยนี้ ข้าราชการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งกว่าส่วนอื่นใดไปอีกหลายสิบเท่าภาคเอกชนจะเติบโตขึ้นมารับภาระหน้าที่แทนได้ ทั้งยังหมายถึงว่า ถ้าข้าราชการไม่ดี ไม่ทำหน้าที่ให้ออกต้องแล้ว ประเทศจะไม่พัฒนาก้าวหน้าไปได้เลย กลับจะสร้างปัญหาและความเสื่อมโทรมให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ผู้ยังมีสมมติฐานประกอบว่า ถ้าจะ

ให้การพัฒนาได้ผลดี ข้าราชการจะต้อง
เปลี่ยนแปลงทัศนคติบางประการ เช่น ความ
รู้สึกที่ว่าประเทศชาติมั่นคงอุดมสมบูรณ์คืออยู่ มา
เป็นความรู้สึกว่า เรามัทรพยากรจำกัดต้อง
ช่วยกันใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างประหยัด
และให้ได้ผลดีคือส่วนรวมที่สุด ตลอดจน
แก้ไขความรู้สึกว่าข้าราชการมีความมั่นคงใน
หน้าที่การงาน ไม่ต้องขวนขวายหาความรู้
หรือขยันทำราชการ ไม่ต้องรับใช้ประชาชน
ไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าส่วน
รวมก็ไม่ใช่เป็นไร อนึ่ง การเปลี่ยนแปลงทัศน
คติจะไม่บังเกิดผลงานอะไรเลย หากยังมิได้
ลงมือปฏิบัติการ ซึ่งการลงมือปฏิบัติการจะ

ทำไม่ได้โดยปราศจากความรู้ ความเข้าใจใน
หลักของการประหยัด และความสามารถใน
การวางแผนและการจัดการอื่น ๆ จึงต้องนับ
เนื่องเป็นสมมติฐานประกอบอีกข้อหนึ่ง*

นอกจากนี้ ผู้เขียนตระหนักดีว่า การ
จะเกณฑ์ให้ข้าราชการกลายเป็นคนใหม่ ตั้งใจ
ทำงานเพื่อส่วนรวมนั้น ข้าราชการเองจะต้อง
ได้รับการจูงใจและส่งเสริมขวัญที่ดี มิฉะนั้น
ย่อมไม่มีจิตใจ และพลังกายที่จะทำงานนี้ให้ได้
แต่เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งต้อง
แยกศึกษาต่างหาก มิฉะนั้นบทความนี้จะขัด
ยาวเกินสมควร

โครงสร้าง ทัศนคติ และบทบาทเก่าของข้าราชการไทย

อาชีพรับราชการเป็นอาชีพใหญ่ที่สุดของ
คนไทยแท้ ๆ รองมาจากอาชีพเกษตรกรรม
เพราะอาชีพพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม
แม้จะมีคนไทยทำอยู่มาก ก็เชื่อว่าส่วนใหญ่

อยู่ในกำมือของชาวต่างด้าว หรือผู้มีเชื้อสาย
การรับราชการนี้พิจารณาอย่างกว้างคือ รวม
ทั้งข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง
ข้าราชการพลเรือนทั้งสามัญและวิสามัญ ซึ่ง

๑. บทความเรื่องนี้ ผู้เขียนเขียนขึ้นขึ้นการต่อเนื่องกับบทความของผู้เขียน ๒ เรื่อง คือ "การ
พัฒนาการบริหารกับแผนพัฒนาประเทศ" ใน ไพโรจน์ สิริประภา (บรรณาธิการ), การวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๐๔) บทที่ ๒ และเรื่อง
ขีดจำกัดความเจริญของโลกและของไทย (พฤษภาคม ๒๕๐๔) เอกสารทางรัฐประศาสนศาสตร์ โรเน็ชเวตต์
เอม (๔๔ หน้า)

๒. ปัญหาส่วนหนึ่งได้นำมาเขียนไว้ใน อมร รักษาสิทธิ์ และโสรัจ สุนทรกุล (บรรณาธิการ)
การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ (พระนคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์, ๒๕๐๔) บทที่ ๒๔ "ปัญหาของการบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน"

ยังแยกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่นฝ่ายธรรมดา, ฝ่ายตุลาการ, ฝ่ายอัยการ, ฝ่ายมหาวิทยาลัย, ฝ่ายครู, ข้าราชการตำรวจ, ข้าราชการส่วนจังหวัด, พนักงานเทศบาลและสุขาภิบาล และข้าราชการทหารอีก ๓ เหล่าทัพ นอกจากนั้นก็มีพนักงานรัฐวิสาหกิจ รัฐพาณิชย์ ซึ่งแม้จะแยกไปได้ว่ามิใช่ข้าราชการก็ยังคงเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับทางราชการมากกว่าธุรกิจเอกชนจริง ๆ ส่วนลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวก็มีอยู่หลายแสนคน (ไม่มีตัวเลขที่แน่นอน) เมื่อรวมทุกฝ่ายแล้ว ก็คงจะนับเป็นคนเกือบล้านคน ถ้ารวมถึงบุคคลในครอบครัวด้วยก็คงจะคิดเป็นประชาชนได้ประมาณ ๕ ล้านคน ดังนั้น อาชีพรับราชการจึงต้องนับว่าเป็นอาชีพที่มีความสำคัญมาก

แม้การรับราชการจะเป็นอาชีพที่มีผู้ประกอบอยู่เป็นอันคับรอง แต่ถ้าคิดถึงความสำคัญต่อบ้านเมืองแล้วก็เห็นว่า จะต้องนับว่ามีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะข้าราชการเป็นบุคคลมีวัยทำงาน (อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี และไม่เกิน ๖๐ ปี) เป็นผู้มีความรู้ ความรู้ความสามารถสูง อาจกล่าวได้ว่า บรรดาผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี และประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไปนั้น เข้ารับราชการมากกว่าจะไปประกอบอาชีพอื่น ๆ แม้

จะไม่มีสถิติที่แน่นอนมาขึ้นขั้นก็ตาม นอกจากด้านจำนวนแล้ว ก็ยังจะต้องยอมรับว่าในด้านคุณภาพก็เช่นกัน เพราะตามปกติการรับบุคคลที่มีคุณวุฒิในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จนถึง ชั้นปริญญา และประกาศนียบัตรเข้ารับราชการนั้น จะทำโดยวิธีสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือก (รวมทั้งการคัดเลือก) ซึ่งหมายความว่า จะรับไว้เฉพาะคนที่มีความรู้ ความสามารถ สูงเด่นสำหรับคุณวุฒิในขั้นนั้น ๆ ดังนั้น ราชการไทยจึงมีบุคคลที่คุณภาพสูงกว่าอาชีพอื่น ทั้งยังรับไว้มากกว่าอาชีพอื่นด้วย สภาพการณ์เช่นนี้ คาดว่าจะเป็นไปอีกนาน จนกว่าระบบการศึกษาของเราจะผลิตกำลังคนเกินกว่ากำลังความสามารถของทางราชการจะรับเข้าได้มาก ๆ รวมทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมของเราส่งเสริมให้คนเก่ง คนดี ไปประกอบอาชีพอื่นแทนการรับราชการ ในเมื่อทุกวันนี้ ทางราชการยังได้คนชั้นหัวกะทิไปรับราชการอยู่ก็หมายความว่า ทางราชการจะมีคนดีกว่า ทางภาคธุรกิจไปอีกอย่างน้อย ๔๐ ปี เพราะคนที่เข้ารับราชการปีนี้ จะยังอยู่ในราชการไปอีกราว ๔๐ ปี จึงจะครบเกษียณอายุ

นอกจากจะพิจารณาจากในแง่ปริมาณ และคุณภาพในขณะที่คัดเลือกเข้ารับราชการ

แล้วยังจะต้องคำนึงถึงว่าข้าราชการไทยนั้นมิได้ทำหน้าที่บริหารราชการประจำ หรือลงมือทำงานต่าง ๆ อย่างเดียว แต่ได้ทำหน้าที่ทางด้านการคนโยบาย และในทางนิติบัญญัติอีกด้วย กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีของไทยเกือบทั้งหมดประกอบด้วย บุคคลที่เป็นข้าราชการประจำ การหรืออดีตข้าราชการ^๑ ส่วนในรัฐสภาเกือบทุกยุคสมัย ก็จะประกอบด้วยข้าราชการอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง (สมัยมีสมาชิก ๒ ประเภท หรือสองสภา) ถ้าเป็นช่วงการปฏิบัติ ก็จะประกอบด้วยข้าราชการประมาณ ๔๐ % ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อความเป็นไปของประเทศที่สำคัญที่สุด ก็คือ ข้าราชการ เพราะเป็นทั้งฝ่ายริเริ่ม ตัดสินใจ ออกกฎหมาย สั่งการ และลงมือดำเนินการในกิจการทุกด้านของประเทศ

อย่างไรก็ดี การที่ราชการมีคนดีกว่ามากกว่าธุรกิจนั้น ไม่หมายความว่าแต่ละคนจะทำงานได้ผลดีเด่นกว่าคนที่อยู่ทางภาคธุรกิจแต่อย่างใด เพราะยังขึ้นอยู่กับทัศนคติและการกระทำที่แท้จริงซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

พูดถึงทัศนคติ และพฤติกรรมของข้าราชการ ก็เป็นเรื่องที่ยากที่จะกล่าวได้ว่า ข้าราชการโดยส่วนรวมมีทัศนคติอย่างไรบ้าง แต่ถ้ามองจากด้านประชาชนโดยเฉพาะเมื่อผ่านมาทางสื่อสารมวลชนแล้ว จะเห็นได้ว่า ข้าราชการมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาอยู่มากมายหลายประการ โดยเฉพาะในด้านคอร์รัปชั่นใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตทั้งในแง่เบียดเบียนข่มเหง เรียกร้องผลประโยชน์หรือถ่วงเวลาของผู้สุจริต กับในแง่ร่วมมือกันเอง หรือร่วมมือกับประชาชนบางพวกทำการต่างๆ ที่จะหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง ถ้าขายโดยใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ปล่อยให้คนประพฤติดกฏหมายได้โดยไม่จับกุมมาลงโทษ โดยหวังผลตอบแทน ฯลฯ นอกจากด้านคอร์รัปชั่นแล้ว ประชาชนเห็นว่าข้าราชการส่วนมากมีนิสัยเป็นเจ้าขุนมูลนาย เห็นประชาชนเป็นบ่าวไพร่ จึงไม่เต็มใจบริการประชาชน เห็นว่าข้าราชการเป็นผู้ไม่ตั้งใจทำงานหย่อนสมรรถภาพทำงานล่าช้า ไม่คิดก้าวหน้า หรือไม่คิดถึงปัญหาในอนาคต ไม่มีความคิดริเริ่ม คงทำงานไปวันหนึ่งๆ อย่างเนือยๆ ไม่สนใจทำงาน

๑. ระหว่างปี ๒๔๗๔-๒๔๙๑ มีบุคคลดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีรวม ๒๔๔ คน ในจำนวนนี้เป็นข้าราชการเดิม ๘๔๓ คน ดู Thailand Official Year Book 1963 (Bangkok : Government House Printing Office, 1968) P. 37.

เพื่อความผาสุก หรือสนองความต้องการของ
ประชาชน ชอบแต่งงานที่มึนเขี้ยวร้ายทาง ฯลฯ

ความรู้สึกต่าง ๆ ของประชาชนที่มีต่อ
ข้าราชการ เมื่อพยายามศึกษาจากตัวขี
ราชการเอง จะพบว่าหาใครที่จะรับว่าตนเป็น
คนทุจริตจริงได้ยากมาก แม้จะมีคดีขึ้นสู่โรง-
ศาลบ้าง นาน ๆ ครั้งก็มี แต่จะอ้างว่าตนเป็น
ผู้บริสุทธิ์ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามในทางส่วนตัว
ข้าราชการส่วนใหญ่ก็ยอมรับว่ามีข้าราชการ
อื่น ๆ (นอกจากตัวเอง) ที่ทุจริตอยู่มาก สำหรับ
ทางด้านการทำงาน ที่หย่อนสมรรถภาพนั้น
ข้าราชการส่วนใหญ่แม้จะไม่ยอมรับว่าตน
หย่อนสมรรถภาพ แต่ก็เรียกร้องว่าเงินเดือน
น้อยเกินไป ^๔ ระบบสวัสดิการไม่เพียงพอ ไม่
ทั่วถึง ไม่เป็นธรรม และผู้บังคับบัญชาไม่ให้
ความเป็นธรรมในการปกครองบังคับบัญชา
เลื่อนชั้นตำแหน่งต่าง ๆ ^๕ อันเป็นการยอมรับโดยปริยายว่า ทำให้ขาดกำลังใจที่จะทำ
งานให้ดีขึ้นกว่าที่กำลังทำอยู่ เพราะถ้าหากจะ

ได้รับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นแล้ว จะทำงานได้ดี
กว่าปัจจุบัน

นักวิจัยได้พยายามหาวิธีการที่จะวัดทัศน
คติและหาเหตุผลแห่งพฤติกรรมต่าง ๆ ของ
ข้าราชการอยู่ตลอดมาแต่ก็ยากที่จะกระทำได้
เพราะ ไม่มีผู้ใดยอมรับว่าตนเองทำผิดพลาด
หรือหย่อนสมรรถภาพ ทั้งพยายามปกปิดการ
กระทำผิดหรือบกพร่องของผู้ร่วมงาน พยายาม
รักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน หรือไม่ทราบ
ความเป็นไปต่าง ๆ โดยบริสุทธิ์ใจ ผู้เขียน
และคณะได้ทำการวิจัยนักบริหารโครงการผลิต
ข้าวของไทย ๔๐๐ ท่าน โดยละเอียด และได้
ข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ข้อมูลส่วนหนึ่งแสดง
ว่าข้าราชการที่บริหาร โครงการผลิตข้าวมีค่านิยมส่วนตัว หรือทัศนคติต่องานในทางที่ดี
เช่นวัดความสำเร็จในชีวิตของงานด้วยการถือ
ว่าตนจะมีส่วนช่วยเหลือประเทศ และประ-
ชาชนชาวไทยให้อยู่ดีกินดียิ่งขึ้น ๔๒% เชื่อ
ว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานให้ได้ผล
สำเร็จงดงาม ๑๘% เห็นว่าตนทำงานเพื่อหา

^๔ เรื่องเงินเดือนไม่พอกับค่าใช้จ่ายอันได้มีผลการวิจัยรายงานไว้ใน วรเทพ สวัสดิ์และนิวัฒน์
วิชรวรการ "เงินเดือนข้าราชการ...ข้อเท็จจริงปัญหาและข้อเสนอแนะ" วารสารข้าราชการปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓
(มีนาคม ๒๕๑๖) หน้า ๖-๑๕ ซึ่งแสดงว่าข้าราชการค่ากว่าชนเอกเงินเดือนไม่พอใช้ทั้งสิ้น

^๕ ประมวลจากข้อคิดเห็นจากการอภิปรายของข้าราชการชั้นโท-เอก ๗๒ คน ในโครงการอบรม
เตรียมผู้บริหารโรงเรียนมัธยม รุ่นที่ ๑๐ ของกรมสามัญศึกษา เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๖ ณ วิทยาลัยครูเทพ-
สตรี ลพบุรี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าพอจะถือเป็นความเห็นทั่วไปของข้าราชการได้และเคยได้มีผู้อภิปรายแสดงความ
เห็นในลักษณะนี้ทุกครั้งที่มีการอภิปรายเรื่อง

บ้านเรือนที่อยู่สบายแก่ตนเอง ๑๒% และเพื่อจะได้ร่ำรวยสร้างฐานะให้แก่ตนเองและลูก ๆ ๑๒%^๖ ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้าราชการมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแต่ในขณะเดียวกันข้าราชการก็หวังจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีด้วย

จากการสังเกตของผู้เขียนเอง รู้สึกว่าทั้งข้าราชการและประชาชนต่างละเลยต่อปัญหาการใช้ทรัพยากรของประเทศในอนาคต และรู้สึกว่าทุกฝ่ายต่างก็มุ่งจะทำงานในอาชีพในหน้าที่โดยตรงของตนในปัจจุบันไปวันหนึ่ง ๆ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีใครจะพิจารณาถึงสภาพบ้านเมืองในระยะยาว และหาหนทางที่จะสร้างความอยู่ดีกินดีและมาตรฐานในการครองชีพที่สูงในอนาคตเท่าใดนัก

สำหรับส่วนเอกชน ผู้เขียนรู้สึกว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นชาวไร่ชาวนา เสมียน กรรมกร และพ่อค้าปลีกล้วนอยู่ในสภาพยากจน รายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง การดำรงชีวิตจึงมีลักษณะที่เรียกว่า เขาเข้าเงินค่า หรือปากกัดตีนถีบ จึงไม่มีโอกาสจะคิดถึงปัญหาของส่วนรวมในระยะไกลแต่อย่างใด เพราะต้องหา

ทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้สามารถ “หาข้าวสารมากรอกหม้อ” ต่อชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ ส่วนประชาชนที่เป็นพ่อค้าอุตสาหกรรมที่มีความรู้ความสามารถและมีทุน ก็มุ่งจะแสวงหากำไรเพื่อสร้างฐานะให้ร่ำรวยสะดวกสบายยิ่งขึ้น หรือพยายามประคับประคองตนให้ฐานะอันสูงอยู่ตลอดไปเช่นกัน หาได้ใช้เวลาและความสามารถไปในทางที่จะกระจายความมั่งคั่งและความสุขสมบูรณ์ ไปแก่ประชาชนที่เหลือน้อยอยู่ไม่ อย่างดีที่บุคคลเหล่านี้จะทำให้แก่สังคมก็คือ การจัดงานทางสังคมสงเคราะห์ หรืออุทิศเงินแก่องค์การสาธารณกุศล หรือสร้างถาวรวัตถุให้ แต่ส่วนใหญ่ก็ทำควบคู่กันไปกับการแสวงหาความสนุกสนาน ความตื่นเต้น เปลี่ยนบรรยากาศ และเพื่อหาชื่อเสียงความมีหน้ามีตาอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ยอมก้าวไปถึงการกระจายรายได้ (โดยการเสียภาษีรายได้ ภาษีการค้า ภาษีมรดก ฯลฯ) การไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ซื้อ โดยการขายสินค้าและบริการในราคาที่สมควรกับปริมาณ และคุณภาพของสินค้านั้น ๆ หรือการช่วยถนอมทรัพยากรของประเทศ เช่น ไม่บุกกบึกทำลายป่า เหมือง

^๖ อมร รัชชาคัตย, ฌฐิพล ขันธโชธและแสง เว้นมงคลมาศ, การบริหารงานโครงการพัฒนาประเทศ...การศึกษาเฉพาะกรณีการบริหารงานโครงการคลิคข้าว (รายงานการวิจัย เสนอสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๑๔ โรเนียว หน้า ๑๔๔)

แร่หรือการจับปลาแบบทำลายพันธุ์ปลา หรือ แหล่งเพาะพันธุ์ปลา ตลอดจนไปถึงการปล่อย เกร็ดแก๊สพิษ และ การเป็นพ่อค้าคนกลางที่ไม่เอาดีเอาเปรียบ โดยไม่เป็นธรรมแก่สังคม แต่อย่างใด

สำหรับในด้านข้าราชการนั้น ผู้เขียน เห็นว่ามีทัศนคติ และบทบาทที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาอย่างร้ายแรงอยู่ ๒ ประการ คือ ความเป็นเจ้าขุนมูลนาย และความเป็นฝ่าย รอรับสถานการณ์ (Passive role)

ทัศนคติและบทบาทใหม่ ของ ข้าราชการ

จะเห็นได้จากในตอนต้นแล้วว่า ขณะนี้ ประเทศไทยมีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทุกคนต้องการมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่าง จำกัดเท่าเดิม และการนำทรัพยากรใช้ให้ได้ ผลดียังถูกจำกัดด้วยการขาดทุน และความรู้ ทางเทคโนโลยี และมักก่อให้เกิดปัญหาภาวะ แวดล้อมเป็นพิษตามมาด้วย นอกจากนี้ยัง ประสบกับปัญหาการก่อการร้ายอีกด้วย ใน สภาพการณ์เช่นนี้ข้าราชการซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล ที่ทำหน้าที่ทั้งทางกำหนดนโยบาย และจัด บริการต่าง ๆ ก็เป็นผู้รับผิดชอบต่อความ เจริญความเสื่อมของประเทศจะคงยึดถือ ทัศนคติโบราณต่าง ๆ เช่นการถือตัวเป็น เจ้าขุนมูลนาย หรือการทำงานไปเรื่อย ๆ ตาม แต่ประชาชนจะมาร้องขอ จึงเป็นการไม่เพียงพอที่จะพาประเทศไปสู่ความสุขความเจริญ

ความมั่นคงได้

ในความเห็นของผู้เขียนข้าราชการควร จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเก่า ๆ ที่หลายเสียเป็น ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะทัศนคติสองอย่างที่กล่าว ไว้เป็นพิเศษนั้น กล่าวคือ ข้าราชการควร คิดว่าตนเป็นผู้รับใช้ประชาชน ไม่ใช่เจ้านาย อย่างหนึ่ง กับ การที่คิดว่าราชการนั้นจะต้องวิ่ง ไปสนองความต้องการของประชาชน ไม่ใช่ รอให้ประชาชนมาหาฝ่ายเดียว อีกอย่างหนึ่ง

การรับราชการคือการรับใช้ประชาชนส่วนรวม เป็นทัศนคติที่สำคัญและจำเป็นสำหรับราชการ สมัยใหม่ เพราะเป็นการผูกพันกับความคิดที่ ว่า การรับราชการเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง เมื่อ เป็นอาชีพก็ต้องให้บริการแก่นายจ้างคือ ประชาชนผู้เสียภาษีอากรมาเป็นรายได้รายจ่ายของ รัฐบาล ทั้งเป็นการมองประชาชนส่วนรวม ไว้เป็นเป้าหมายที่ข้าราชการจะพึงรับใช้ หรือ

พยายามดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งหมด ราชการสมัยใหม่ไม่ใช่กิจการของพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงเป็นเจ้าของประเทศ และทรงมีสิทธิที่จะใช้ประเทศและประชาชนไปตามพระราชอัธยาศัยเหมือนในสมัยก่อน ขุนนางข้าราชการจึงเป็นเสมือนเจ้านายที่ทำงานให้แก่พระเจ้าแผ่นดินเพื่อผลประโยชน์ของพระเจ้าแผ่นดิน ส่วนราษฎรจะเป็นอย่างไรก็ช่าง ทศนคติแบบเจ้าขุนมูลนายจึงเป็นทศนะที่ถูกต้องสำหรับสมัยนั้น แต่สมัยปัจจุบันเป็นสมัยประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ข้าราชการเป็นเพียงลูกจ้างของประชาชน จึงต้องรับใช้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน นอกจากนั้นในขณะที่สังคมต่าง ๆ กำลังเฟื่องถึงพิจารณาถึงความ เป็นธรรมชาติของสังคมยิ่งขึ้น ข้าราชการก็ต้องเป็นผู้มีหน้าที่สร้างสรรค์ และจัดบริการในการที่จะทำให้ประชาชนได้รับบริการ โดยเสมอภาค และต้องพยายามป้องกันสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนที่ยากจนขาดความรู้ หรือรู้เท่าไม่ถึงการ อันอาจจะถูกคนฉลาด (แกมโกง) เอารัดเอาเปรียบได้ ในลักษณะเช่นนี้ ข้าราชการรับใช้ประชาชนเป็นส่วนรวม ไม่เลือกปฏิบัติให้คนบางคน (ซึ่งมักจะเป็นคนรู้จักคุ้นเคยหรือมีอำนาจทางสังคมสูงอยู่แล้ว)

ได้เปรียบคนส่วนใหญ่ เกียรติยศของข้าราชการสมัยใหม่คือการได้รับใช้ประชาชน ซึ่งรับใช้ได้ผลดีมาก็ยังมีเกียรติอันน่าพาดพิงใจมากขึ้น ผู้เขียนเชื่อว่าทศนคตินี้เป็นแม่บทใหญ่ของทศนคติทั้งหลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเป็นพฤติกรรมลูกบทต่าง ๆ トラบโดที่ข้าราชการยังรู้สึกว่าเป็นนายประชาชนอยู่ จะแก้ไขปัญหาคความยากจนข้นแค้น และการก่อการร้ายไปไม่ได้เป็นอันขาด

การบริหารราชการคือการเสนอบริการ เป็นทศนคติที่สำคัญมากอีกข้อหนึ่ง ข้าราชการไม่ได้มีไว้เพื่อเสนอคำร้องทุกข์ แต่ควรจะคิดอ่านคาดถึงปัญหาในอนาคต และเป็นฝ่ายเตรียมการที่จะจัดบริการให้แก่ประชาชนล่วงหน้า ก่อนที่จะเกิดวิกฤตการณ์ ไม่ควรเป็นฝ่ายรอให้ประชาชนเดือดร้อนเสียก่อนแล้วจะต้องกราบกรานมาขอความกรุณาให้ไปช่วยเหลือ การเปลี่ยนทศนคตินี้เป็นของจำเป็นมากมิฉะนั้น ข้าราชการจะกลายเป็นคนนั่งทำงานในออฟฟิศ (ถ้าพูดติดปากข้าราชการสมัยก่อนเมื่อถูกคนถามว่าไปไหน ก็ไปออฟฟิศ แทนที่จะตอบว่าไปทำงาน) เพราะที่จริงก็คอยอยู่ในออฟฟิศให้ประชาชนมาคิดคือ แม้แต่เมื่อทางราชการคิดจะจัดบริการใดๆ ให้ ข้าราชการก็จะปิดประกาศที่หน้าออฟฟิศให้ประชาชน

เดินมาอ่านเอาเอง ถ้าใครบังเอิญอ่านก็รู้เรื่อง ใครไม่มาก็ไม่รู้เรื่อง ต่อจากนั้นก็จะมีแค่คำประเภทออกคำสั่งให้ประชาชนทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือออกหมายให้มารายงานตัว ไม่มีการออกไปเชื่อเชิญหรือนำบริการไปถึงมือประชาชน แม้ในปัจจุบันจะมีโครงการเข้าถึงประชาชนและ โครงการปฏิบัติการจิตวิทยาต่างๆ ก็ตาม ก็จะสังเกตเห็นว่าข้าราชการไปทำตามคำสั่งตามนโยบายไปอย่างแกน ๆ เสียไม่ได้ หรือการบริการเหล่านั้นก็มีลักษณะเป็นการทำบุญนำความเมตตากรุณาไปแจกจ่ายแก่ประชาชนมากกว่าจะถือเป็นหน้าที่บริการประชาชน

กรณีประชาชนเป็นฝ่ายเดือดร้อนจะมาขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขความเดือดร้อนให้ ก็จะต้องเขียนคำเดือดร้อนหรือคำขอร้องนั้นในแบบคำร้อง อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าประชาชนอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อย จะให้ข้าราชการทำหน้าที่สักทีหนึ่งจะ ใช้คำว่าเรียกร้องก็ไม่ได้ต้องใช้คำว่าร้องเรียนหรือร้องขอ ซึ่งข้าราชการจะดำเนินการให้หรือไม่ก็สุดแล้วแต่ความกรุณาเสียมาก

โดยเหตุนี้ข้าราชการจึงเป็นฝ่ายรอรับสถานการณ์ (Passive) เสียขิงกว่าเป็นฝ่ายพิจารณาว่าเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างไร

ประชาชนมีแนวโน้มว่าจะต้องการบริการอะไร หรือน่าจะเกิดปัญหาอย่างไร แล้วรับจัดบริการไว้ให้ล่วงหน้า ตลอดจนนำบริการนั้นไปถึงมือประชาชนเสียก่อนที่ประชาชนจะต้องมาร้องขอ อันเป็นลักษณะรุกอย่างเข้มแข็ง (Active)

เมื่อมองในแง่นี้ คำขวัญของกระทรวงมหาดไทยก็น่าจะเปลี่ยนจาก “บำลทุกข์ บำรุงสุข” มาเป็น “บำรุงสุข บำลทุกข์” คือเอางานด้านส่งเสริมบำรุงพัฒนามาเป็นงานหลัก งานรุก แทนที่จะเป็นฝ่ายรับ

ถ้าข้าราชการจะมีทัศนคติใหม่นี้เพียงสองข้อ ก็จะทำให้คนมองเห็นสภาพของประเทศไทย และมองเห็นว่าหน้าที่ที่แท้จริงของตนเป็นอย่างไรได้ชัดเจน อันจะเป็นเครื่องก่อให้เกิดพฤติกรรมแบบใหม่ ๆ และจะทำให้ปฏิบัติงานในบทบาทใหม่ ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจำเป็นต่อการจะเตรียมตัวสู่สถานการณ์ในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

บทบาทใหม่ ๆ ที่ผู้เขียนใคร่ขอเสนอให้ข้าราชการทั้งหลายได้รับไว้ปฏิบัติคือบทบาททางด้าน ประชักษ์ พัฒนา อนุรักษ์ และ บำรุงสุข อันหมายถึงการคัดทอนค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพ การคิดถึงงานในอนาคต อันเป็นงานบุกเบิกกับการอนุรักษ์อันเป็นงานรักษาข้างหลัง สิ่งทั้งหลายอันเป็นหน้าที่โดย

ทรงของรัฐบาลกับการส่งเสริมบำรุงอาชีพ และการครองชีพของประชาชนอีกฝ่ายหนึ่ง

๑. ความประหยัด

ตามหลักวิชาการบริหาร ประหยัด ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพเป็นเกณฑ์สำคัญที่จะวัดความสามารถของฝ่ายบริหาร สำหรับในบทความนี้จะใช้คำว่าประหยัดในความหมายอย่างกว้าง ซึ่งจะคลุมถึงการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพด้วย แต่จะได้นำมาใช้ในส่วนที่ว่าข้าราชการควรจะมียุทธศาสตร์ในการประหยัด การใช้งบประมาณและทรัพยากร โดยเฉพาะ

ซึ่งจะได้พิจารณาไปตามลำดับ คือ การตัดรายจ่าย รู้จักใช้ของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ การบำรุงรักษาและการรู้จักคิดค่าใช้จ่ายของโครงการต่างๆ โดยมีข้อสังเกตเป็นรายละเอียดดังนี้

๑๑. การตัดรายจ่าย รายจ่ายที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารประเทศรายการหนึ่งที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก คือค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เมื่อดูจากงบประมาณในข้อนี้จะเห็นได้ว่าเป็นเงินประมาณปีละ ๔-๕ พันล้านบาท ซึ่งสูงกว่างบประมาณหมวดเงินเดือนของข้าราชการฝ่ายพลเรือนประมาณ ๒ เท่าตัว เมื่อดูจากเสียงประชาชนและสื่อมวลชนตลอดจน

เรื่องการสอบสวนทางวินัยต่าง ๆ จะเห็นว่าข้าราชการมักจะถูกล้อลว่าคอร์รัปชันในเรื่องทั้งสองนี้มากที่สุด แสดงว่าจะต้องมีค่าธรรมเนียมอยู่มาก

ผู้เขียนเห็นว่าข้าราชการควรจะช่วยกันประหยัดเงินของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ

๑) ตัดรายจ่ายค่าซื้อที่ดินให้เหลือน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนั้นมิใช่จะทำให้ทางราชการปลูกสร้างถาวรวัตถุใดเสียเลย แต่หมายถึงว่าทางราชการควรนำที่ดินที่เป็นของรัฐ หรือที่รัฐมีส่วนควบคุมอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เช่นที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ที่ดินราชพัสดุ ที่ดินของเทศบาล ที่ดินธรรมสงฆ์ และกัลปนาสงฆ์ ในความดูแลของกรมการศาสนา ที่ป่าไม้ ที่ริมทะเล ห้วยหนอง บึง ภูเขา ที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ดินองค์การรัฐวิสาหกิจ เช่นของการรถไฟ ฯลฯ ที่ดินเหล่านี้รัฐบาลมีอยู่มากมายทุกจังหวัด อำเภอ ซึ่งทางราชการอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องเสียเงินเลย หรือในบางกรณีที่เป็นของวัดหรือองค์การรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลก็อาจขอใช้โดยจ่ายค่าเช่า ค่าบำรุงที่ดิน ซึ่งก็มักจะเป็นเงินไม่มากนัก ทั้งฝ่ายที่เป็นเจ้าของที่ดิน ก็จะพลอยได้ผลประโยชน์ไปด้วย

ดีกว่าจะปล่อยทิ้งร้างไว้ หรือให้เอกชนเช่าทำประโยชน์โดยได้ค่าเช่าเพียงเล็กน้อย

นอกจากนี้ในเวลาที่มีการออกกฎหมายเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างทางหลวง เขื่อน หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ราคาที่ดินยังต่ำอยู่ รัฐบาลก็น่าจะได้เวนคืนที่ดินข้างเคียงอื่น ๆ เข้ามาเป็นที่ของหลวงเสียพร้อมกันเมื่อเห็นว่าที่เหล่านั้นทางราชการจะได้นำมาทำประโยชน์ในอนาคตอันใกล้ เพราะย่อมจะดีกว่าจะต้องออกเวนคืนใหม่เมื่อราคาที่ดินบริเวณดังกล่าวสูงขึ้น เพราะเหตุที่รัฐบาลได้ลงทุนสร้างความเจริญครั้งแรกให้ก่อน เช่น ในการสร้างทางหลวงหรือเขื่อน ต่อมาทางราชการก็อาจจะต้องย้ายศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หน่วยราชการ โรงเรียน หรือแม้แต่จะต้องวางผังขยายเมืองใหม่ก็ได้ ในกรณีดังกล่าวนี้ถ้ารัฐบาลจะเวนคืนที่ดินมาพร้อม ๆ กัน ก็จะสามารถประหยัดเงินค่าชดเชยได้มากมาย อนึ่งรัฐบาลอาจจะขอแลกเปลี่ยนที่ดินของรัฐกับที่ดินของเอกชนได้อีกด้วย

ผู้เขียนคิดว่า ทางรัฐบาลจะประหยัดเงินได้ปีละมาก ๆ อาจจะถึงพันล้านบาทถ้าจะมีนโยบายระงับการซื้อที่ดินเสียเลย เมื่อส่วนราชการใดต้องการใช้ที่ดินก็จะต้องหารอกรรม-

ที่ดิน ซึ่งควรจะทำหน้าที่หน่วยทะเบียนที่ดินของรัฐทุกประเภท (ขณะนี้มีส่วนราชการที่ควบคุมที่ดินของหลวง ประเภทต่าง ๆ หลายแห่ง) หรือส่งให้คณะกรรมการที่อาจจะจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาเสียก่อน คือเมื่อปรากฏว่า ไม่มีที่ดินของหลวง หรือที่หลวงจะขอเช่าหรือแลกเปลี่ยนได้แล้วจึงจะอนุญาตให้ซื้อใหม่ได้

๒) การสำรวจอสังหาริมทรัพย์ ส่วนราชการต่าง ๆ ในสมัยปัจจุบันมักจะขอทำการก่อสร้างที่ทำงาน สถานวิจัยทดลอง บ้านพักข้าราชการ และพนักงาน บ้านรับรอง ห้องประชุม เขื่อน สะพาน ฯลฯ ที่ฟุ่มเฟือยหรูหราความเกินความจำเป็นที่จะต้องใช้ในงานนั้น ๆ อย่างแท้จริงอยู่มาก ซึ่งถ้าจะต้องคิดถึง ค่าสำรวจ ค่าประกวดแบบ ค่าวิศวกรที่ปรึกษา ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าจะต้องซื้อของต่างประเทศมาใช้แทนการใช้ของในประเทศ ฯลฯ แล้ว ก็คงจะเป็นราคาเกินกว่าที่จำเป็นจริง ๆ กว่า ๕๐ % เมื่อคำนึงว่าประเทศไทยยังขาดเงิน มีงบประมาณน้อย การก่อสร้างที่ฟุ่มเฟือยเหล่านี้ย่อมไม่ใช่ว่าจำเป็นแม้แต่น้อย รัฐบาลอาจจะนำเงินไปใช้ก่อสร้างสิ่งอื่น ๆ ที่สำคัญเท่าเทียมกันได้อีกมากมาย ผู้เขียนเห็นว่าในบางประเทศ รัฐบาลจะไม่อนุมัติให้ลาบปูน

หรือหาวัสดุของทางราชการ เพราะการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็กนั้น เมื่อออกไม้แบบออกแล้วก็ป็นอันใช้ได้ นอกจากนั้นบางประเทศยังไม่ส่งเสริมให้ใช้ไม้ในการก่อสร้าง และทำเครื่องประดับเกินกว่าที่จำเป็น เพราะไม้เป็นทรัพยากรที่หายาก และมีอายุในการใช้สั้นกว่าเหล็ก หิน หรือคอนกรีต

การตัดรายจ่ายสิ่งก่อสร้างอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในกรณีที่จะมีการก่อสร้างของสิ่งใดที่จะสร้างเป็นจำนวนมากอยู่เสมอ ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลสถานอนามัยสถานที่ราชการ บ้านพักข้าราชการ อาคารสงเคราะห์ ฯลฯ ทางรัฐบาลอาจจะออกแบบมาตรฐานไว้อย่างละ ๒-๓ แบบ แต่ข้อสำคัญก็คือจะต้องหาทางใช้อุปกรณ์วัสดุของก่อสร้างนั้น ๆ ที่มีขนาดมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำมาสร้างเป็นชนิดต่อกันให้มีขนาดใหญ่ขึ้นได้ด้วย หลังจากนั้นรัฐบาลก็จะสั่งให้รัฐวิสาหกิจที่ผลิตวัสดุก่อสร้าง ให้ผลิตวัสดุมาตรฐานเหล่านั้นให้มากเพื่อจะได้มีราคาถูก เมื่อรัฐบาลจะต้องการสร้างสิ่งก่อสร้างในที่ใดก็สามารถส่งวัสดุนั้นนำไปประกอบได้ทันทีเป็นการทุ่นค่าวัสดุและค่าแรงก่อสร้างไปพร้อมกัน ทั้งจะทำให้รัฐบาลสามารถสร้างสถานที่เหล่านั้นได้มาก

ขึ้นในเวลาอันรวดเร็วขึ้นด้วย

๓) การตัดรายจ่ายค่าซื้อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยที่ราชการเป็นองค์การใหญ่ที่สุดในประเทศ จึงต้องใช้วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นหมื่นคิดเป็นเงินประมาณ ๒ พันล้านบาท ดังนั้นถ้าสามารถประหยัดรายจ่ายด้านนี้ลงได้สัก ๒๐-๓๐% ก็จะเป็นเงินหลายร้อยล้านบาท การประหยัดเงินเช่นว่านี้ อาจกระทำได้หลายทาง เช่นสร้างองค์การจัดซื้อวัสดุกลางขึ้น แบบองค์การจัดซื้อสินค้าและวัสดุภัณฑ์ (อ.จ.ส.) เดิมซึ่งไม่ได้ผลดีกลับถูกกล่าวหาว่าเป็นแหล่งทุจริต และไม่มีประสิทธิภาพทำให้หน่วยราชการต่างๆ ไม่ได้รับของตามต้องการ ดังนั้นรัฐบาลจึงน่าจะทำการสำรวจดูว่า ตามปกติส่วนราชการต่าง ๆ จะต้องซื้อของใช้ในส่วนงานอย่างใดบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งผู้เขียนคาดว่าส่วนราชการส่วนใหญ่มักจะซื้อของประเภทกระดาษคินสอ เครื่องเขียน เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่องคิดเลข เครื่องสุขภัณฑ์ พาหนะ รถยนต์และอุปกรณ์ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อทราบจำนวนแล้ว รัฐบาลก็จะเปิดประมูลเป็นส่วนรวมเพื่อสั่งซื้อของไว้ใช้เป็นจำนวนมากพอจะใช้ไปได้ในปีหนึ่ง ๆ หลังจากนั้นก็ออกหนังสือ

ประเภทใบเบิกให้ส่วนราชการไปขอเบิกเอาจากบริษัทที่ประมูลได้ ส่วนในต่างจังหวัดก็ให้บริษัทจัดส่งไป (โดยคิดค่าส่งไว้แล้ว) เป็นงวด ๆ

นอกจากนี้รัฐบาลอาจจะส่งเสริมให้เอกชนผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่ทางราชการต้องใช้อยู่เป็นละมาก ๆ เสมอ เช่น เครื่องใช้ในสำนักงานต่าง ๆ รวมถึงรถยนต์ซึ่งอาจต่อตัวดังเป็นแบบรถญี่ปุ่น ซึ่งจะทำให้ราคาต่ำลงมาก แต่การส่งเสริมของทางราชการควรจะใช้วิธีประมูลตามคุณภาพที่ต้องการซึ่งน่าจะดีกว่าจะใช้วิธีบังคับให้ซื้อหาจากรัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชนที่ได้รับสิทธิส่งเสริมรายเดียวเพราะมีลักษณะผูกขาดอยู่มาก และบางครั้งก็ได้ของที่มีคุณภาพต่ำทำให้การทำงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

๔) การคัดค้านข้อโดยการคัดค้านหรือโครงการที่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนราชการต่าง ๆ มักชอบริเริ่มงานซึ่งมีลักษณะซ้ำซ้อนงานกับที่หน่วยอื่นทำอยู่แล้ว บางทีก็ซ้ำซ้อนเพราะเหตุที่อยากเอาอย่างต่างประเทศ เมื่อไปดูงานมา แม้ส่วนราชการหลายแห่งจะไปดูงานจากองค์การในประเทศเดียวกันมา เมื่อกลับมาแล้วต่างหน่วยต่างก็หาเหตุสร้างโครงการนั้น ๆ ขึ้นมาโดยเรียกชื่อให้ต่างกันไปเล็กน้อย ๆ เช่น กลุ่ม

เกษตรกรของไต้หวัน มิฉะนั้นก็มีนิสัยเอาอย่างกันเช่นห้องปฏิบัติการ (Operations room) ของมาเลเซีย นอกจากนั้นงานใดที่กำลังเป็นที่นิยมหรืออยู่ในแฟชั่นก็พยายามที่จะนำมาทำกันหลายหน่วยเช่นงานด้านพัฒนาชนบทงานสร้างทาง สร้างบ่อน้ำ ส่งเสริมอาชีพงานจัดสรรที่ดินให้ราษฎร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถ้าทางราชการจะคัดทอนลงเสียมิให้ซ้ำซ้อนกัน หรือมีวิธีจัดแบ่งงานกันมิให้เหลื่อมล้ำกันได้ก็จะเป็นการประหยัดกำลังงาน กำลังทุน ทรัพยากรเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ราชการชั้นผู้บังคับบัญชา ก็ต้องพยายามทำตัวเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่ดีคือ ไม่คิดเสนอโครงการที่มีผู้อื่นทำอยู่แล้วเพียงเพื่อเป็น โอกาสขยายงานของตนในลักษณะเสริมบารมี

๒.๒ การรู้จักใช้ของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ราชการในฐานะที่เป็นองค์การใหญ่ที่สุดย่อมมีทรัพยากรสิ่งของต่าง ๆ ตลอดจนผู้คนมากมาย ซึ่งถ้ารู้จักนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ย่อมจะบังเกิดผลประโยชน์ต่อราชการหรือประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่นกรณีที่ดินของหลวงหรือองค์การต่าง ๆ หรือของวัด ถ้ารู้จักนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่ทางราชการเองก็เป็นการประหยัดเงินค่าซื้อที่ดินดังกล่าวแล้ว

แต่ถ้ารู้จักนำมาให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ รัฐก็จะได้ค่าเช่าค่าธรรมเนียมต่าง ๆ มาเป็นรายได้ คิดว่าให้พ่อค้าเช่าสร้างคักแล้วโดยเสียค่าเช่าเพียงเล็กน้อย ส่วนค่ากินเปล่าอื่น ๆ กลายเป็นรายได้ส่วนตัวของข้าราชการผู้มีอำนาจหน้าที่ไป นอกจากนั้นสถานที่ของทางราชการเป็นหลาย ๆ ชนิด เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล โรงฝึกงาน โรงซ่อม โรงงาน สนาม สนามบิน หอประชุม ฯลฯ เหล่านี้มักจะใช้ปฏิบัติงานเพียงวันละไม่กี่ชั่วโมง หรือยังใช้ไม่เต็มที่ ถ้าจะจัดบริการต่าง ๆ เป็นผลดี ๆ ให้มากขึ้น หรือยอมให้ส่วนราชการหรือเอกชนอื่นเช่าหรือข임ไปใช้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อราชการยิ่งขึ้น แทนที่จะต้องหาเงินสร้างสถานที่และจัดหาอุปกรณ์มาอีกต่างหากเพื่อจัดบริการเช่น โรงเรียนสามัญอาจเปิดสอนนักเรียนสามัญตอนกลางวัน แต่ก็จะเปิดสอนผู้ใหญ่หรือสอนวิชาอื่นได้ในตอนค่ำและตอนปิดภาค หอประชุมของทางราชการส่วนมากจะใช้งานน้อยมากและใช้เฉพาะตอนกลางวัน ถ้าเปิดให้เข้าเป็นโรงละครหรือโรงภาพยนตร์ก็จะ เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้น

ทรัพย์สินของทางราชการหรือที่ทางราชการพอจะขอใช้ได้เช่นศาลาวัด ซึ่งอาจใช้เป็นโรงเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นศาลา

ประชุมได้ ก็ควรพยายามใช้ดีกว่าจะต้องไปสร้างต่างหาก ซึ่งนอกจากจะเป็นการสิ้นเปลืองแล้วยังเป็นการทำลายความสัมพันธ์อันดีในสังคมชนบทอีกด้วย

ทรัพยากรประเทศที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติก็เช่นกัน บางอย่างมิได้นำมาใช้ทำประโยชน์เท่าที่ควรเช่นแม่น้ำลำคลอง นอกจากจะใช้เพื่อการเกษตรและการประมงแล้วก็เป็นที่คมนาคมที่มีประโยชน์มากมีท่าเรือหลายท่าและค่าบำรุงรักษาต่ำ ฉะนั้นถ้ารู้จักใช้ก็จะประหยัดเงินค่าสร้างทางหลวง และถนนไปได้มาก ส่วนคลองที่เป็นคูเมือง เช่นในกรุงเทพมหานคร ก็อาจใช้ทำหน้าที่ทางคมนาคมและทางระบายน้ำ (Drainage) โดยเฉพาะน้ำฝนได้เป็นอย่างดี และไม่ควรรจะใช้เป็นทางระบายสิ่งโสโครก (Sewage) ก็ตามย่อมจะประหยัดกว่าการฝังท่อแบบต่าง ๆ ซึ่งก็ต้องมีการชำระบ้างเป็นครั้งคราวเช่นเดียวกัน อนึ่งสิ่งก่อสร้างที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่ดีซึ่งหน่วยราชการหนึ่งสร้างขึ้น หรือมีหน้าที่บำรุงรักษา ก็น่าจะให้ส่วนราชการอื่นที่สนใจมาร่วมใช้ได้ เช่นเขื่อนและคลองชลประทานมาใช้เป็นสถานที่เพาะพันธุ์ปลา หรือเป็นลำคลองส่งน้ำประปาไปด้วย ส่วนถนนบนสันคลองชลประทานก็อาจใช้เป็นทางหลวงได้

นอกจากสิ่งของเครื่องใช้แล้วทางราชการก็ยังมีข้าราชการเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากอีกด้วย ถ้าทางราชการรู้จักใช้ข้าราชการให้เป็นประโยชน์ให้มากขึ้นแล้วราชการก็จะได้ประโยชน์ยิ่งขึ้น หรือเอกชนที่ขอใช้ข้าราชการก็จะทำประโยชน์ต่อประชาชนได้ ทั้งตัวข้าราชการเองก็จะทำประโยชน์ต่อราชการและสังคมได้มากขึ้น เช่น ครู อาจารย์อาจทำหน้าที่สอน ในสถานศึกษาอื่นนอกเหนือจากงานประจำของตน แพทย์ก็อาจจะทำหน้าที่พิเศษให้แก่สถานพยาบาลเอกชน ทหารเหล่าที่มิวิชาชีพต่างๆ ก็อาจจะช่วยบริการสังคมในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ได้ อนึ่งทางราชการก็มีระเบียบการที่จะให้ข้าราชการลาออกไปร่วมทำงานในองค์กรต่างประเทศได้ชั่วคราวอยู่แล้ว ก็น่าจะขยายให้ข้าราชการได้ลาออกชั่วคราวไปทำงานองค์กรวิสาหกิจเอกชนได้ด้วย ถ้าเราทำได้เช่นนี้ทำให้ประหยัดเงินจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศได้มากทั้งข้าราชการเมื่อมีประสบการณ์ในงานเอกชนแล้วก็จะมีความรู้และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วยเมื่อกลับเข้ามาทำราชการ

๓. การรู้จักบำรุงรักษา สถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ของทางราชการ ส่วนมากในขณะนี้มักมีลักษณะสกปรกกรังรังทรุด

โทรมคลอนแคลนเกินกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ราชการไม่สามารถนำมาใช้ทำประโยชน์ได้เต็มที่ บางส่วนอาจจะถูกทอดทิ้งกลางแดดกลางฝนเสียหายไปก่อนจะหมดอายุการใช้ที่แท้จริงด้วยซ้ำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะข้าราชการไทยมีนิสัยชอบตั้งงบประมาณขอซื้อของใหม่มาใช้อยู่ตลอดเวลาแต่ไม่ชอบตั้งงบประมาณซ่อมบำรุง (ทั้งฝ่ายให้งบประมาณก็มักจะตัดยอดเงินประเภทนี้ แทนที่จะกำหนดมาตรฐานค่าการซ่อมบำรุงไว้ตามตารางการซ่อมซึ่งบริษัทต่างๆ มักจะกำหนดไว้ในวิธีใช้เครื่องจักรต่างๆ อยู่แล้ว) และข้าราชการเองก็มักมีนิสัยมักง่าย ไม่เอาใจใส่บำรุงรักษาดีว่าเป็นของหลวง ไม่ใช่ของส่วนตัวจึงไม่หวงแหนและพยายามบำรุงรักษา การรู้จักปฏิบัติบำรุงรักษาจึงเป็นทางช่วยประหยัดเงินและเพิ่มพูนประสิทธิภาพของราชการอย่างไม่เป็นปัญหา

๓.๔ การคิดค่าใช้จ่ายเป็นโครงการ ส่วนราชการส่วนมากขอตั้งงบประมาณแผ่นดินตามหมวดเงินต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะการใช้งบประมาณแบบรายการ (Line-item) ซึ่งไม่แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีการทำอะไร หรือโครงการอะไรที่จะปฏิบัติบ้าง และแต่ละโครงการใช้เงินสักปีละเท่าใด อันเป็นวิธีการใช้งบประมาณแบบโครงการ (Program Budget)

ซึ่งถ้าเป็นโครงการใหญ่ระยะยาวที่มีทางเลือก
 ปฏิบัติมากก็ยิ่งมีความจำเป็นจะต้องจัดทำขึ้น
 ขึ้น (เรียกกันว่า Planning Programing
 Budget System) การทำงานประมาณแบบ
 ราย การ เปิด โอกาส ให้หน่วยงานขอเงินขอ
 ประมาณเพิ่มขึ้นบดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปเรื่อย ๆ
 แม้งานจะลดลงก็ตาม เรียกว่าเป็นงบประมาณ
 แบบขอเพิ่มไปเรื่อย ๆ (Incremental Budget)
 หรือถ้าจะใช้ผล แสดงความจำเป็น ประกอบ
 ก็อาจ ใช้วิธี แสดง ว่า บคน มีหน้าที่เพิ่มขึ้น
 ๑๐% ฉะนั้นจึงของบประมาณเพิ่มขึ้น ๑๐%
 (Proportional Budget) ทั้งสองวิธีนี้เป็นวิธี
 การที่ไม่ช่วยประหยัดเงินหรือส่งเสริมประ-
 สติภาพแต่อย่างใด เพียงแต่ขอเพิ่มขึ้น
 เรื่อย ๆ โดยไม่พิสูจน์ปริมาณงานว่าเพิ่มขึ้น
 หรือไม่เพียงใดกับขอเพิ่มตามปริมาณงานเท่า
 นั้น ปัจจุบันมีวิธีการทางเศรษฐศาสตร์และ
 ทางวิชาการบริหารหลายประการที่ข้าราชการ
 ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมทั้งหลายควรนำมา
 พิจารณาประกอบการตัดสินใจรายจ่ายหรือเพิ่ม
 ขึ้นแต่ไม่น้อยที่สุดโดยให้ได้ผลงานมากขึ้น เช่น
 วิธีการที่จะศึกษาว่าเราเคยทำงานชิ้นนี้เสียเงิน
 ๑ ล้านบาท ต่อไปเมื่อทำ ๒ ชิ้นทำอย่างไร
 จึงจะไม่ต้องเสียเงินถึง ๒ ล้านบาท ก็ลด

ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย (Unit cost) ลงมาให้
 มากที่สุดเมื่อปริมาณงานมากขึ้น

วิธีการที่นำมาใช้ได้สะดวกอื่น ๆ ก็มีการ
 คิดค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับผลประโยชน์
 (Cost Benefit Analysis) การคิดค่าใช้จ่าย
 เทียบกับความสัมพันธ์ (Cost Effective
 Analysis) เพื่อจะได้พิสูจน์ว่าโครงการใด
 ควรจะใช้จ่ายเงินสักเท่าใดจึงจะน่าทำก่อนนั้น
 ข้าราชการที่คิดฟังจะต้องคิดอยู่เสมอว่าเงินออก
 ได้ถ้าเราไม่ใช้เงินเพื่อการหนึ่งอาจใช้ไปเพื่อ
 การอื่นที่ได้ประโยชน์กว่า (Opportunity
 Cost) หรือเงินนั้นถ้าไม่ให้นำไปฝากธนาคาร
 เลย ๆ ก็จะต้องงอกเงยเป็นก้อนใหญ่ขึ้น ดังนั้น
 การทำโครงการระยะยาวโดยเฉพาะที่จะกู้เงิน
 มาใช้นั้นจะต้องคำนึงถึงว่าในอัตราดอกเบี้ย
 อย่างหนึ่งนั้น เงินที่นำไปใช้นั้นควรจะใช้ใน
 ช่วงเวลาอย่างไร จะผ่อนชำระอย่างไร ซึ่ง
 จะต้องใช้หลักการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับความ
 สัมพันธ์ของเงินกับระยะเวลา (Time Value
 of money)

วิธีการใหม่ ๆ เหล่านี้จะช่วยให้กับวิ-
 หารประหยัดเงินของรัฐบาลได้มาก หรือรู้จัก
 ใช้เงินก้อนเท่ากันให้ได้ประโยชน์มากกว่าเมื่อ
 เลือกทำโครงการหนึ่ง ๆ เมื่อคิดถึงว่ารัฐบาล
 มีโครงการที่จะปฏิบัติบดหลายพันหลายหมื่น

โครงการ ผลการนำเงินไปใช้โดยการวิเคราะห์แบบนี้จะได้รับประโยชน์ต่างกับการทำงานตามสะดวกมาก

๒. การพัฒนา

ถ้าว่าพัฒนาในที่นี้หมายถึงการที่ข้าราชการจะมีทัศนคติใหม่ ในทางที่จะคิดก้าวหน้า คิดถึงภารกิจที่จะประสบในอนาคตแทนการทำงานแบบรอสองคำเรียกร้องของประชาชน ดังนั้นข้าราชการประเภทนี้จะต้องเป็นนักคิด นักนักวิชาการ นักคาดการณ์ล่วงหน้า กล่าวคือเป็นผู้ทำงานแบบมีการวางแผนตลอดเวลา ซึ่งต่างกับนักบริหารแบบที่ทำงานไปวันหนึ่ง ๆ มีอะไรก็ทำไป ไม่มีงานก็ไม่ต้องทำ

การทำงานของนักบริหารที่มีทัศนคติเป็นนักพัฒนาจะต้องเพ่งเล็งงานในแง่การเลือกกำหนดนโยบายที่เหมาะสมมาดำเนินการ เมื่อมีนโยบายแล้วก็จะทำการวางแผนและมีการสั่งการให้ปฏิบัติตามแผน รวมทั้งวางแผนปฏิบัติการ และจะมีการควบคุมให้ฝ่ายต่าง ๆ ทำงานตามแผนตลอดจนมีการประเมินผลว่าโครงการที่ทำอยู่นั้นได้รับผลตามเป้าหมายอย่างไรบ้าง

โดยที่การพัฒนา นโยบายการวางแผน การวางแผนปฏิบัติ การควบคุมการประเมิน

ผลเหล่านี้มีหนังสือและเอกสารทางวิชาการ ตลอดจนรายงานต่าง ๆ ที่ท่านผู้สนใจจะศึกษาหาความรู้ได้โดยง่ายอยู่แล้ว ผู้เขียนจึงจะไม่ขอกล่าวรายละเอียดในเรื่องนี้ เพราะสิ่งที่ต้องการจะชี้ให้เห็นก็คือข้าราชการบางประเภททำงานโดยไม่ต้องมีแผนเลย ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องกับหลักวิชา โดยเฉพาะไม่เหมาะสมกับการบริหารในสภาพที่มีทรัพยากรจำกัด และมีความจำเป็นรีบด่วนที่จะแก้ไข ปัญหาของประเทศซึ่งพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งประเทศมีทรัพยากรน้อย และมีเวลาเร่งรัดมากขึ้นเพียงใด ข้าราชการก็ควรจะต้องคิดวางโครงการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร เพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งก็เป็นเป้าหมายของการพัฒนานโยบายและวางแผนทุกชนิด

๓. การอนุรักษ์

การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่างกับการพัฒนาและการวางแผนในแง่ที่ว่ายังมีผู้ไม่รู้หรือเห็นความสำคัญมากนัก ผู้เขียนจึงใคร่เสนอข้อคิดเห็นบางประการมาเพื่อเป็นข้อกระตุ้นเตือนข้าราชการผู้หวังดีต่ออนาคตของประเทศชาติ โดยละเอียดตามสมควร

๓.๑ ทรัพยากร คนส่วนมากแม้ว่าจะรู้ อยู่ในใจว่าทรัพยากรของโลกและของประเทศต่าง ๆ มีอยู่จำกัดแต่ส่วนใหญ่ก็ยังตั้งอยู่ในความประมาทว่าทรัพยากรยังมีเหลืออยู่มากมาย ไม่คิดไปถึงว่าทรัพยากรเหล่านี้ถูกขุดค้นขึ้นมาใช้ในอัตราเร่งทบต้นขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นจะหมดไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นส่วนใหญ่ยังคิดว่านักวิทยาศาสตร์ย่อมจะสามารถคิดค้นทรัพยากรอย่างอื่น ๆ มาทดแทนสิ่งที่ขาดแคลนหรือหมดเปลืองไปได้ โดย ไม่คำนึงถึงว่าการค้นหาสิ่งทดแทนทุกครั้งต้องลงทุนลงแรงเป็นอันมาก และของที่หามาทดแทนได้ก็มักจะมีราคาแพงกว่าของที่มียู่ตามธรรมชาติ และส่วนมากยังเป็นการทำลายระบบความสมดุลย์ตามธรรมชาติอีกด้วย ^๗

สำหรับประเทศไทย ทรัพยากรที่น่าเป็นห่วงที่สุดก็คือป่าไม้ ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ดิน แหล่งเพาะพันธุ์ปลา แหล่งเลี้ยงสัตว์ และแร่ธาตุต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้ถูกบุกเบิกถูกใช้ ถูกทำลาย ถูกขุดค้นไปโดยปราศจาก

การควบคุมที่เป็นผลแต่อย่างใด เช่นปรากฏว่า ในช่วงระยะเวลา ๖ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๘ ป่าไม้ถูกทำลายลงประมาณ ๑๖ ล้านไร่ เพื่อใช้ทำการเกษตรเลี้ยงปากเลี้ยงท้องและพลเมืองที่เพิ่มขึ้นไม่ถึง ๖ ล้านคน นับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาอีก ๖ ปี ป่าไม้ก็ถูกทำลายเพิ่มขึ้นอีก ๕๕ ล้านไร่ ดังนั้นถ้าเราไม่จัดการปราบปรามการทำลายป่าไม้ และถนอมป่าไม้ไว้ให้ได้แล้ว ป่าไม้จะหมดไปจากประเทศไทย ซึ่งหมายความว่า จะไม่มีสิ่งที่จะดูดไอน้ำในอากาศให้ตกมาเป็นฝน ไม่มีสิ่งที่ยึดดินไว้ไม่ให้ถูกชะล้างเป็นหิน และแม่น้ำต้นเหินไป ไม่มีการผลิตปุ๋ยตามธรรมชาติ ซึ่งรวมสรุปได้ว่า ความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดินไทยจะหมดสิ้นไป นอกจากนั้นการทำลายป่าเป็นการทำลายแหล่งผลิตไม้ เพื่อการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและเครื่องประดับบ้าน ตลอดจนการผลิตไม้ออกไปขายต่างประเทศด้วย

นอกจากความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินจะเสื่อมโทรมไปเพราะการทำลายป่าไม้แล้ว การที่ทางราชการบางหน่วยยังส่งเสริมให้

^๗ ทรัพยากรของโลกถูกค้นหามาและถูกนำไปใช้อย่างรวดเร็ว ส่วนมากจะหมดไปในไม่ช้า รายละเอียดของเรื่องนี้โปรดดูเอกสาร เรื่องขีดจำกัดความเจริญของโลกและของไทย ที่อ้างข้างต้นและหนังสือ

Donnella H. Meadows' et al. The Limits to Growth: A Report for the Elub of Rome's Project on the Predicament of Mankind, New York: Universe Books, 1972.

ประชาชนผลิตสินค้าเกษตรกรรมประเภทพืช ไร่ เช่น ข้าวโพด อันได้ชื่อว่าเป็นตัวการ ที่จะใช้ความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินให้หมดสิ้น ไปโดยรวดเร็ว ทำให้ดินจืดเร็ว ดังนั้นประ- ชาชนก็ต้องย้ายที่หากินไปบุกเบิกที่ใหม่ หรือ มิฉะนั้นก็ต้องใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมากขึ้น อันเป็นสิ่งที่เราผลิตเองได้ ไม่พอต้องสั่งซื้อจาก ต่างประเทศในราคาแพง และยังก่อให้เกิด ปัญหาดินเปรี้ยวและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอีก ด้วย

ส่วนปัญหาเรื่องพันธุ์ปลาน้ำจืด กุ้ง และ สัตว์น้ำเค็มต่าง ๆ ก็เช่นกันเป็นที่ทราบกันดี ว่าการประมงของไทยก้าวหน้าไปรวดเร็วมาก สามารถจับและทำลายสัตว์น้ำได้รวดเร็วกว่าที่ ธรรมชาติจะผลิตมาชดเชยได้ทัน ทั้งแหล่ง เพาะพันธุ์สัตว์น้ำก็ถูกทำลายไปโดยการสร้าง เขื่อน การปล่อยน้ำโสโครกและน้ำเป็นพิษลง แม่น้ำและทะเล ตลอดจนเกิดคราบน้ำมันใน ทะเลทั้งนี้การใช้วนลากหน้าดินอันเป็นการ ทำลายแหล่งอาหารและที่อยู่ที่เพาะพันธุ์ของ สัตว์น้ำต่าง ๆ รวมทั้งการใช้วัตถุระเบิดใน การประมง เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นว่าในอนาคต ชาวไทยจะขาดแคลนอาหารประเภทสัตว์น้ำ อย่างแน่นอน

การเลี้ยงสัตว์ของไทย นอกจากสัตว์บก ซึ่งมีการเลี้ยงพอเป็นล่ำเป็นสันกันมาแล้วการ เลี้ยงปศุสัตว์ยังจัดว่าอยู่ในขั้นเบื้องต้นมาก ประเทศไทยจำเป็นต้องรีบทำการส่งเสริมอย่างรวด เร็ว ซึ่งก็ยังมียุทธศรคอยู่มากมาย เช่น การ ขาดทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ การทาสัตว์เป็นโรคต่างๆ ที่เป็นทรงเกียจของตลาดต่างประเทศ การที่ ผู้เลี้ยงไม่มีความรู้ความเข้าใจตลอดจนปัญหา ใจผู้ร้ายและการลักลอบฆ่าสัตว์ ฯลฯ

เมื่อพิจารณาจากสภาวะเช่นนี้ก็เป็นที่ คาดหมายได้ว่าประเทศไทยจะขาดแคลน อาหารแบ่งและโปรตีน ตลอดจนวัสดุก่อสร้าง ประเทศได้ในอนาคตอันใกล้

ส่วนทรัพยากรด้านแร่ธาตุ เช่นดีบุก และพลูอิไรด์ยังมีสำรองอยู่มาก แต่ก็เป็แร่ ธาตุที่มีราคาไม่สูงมากนัก ดังนั้นอุตสาหกรรม ไทยยังจะตกในฐานะผู้ซื้อแร่ธาตุมาจากต่าง ประเทศส่วนใหญ่อันเป็นการเสียเปรียบทาง เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างร้ายแรงดังนั้น โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็นชาติผลิตสินค้า อุตสาหกรรมจึงมีน้อย โอกาสที่จะขายสินค้า ได้ราคาสูงก็พลอยต่ำไปด้วย อันหมายถึงว่า จะขาดโอกาสสำคัญที่จะเพิ่มพูนรายได้ของ ประชาชนไป

๓.๒ ศิลปวัฒนธรรม ประเทศไทยเป็นประเทศเก่าแก่มีศิลปวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองมาแต่โบราณกาล ประกอบกับการที่ประชาชนในประเทศพัฒนาแล้วมีฐานะความเป็นอยู่สูงมีรายได้มากพอที่จะออกมาทัศนกิจต่างประเทศได้ แม้แต่คนไทยที่มีฐานะการครองชีพสูงและมีเวลาพักผ่อนมากพอก็จะมีโอกาสไปทัศนกิจและแสวงหาสถานพักผ่อนสันทนาการตามที่ต่าง ๆ ได้มากขึ้น ดังนั้นข้าราชการอาจจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศและชุมชนต่าง ๆ ได้โดยการพยายามคบแต่โบราณสถานศิลปวัตถุต่าง ๆ และส่งเสริมกิจกรรมด้านจิตรกรรม ปฏิมกรรม นาฏศิลป์ ฯลฯ ของชาติและและของท้องถิ่นไว้เพื่อแสดงหรือบริการแก่นักทัศนกิจได้ เงินรายได้จากนักทัศนกิจเป็นเสมือนเงินรายได้เปล่าเพราะเรามีได้สูญเสียทรัพยากรไปแต่อย่างใด เพียงแต่จะต้องฝึกคนไว้บริการเท่านั้นซึ่งก็เป็นการส่งเสริมอาชีพไปด้วยในตัว

๓.๓ สิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาน้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษเสียงอึกทึกทำลายสุขภาพ ตลอดจนการที่ธรรมชาติขาดการสมดุลย์เพราะการทำลายป่า การใช้ปุ๋ยใช้ยาต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เร็ว เป็นเหตุให้ขาดอากาศบริสุทธิ์ที่จะหายใจ ขาดน้ำบริโภคน้ำสะอาด ขาดอาหารที่สะอาด ดังนั้นคนไทยจะประสบปัญหาทางสุขภาพของร่างกาย และจิตใจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้ ข้าราชการผู้มีหน้าที่จะต้องพยายามอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ให้ดีที่สุด ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนและข้าราชการฝ่ายที่จะจับกุมลงโทษด้วย ทั้งนี้หมายความว่า ข้าราชการผู้มีหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยตรงจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนและข้าราชการฝ่ายอื่นด้วย อันเป็นทัศนคติและบทบาทใหม่มิใช่ทำหน้าที่วิเคราะห์วิจัยอยู่ในห้องทดลองอย่างเดียว มิฉะนั้นงานนี้จะไม่มีทางทำให้สำเร็จลงได้

๔. การบำรุงความสุข

ภายใต้หัวข้อนี้ผู้เขียนหมายความว่าบทบาทใหม่ ๆ ต่าง ๆ หลายด้านที่ข้าราชการอาจจะช่วยกันคิดอ่านปฏิบัติหรือส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติได้ โดยรวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพโดยทั่วถึง เพื่อให้มีรายได้มาเลี้ยงชีพและปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ ตลอดจนบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมระยะยาวของชาติและของประชาชนอื่น ๆ ที่ยังไม่ตกอยู่ในหัวข้ออื่น ๆ ข้างต้น

เท่าที่ผู้เขียนพยายามศึกษาจากสถิติต่างๆ ประกอบกับประสบการณ์ทำให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยเป็นผู้ไร้อาชีพ หรือทำงานต่างระดับ หรือทำงานชนิดที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนการปรับปรุงฐานะอยู่เป็นอันมาก เพราะกรรมกรชาวนา ตลอดจนข้าราชการชั้นผู้น้อยก็ตกอยู่ในฐานะเช่นนี้ ประชาชนเหล่านี้อาจจะพอมีชีวิตอยู่ได้ในปัจจุบัน แต่ในอนาคตเมื่อประชาชนเพิ่มมากขึ้นก็อาจถึงขั้นอดตายบ้าง โอกาสที่จะปรับปรุงฐานะการครองชีพให้เท่าเทียมกับประเทศอุตสาหกรรมนับว่ามีน้อยมาก นอกจากนั้นผู้เขียนมีความรู้สึกว่ ข้าราชการส่วนใหญ่มิได้ตระหนักถึงปัญหานักมากนัก ยังคงคิดว่าการหาอาชีพการทำมาหากินเป็นเรื่องของประชาชนที่เขาจะช่วยตัวเอง อย่างมากที่ทางราชการกระทำได้อีกคือ คอยบันเทาความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ หรือเมื่อพิพาทกับนายจ้าง หรือรับแจ้งความประสงค์ที่อยากหางานทำ

สิ่งที่ผู้เขียนอยากจะเห็นเป็นบทบาทใหม่ของข้าราชการจึงอยู่ที่ ทำไมจะให้ข้าราชการมีความตื่นตัวในทางที่จะช่วยให้ประชาชนมีอาชีพ ซึ่งยังพาดพิงไปถึงการศึกษาชนิดที่จะ

ประกอบอาชีพได้ การมีสุขภาพดีพอที่จะประกอบอาชีพได้ และอาชีพที่ประชาชนจะประกอบนั้นก็ควรมีรายได้และสวัสดิการเพียงพอแก่การยังชีพ และ ปรับปรุงฐานะตามสมควรด้วย

ในขณะที่รัฐบาลได้ตรากฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพของคนต่างด้าว ดังนั้นข้าราชการอาจจะมียุทธศาสตร์ใหม่ในการควบคุมมิให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งอาชีพคนไทยให้ดีที่สุด แต่ถึงกระนั้นตำแหน่งหน้าที่การงานต่างๆ ก็ควรจะมีไม่มากนักเมื่อคิดเปรียบเทียบกับจำนวนคนไร้งาน ทั้งที่มีการศึกษาและทักษะแล้วและยังไม่มี ข้าราชการน่าจะต้องพยายามเพิ่มบทบาททางด้านนี้ให้มากขึ้นด้วยการส่งเสริมให้คนไทยได้เข้าประกอบอาชีพที่สำคัญแก่การครองชีพคือ การผลิตอาหารทุกประเภท รวมทั้งอุตสาหกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูป การก่อสร้างที่อยู่อาศัย การผลิตผ้าและไหมและเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูป ข้าราชการโรคทุกชนิดเสียก่อน เพราะจะมีงานให้ทำได้มากและมีความจำเป็นสูง ต่อจากนั้นจึงมุ่งส่งเสริมให้ประกอบกิจกรรมทางอุตสาหกรรมและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายต่างๆ

บทบาทใหม่อีกอย่างหนึ่งของข้าราชการคือการรักษาความเป็นธรรมแก่สังคมในอดีต

บทบาทน้อยน้อย เพราะความเป็นธรรมนั้น ก็เข้าใจกันว่าเป็นเรื่องของศาล ของตำรวจ เมื่อ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนในทางอาญา ก็ไป แจ้งความตำรวจ ถ้าเป็นทางแพ่งก็ไปหาทนาย เพื่อไปฟ้องร้องต่อศาลกันเอง ข้าราชการฝ่ายอื่นไม่เกี่ยว แต่ในปัจจุบันความยุติธรรมในทางกฎหมาย อย่างเดียวหาเป็นการเพียงพอไม่ ต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมในสังคมด้วย ดังนั้นข้าราชการจึงอาจมีบทบาทในทางที่จะส่งเสริมความเป็นธรรม ในสังคมได้อีกมากมายหลายด้าน เช่นสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนที่อยู่ห่างไกล มีพ่อแม่ขาดทุนได้รับการศึกษา ส่งเสริมให้คนที่ขาดโอกาสได้มีโอกาสเข้าเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อทำการเกษตร หรือเข้าทำงานทางอุตสาหกรรม ช่วยคนงานให้ได้รับความเป็นธรรมจากนายจ้าง ช่วยสตรีและคนพิการ ให้ได้รับความเสมอภาคในการทำงาน การเลื่อนฐานะ ตลอดจนการช่วยเหลือคนชรา ทุพพลภาพ และวิปริตต่าง ๆ

สรุป

ความที่ใคร่พรรณนามานี้จะเห็นได้ว่า เมื่อประเทศมีพลเมืองมากขึ้นและแต่ละคนก็มีความปรารถนาที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ในขณะที่เดิวก่อนที่ประเทศไทยมีทรัพยากรจำกัด มีแร่ธาตุที่มั่งคั่งน้อย ทั้งยังประสบปัญหาด้านการขนถ่ายอีกด้วย ข้าราชการจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมดั้งเดิมเสีย เช่นการเป็นเจ้าขุนมูลนาย การรื้อฟื้นความเดือดร้อนของประชาชน มาสู่ทัศนคติใหม่ที่จะรับใช้ประชาชน และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาล่วงหน้า เมื่อมีทัศนคติใหม่แล้วจำเป็นจะต้องยอมรับบทบาทใหม่ ๆ เช่นการทำงานอย่างประหยัด การรู้จักพัฒนาสังคม และการทำงานโดยไม่มีการวางแผน การรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีจำกัดให้ใช้ไปได้นานรวมทั้งป้องกันมิให้เกิดความเน่าเสีย และบทบาทในการบำรุงความสุข และสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน ฉะนั้นข้าราชการที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมีคุณภาพสูงก็จะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาเอกราชของชาติและการเสริมสร้างความสำเร็จแก่บ้านเมืองได้เสีย สำหรับในเมืองไทยนี้ ถ้าข้าราชการไม่พร้อมที่จะรับหน้าที่นี้จะหาบุคคลกลุ่มอื่น อาศัยอำนาจบังคับขบขันไม่ได้ไปอีกนาน จึงเป็นภารกิจที่ข้าราชการทั้งปวงจะต้องช่วยกันจัดทำ

๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง อัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนวิสามัญ
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญเทียบชั้นอัตรา จำนวน ๑ ชุด
ตามที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ให้ยกเลิกอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามบัญชีหมายเลข ๑ ที่ยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๐ และให้ใช้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามบัญชีหมายเลข ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ แทน แต่ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ นี้ ให้ข้าราชการพลเรือนได้รับอัตราเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ ส่วนการปรับอัตราเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ ให้เป็นไปตามบัญชีหมายเลข ๓ ความละเอียดตามประกาศของคณะปฏิวัติที่อ้างถึง นั้น

เพื่อให้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญสอดคล้องกับอัตราเงินเดือนของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ อาศัยอำนาจตามความในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘๗ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ว่าด้วยการบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ก.พ. และกระทรวงการคลังจึงได้กำหนดอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของข้าราชการพลเรือนวิสามัญใหม่ ดังบัญชีแนบท้าย

ส่วนอัตราเงินเดือนของตำแหน่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ ให้เป็นไปตามบัญชีหมายเลข ๓ ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปด้วย ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ฌ สงขลา

(พันเอก จินดา ฌ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการ

โทร. ๘๒๑๘๒๘, ๘๑๓๓๓๓ คีอ ๓๘, ๔๕

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญเทียบชั้นจตุวา
ที่ใช้บังคับตั้งแต่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน เดิม (บาท)	อัตราเงินเดือน ชั้นสูงที่กำหนดใหม่ (บาท)	หมายเหตุ
หมวดแรงงาน			
คนงาน	๕๕๐-๘๕๐	๘๕๐	
นักการ	๕๕๐-๑๐๕๐	๑๑๖๐	
ภารโรง	"	"	
คนสวน	"	"	
พนักงานเบ็ดเตล็ดการพิมพ์	"	"	
คนงานเกษตร	"	"	
ขาม	"	"	
มหาดเล็ก	"	"	
พนักงานรักษาสภ	"	"	
พนักงานซักกรีด	"	"	
พนักงานเรือ	"	"	
พนักงานพิธีสงฆ์	"	"	
คนครัว ๑	"	"	
หมวดกงสมอ			
หัวหน้าหมวดสถานที่	๖๓๐-๑๒๐๐	๑๓๒๐	
พนักงานกรีดขางพารา	๕๕๐-๑๒๐๐	"	
พนักงานส่งเสริมการเลี้ยงไหม	"	"	
เจ้าหน้าที่จัดดอกไม้หลวง	"	"	
ผู้ช่วยกัมขารักษ์	"	"	
พนักงานรังวัด	"	"	

ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน เดิม (บาท)	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงที่กำหนดใหม่ (บาท)	หมายเหตุ
หมวดสี่หรือเทียบเท่า (ค)			
พนักงานขับรถยนต์	๖๐๐-๑๓๐๐	๑๔๘๐	
พนักงานดับเพลิง	๕๔๐-๑๓๐๐	"	
นายท้ายเรือ	๖๐๐-๑๓๐๐	"	
ช่างเขียนแบบและแผนที่	๕๔๐-๑๓๐๐	"	
ช่างโลหะ	"	"	
ช่างไม้	"	"	
ช่างซ่อมเครื่องโชน	"	"	
ช่างเครื่องดนตรี	"	"	
ช่างคัดเย็บหนัง	"	"	
ช่างหล่อ *	"	"	
ช่างศิลปวัตถุ	"	"	
ช่างหุ่นจำลอง	"	"	
ช่างไฟฟ้า *	"	"	
ช่างเครื่องยนต์ทั่วไป *	"	"	
ช่างวิทยุ	"	"	
ช่างเครื่องมือกล	"	"	
เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา *	"	"	
ช่างภาพ *	"	"	
ช่างทำแม่พิมพ์หนังสือ	"	"	
ช่างพิมพ์ *	"	"	
ช่างเจาะบ่อน้ำบาดาล	"	"	
ช่างท่อ	"	"	
ครู (วิชาสามัญ)	"	"	
ครู (อาชีว)	"	"	
เจ้าหน้าที่การศึกษาผู้ใหญ่	"	"	

ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน เดิม (บาท)	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงที่กำหนดใหม่ (บาท)	หมายเหตุ
หมวดฝีมือหรือเทียบเท่า (ต่อ)			
ครูศิลป์	๕๔๐-๑๓๐๐	๑๔๘๐	
พนักงานผลิตน้ำประปา ๑	"	"	
พนักงานพัสดุ ๑	"	"	
พนักงานการเงินและบัญชี ๑	"	"	
ผู้ช่วยบรรณารักษ์	"	"	
พนักงานแปล ๑	"	"	
พนักงานประมวลข่าว	"	"	
พนักงานข่าวการค้า	"	"	
พนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	"	"	
เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑	"	"	
พนักงานรับส่งสินค้าและพัสดุ	"	"	
พนักงานพิมพ์ดีด	๖๐๐-๑๓๐๐	"	
พนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ ๑	๕๔๐-๑๓๐๐	"	
ผู้คุม	"	"	
พนักงานหนังสือโบราณ	"	"	
ผู้ช่วยพนักงานป่าไม้	"	"	
พ่อบ้าน แม่บ้าน	"	"	
นายประตูน้ำ	"	"	
พนักงานห้องทดลอง	"	"	
พนักงานเกษตรนิเทศก์	"	"	
พนักงานโทรศัพท์	"	"	
สารวัตรนักเรือน	"	"	
ผู้ช่วยพนักงานวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์- อุตสาหกรรม	"	"	
พนักงานปฐษาและอาชีพ	"	"	

ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน เดิม (บาท)	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงที่กำหนดใหม่ (บาท)	หมายเหตุ
หมวดคมือหรือเทียบเท่า (ต่อ)			
พนักงานอาชีวบำบัด	๕๔๐-๕๓๐๐	๑๕๘๐	
พยาบาล	"	"	
ผู้ช่วยพยาบาล	"	"	
ผดุงครรภ์	"	"	
บุรุษไปรษณีย์โทรเลข	"	"	
นายไปรษณีย์โทรเลข	"	"	
โทรหลวง	"	"	
ครูพลศึกษา	"	"	
พนักงานฝึกอาชีพ	"	"	

๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง อำนาจในการสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการ
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับอำนาจการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการ ตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๑ และมีมติให้เรียนข้อความเข้าใจมาให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทราบ ดังนี้ คือ

๑. เรื่องการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการเพราะเป็นผู้หย่อนความสามารถ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๓๗ หรือเพราะมีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน ตามมาตรา ๓๘ ซึ่งให้นำความในมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา ๓๗ (๑) และ (๒) ที่บัญญัติว่าเมื่อกระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมายสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการนั้น อำนาจการสั่งให้ออกจากราชการเป็นของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ส่วนปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจโดยตรงที่จะสั่งให้ออกจากราชการได้ไม่ จะมีอำนาจสั่งได้ก็ต่อเมื่อได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเท่านั้น

๒. ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมายให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา สั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ (๑) (๒) หรือมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๑ ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาจะมอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดไปให้ผู้อื่นสั่งให้ออกจากราชการแทนอีกต่อหนึ่งหาได้ไม่ ตัวอย่างเช่น อธิบดีผู้บังคับบัญชาได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้สั่งให้ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีออกจากราชการตามมาตรา ๓๗ (๒) อธิบดีจะมอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายนั้นอีกต่อหนึ่งไปให้รองอธิบดีเป็นผู้สั่งให้ออกจากราชการหาได้ไม่ เพราะอธิบดีเองก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งให้ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีออกจากราชการตาม

มาตราอยู่ในตัว หากแต่เป็นอำนาจของรัฐมนตรีเจ้าสังกัดที่มอบหมายให้อธิบดี รัฐมนตรี
เจ้าสังกัดหาได้มอบหมายหรือมอบอำนาจนั้นให้แก่รองอธิบดีไม่ และมาตรา ๓๗ (๒) ก็ได้
กำหนดเรื่องการมอบอำนาจในกรณีนี้ไว้โดยเฉพาะอยู่แล้วว่า ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือ
อธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย ฉะนั้นรองอธิบดีจึงไม่มีอำนาจสั่งให้
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีออกจากราชการ ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๘ ดังนี้เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(พันเอก จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและนิติการ

โทร. ๔๑๕๔๕๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง อัตรากำลังเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญ
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

ตามที่มีการประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ให้ยกเลิกอัตรากำลังเดือนข้าราชการพลเรือน ตามบัญชีหมายเลข ๑ ทำโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๐ และให้ใช้บัญชีอัตรากำลังเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ แทน แต่ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ ให้ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ ความละเอียดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่อ้างถึง นั้น

เพื่อให้บัญชีอัตรากำลังเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญสอดคล้องกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ อาศัยอำนาจตามความในบัญชีหมายเลข ๓ (๒) ทำโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ และกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ว่าด้วยการบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ก.พ. และกระทรวงการคลัง จึงมีมติว่าบัญชีอัตรากำลังเดือนข้าราชการพลเรือนวิสามัญอนุโลมให้เป็นไปตามบัญชีหมายเลข ๒ ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ส่วนการปรับอัตรากำลังเดือนให้เข้ากับบัญชีอัตรากำลังเดือนที่กำหนดใหม่นี้ ให้เป็นไปตามบัญชีหมายเลข ๓ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป และโปรดแจ้งให้กรมในสังกัดทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(พันเอก จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการ

โทร. ๔๒๑๔๒๔, ๔๓๓๓๓๓ ต่อ ๔๕

ที่ ตร ๑๐๐๕/ว.๘

สำนักงาน ก.พ.

๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การกำหนดอันดับและเลื่อนเงินเดือนข้าราชการ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ)

ตามที่ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ให้ข้าราชการพลเรือนนอกจากข้าราชการการเมือง ได้รับเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ โดยปรับอัตราเงินเดือนให้เป็นไปตามบัญชีหมายเลข ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็นต้นไป และในปีต่อๆ ไปให้คณะกรรมการกำหนดอัตราเงินเดือนเป็นรายปีทุก ๆ ปี / จนกว่าจะปรับเข้าขั้นอันดับ และชั้น ตามบัญชีหมายเลข ๑ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนั้น

การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนดังกล่าว อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณากำหนดอันดับเงินเดือน และเลื่อนเงินเดือนข้าราชการพลเรือนในกรณีดังต่อไปนี้

ก. การพิจารณาเลื่อนขั้นและอันดับเงินเดือนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ จะถือตามขั้นและอันดับเงินเดือนตามบัญชีใด

ข. อัตราเงินเดือนตำแหน่งใดที่ ก.พ. ได้กำหนดเป็นอันดับสูงอยู่ก่อนแล้ว แต่ถูกลดลงเป็นอันดับต่ำตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ ต่อไปเมื่อจะเลื่อนขั้นเป็นอันดับสูงตามเดิมจะต้องขอให้ ก.พ. พิจารณากำหนดเป็นอันดับสูงขึ้นอีกหรือไม่ ตัวอย่างเช่น อัตราเงินเดือนของตำแหน่งต่าง ๆ ที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นชั้นโทอันดับ ๓ ชั้น ๒,๔๕๐ ไว้ตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข ๑ ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๑๐ แล้วได้ถูกลดอันดับลงมาเป็นชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๒,๔๕๐ บาท ตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ ตำแหน่งเหล่านี้จะต้องขอให้ ก.พ. กำหนดอัตราเงินเดือนเป็นชั้นโท อันดับ ๓ อีกหรือไม่ เป็นต้น

ค. การเลื่อนอันดับเงินเดือนให้ได้รับเกินกว่าขั้นต่ำของอันดับ สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งที่เคยกำหนดเป็นอันดับสูงไว้แล้ว แต่ถูกลดลงเป็นอันดับต่ำตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ เช่นตามตัวอย่างในข้อ ข. หากผู้บังคับบัญชาจะส่งเลื่อนอันดับเงินเดือนจากชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๒,๔๕๐ บาท เป็นชั้นโท อันดับ ๓ ชั้น ๒,๕๘๐ บาท ซึ่งเกินกว่าขั้นต่ำของอันดับที่ได้เลื่อนขึ้น กรณีเช่นนี้จะต้องขอให้ ก.พ. พิจารณานุมัติก่อนหรือไม่

ก.พ. ได้พิจารณาลงมติให้ถือปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ก. การพิจารณาเลื่อนขั้นและอันดับเงินเดือนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗ ให้ถือตามขั้นและอันดับเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ ที่ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

ข. อัตราเงินเดือนตำแหน่งใดที่เคยกำหนดเป็นอันดับสูงไว้แล้วตามบัญชีอัตราเงินเดือนเดิม แต่ถูกลดลงเป็นอันดับต่ำตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ เมื่อจะเลื่อนขั้นเป็นอันดับสูงตามอันดับที่เคยกำหนดไว้เดิม ซึ่งไม่เกินกว่าขั้นต่ำของอันดับ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาส่งเลื่อนได้โดยไม่ต้องขอให้ ก.พ. พิจารณาใหม่

ค. การเลื่อนอันดับเงินเดือนให้ผู้ใดได้รับเกินกว่าขั้นต่ำของอันดับ ถ้าผู้นั้นเคยดำรงตำแหน่งที่กำหนดเป็นอันดับสูงไว้แล้วตามบัญชีอัตราเงินเดือนเดิม และถูกลดลงเป็นอันดับต่ำตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ก็ต้องขอให้ ก.พ. พิจารณาก่อนเป็นราย ๆ ไป ตามนัยมาตรา ๖๒ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ประกอบกับกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๗๘ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ข้อ ๑๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗

อนึ่ง ก.พ. ได้ลงมติให้ยกเลิกความในข้อ ๖ ของหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๔/ว. ๖ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“๖. การกำหนดอัตราเงินเดือนในกรณีดังต่อไปนี้ เมื่อกระทรวงทบวงกรมใดมีเงินงบประมาณที่จะนำมากำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งให้เป็นอันดับสูงขึ้นได้ และข้าราชการพลเรือนผู้ครองอัตราเงินเดือนในตำแหน่งนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ผู้บังคับบัญชาจะส่งเลื่อนเงินเดือนได้เองตามกฎ ก.พ. และตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนดไว้ก็ให้กำหนดอัตราเงินเดือนเป็นอันดับสูงขึ้นได้ คือ

(๑) การกำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา เป็นอันดับสูงขึ้นแต่ไม่เกินชั้นจัตวา อันดับ ๔ สำหรับการกำหนดอันดับเงินเดือนเป็นชั้นจัตวา อันดับ ๕ ก.พ. จะได้พิจารณาวางหลักเกณฑ์ต่อไป

(๒) การกำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นตรี เป็นอันดับสูงขึ้นทุกอันดับ

(๓) การกำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นโท อันดับ ๑ เป็นชั้นโท อันดับ ๒

(๔) การกำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นเอก อันดับ ๑ เป็นชั้นเอก อันดับ ๒

แต่สำหรับการกำหนดอัตราเงินเดือนประจำกระทรวง ประจำกรม ประจำกอง หรือประจำจังหวัด ซึ่งไม่เป็นตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นอันดับสูงขึ้น และการกำหนดอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่เกินอัตรากำลังตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้เป็นอันดับสูงขึ้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก ก. พ."

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(พ้นเอก จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน

โทร. ๘๑๐๕๗๖

๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การสับเปลี่ยนหรือโอนอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรมและจังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๕ และที่
 สร ๑๐๐๔/ว ๑๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น แจ่มติ ก.พ. กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ สับ
 เปลี่ยนหรือโอนอัตราเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนที่ ก.พ. ได้พิจารณากำหนดอัตรา
 เงินเดือนไว้ตามนัยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗
 แล้วได้ในบางกรณีโดยไม่ต้องขออนุมัติ ก.พ. คงได้แจ้งมาให้ทราบเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติแล้ว
 นั้น

บัดนี้ ก.พ. ได้พิจารณาเห็นสมควรแก้ไขหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการสับเปลี่ยน หรือ
 โอนอัตราเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนเสียใหม่ โดยให้ยกเลิกหนังสือเวียนของ
 สำนักงาน ก.พ. ทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวข้างต้น และให้ผู้มีอำนาจในการบรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการ
 พลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ สั่งสับเปลี่ยนหรือโอน
 อัตราเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. การสับเปลี่ยนอัตราเงินเดือน ซึ่งหมายถึงการสับเปลี่ยนเฉพาะอัตราเงินเดือน
 โดยมิได้สับเปลี่ยนตำแหน่งและเงื่อนไขการบรรจุและแต่งตั้งของตำแหน่งนั้น ให้ทำได้ในกรณี
 ดังต่อไปนี้

๑.๑ การสับเปลี่ยนอัตราเงินเดือนในชั้นและอันดับเดียวกัน

ตัวอย่าง อัตราเงินเดือนชั้นโท อันดับ ๓ ชั้น ๒,๗๔๐ บาท ตำแหน่งหัวหน้าแผนก แผนกสารบรรณ อาจสับเปลี่ยนกับอัตราเงินเดือนชั้นโท อันดับ ๓ ชั้น ๓,๓๐๐ บาท ตำแหน่งหัวหน้าแผนก แผนกพัสดุ ได้

๑.๒ การสับเปลี่ยนอัตราเงินเดือนในชั้นเดียวกันแต่ต่างอันดับกัน ซึ่งเมื่อสับ
 เปลี่ยนแล้วอัตราเงินเดือนของแต่ละตำแหน่งไม่เกินอันดับเงินเดือนของตำแหน่งที่ ก.พ. ได้กา
 หนดไว้

ตัวอย่าง อัตราเงินเดือนชั้นเอก อันดับ ๒ ขั้น ๓,๕๐๐ บาท ตำแหน่ง
 วิทยากร เอก กองวิชาการ ซึ่งตำแหน่ง ก.พ. เลขกำหนดให้เป็นชั้นเอก อันดับ ๓ ไว้แล้ว
 อาจสับเปลี่ยนกับอัตราเงินเดือนชั้นเอก อันดับ ๓ ขั้น ๔,๘๖๐ บาท ตำแหน่งนิติกรเอก
 กองนิติการ ได้

๑.๓ การสับเปลี่ยนอัตราเงินเดือนต่างชั้น เพื่อบรรจุหรือเลื่อนชั้นข้าราชการให้ได้
 รับเงินเดือนเท่ากับที่ได้รับอยู่ โดยโอนอัตราเงินเดือนตามตัวไปตั้งจ่ายและให้กำหนดอัตราเงิน
 เดือนที่สับเปลี่ยนกันเป็นชั้นกลับกัน

ตัวอย่าง ข้าราชการชั้นจตุร เงินเดือน ๑,๒๒๐ บาท ตำแหน่งเสมียนพนักงาน
 สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ในตำแหน่งประจำแผนกที่มีอัตราเงินเดือนเพียง
 ๑,๐๐๐ บาท เมื่อจะบรรจุแต่งตั้งและเลื่อนชั้นผู้นั้นก็สับเปลี่ยนอัตราเงินเดือน ๑,๒๒๐ บาท กับ
 อัตราเงินเดือน ๑,๐๐๐ บาทได้ โดยให้กำหนดอัตราเงินเดือน ๑,๒๒๐ บาท เป็นอัตราเงินเดือน
 ชั้นตรีสำหรับตำแหน่งประจำแผนก และให้กำหนดอัตราเงินเดือน ๑,๐๐๐ บาท เป็นอัตราเงิน
 เดือนชั้นจตุรสำหรับตำแหน่งเสมียนพนักงานแทน

๒. การโอนอัตราเงินเดือน

๒.๑ การโอนอัตราเงินเดือนของตำแหน่งหนึ่งไปเป็นอัตราเงินเดือนของอีก
 ตำแหน่งหนึ่ง ซึ่ง ก.พ. ได้กำหนดให้ตำแหน่งแล้วแต่ยังไม่มีอัตราเงินเดือนสำหรับตำแหน่งนั้น
 ให้ทำได้ภายใต้หลักเกณฑ์ ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ อัตราเงินเดือนที่จะโอนไปนั้นมิใช่อัตราเงินเดือนของตำแหน่งหัว
 หน้าส่วนราชการตามกฎหมาย เช่น อัตราเงินเดือนของตำแหน่งหัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง
 หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด จะโอนไปไหนไม่ได้

๒.๑.๒ อัตราเงินเดือนที่จะโอนไปนั้นต้องไม่สูงกว่าชั้นและอันดับเงินเดือน
 ของตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งที่รับโอน เช่น ก.พ. กำหนดอัตราเงินเดือน
 สำหรับตำแหน่งที่โอนไว้เป็นชั้นโท อันดับ ๒ จะโอนอัตราเงินเดือนชั้นโท อันดับ ๓ มาเป็น
 อัตราเงินเดือนสำหรับตำแหน่งนั้นไม่ได้

๒.๑.๓ การโอนอัตราเงินเดือนไปนั้นต้องมีใช่เป็นการโอนไปทดแทนอัตรา
 เงินเดือนที่โอนตามตัวบุคคลไปประจำกระทรวง ประจำกรม ประจำกอง หรือประจำจังหวัด
 แล้วแต่กรณี เช่น นาย ก. หัวหน้าแผนกสารบรรณ ถูกส่งไปประจำกรม โดยโอนอัตราเงิน

เดือนตามตัวไปตั้งจ่าย จะโอนอัตรารเงินเดือนใด ๆ มาเป็นอัตรารเงินเดือนสำหรับตำแหน่งหัวหน้าแผนกสารบรรณไม่ได้

๒.๒ การโอนอัตรารเงินเดือนชั้นจัตวาที่ไม่สูงกว่าอันดับ ๔ และอัตรารเงินเดือนชั้นตรี จากส่วนราชการหนึ่งไปยังอีกส่วนราชการหนึ่ง ซึ่งเป็นการตัดตำแหน่งจากส่วนราชการเดิมไปเพิ่มยังอีกส่วนราชการหนึ่ง ให้ทำได้ภายใต้หลักเกณฑ์ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ต้องไม่เกินอัตรากำล้งที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการที่รับโอน

๒.๒.๒ ต้องไม่เกินอัตรากำล้งมาตรฐานที่ ก.พ. กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการที่รับโอน

๒.๒.๓ ต้องไม่ใช่อัตรารเงินเดือนของตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้บรรจุจากผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๒.๒.๔ ต้องไม่ใช่อัตรารเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีที่ ก.พ. อนุมัติให้กำหนดจากอัตรารเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา

๒.๒.๕ ต้องไม่เป็นการเปลี่ยนชื่อตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งให้ผิดไปจากเดิม เช่นถ้าจะตัดโอนอัตรารเงินเดือนตำแหน่งปลัดอำเภอตรีจากอำเภอหนึ่ง ก็ต้องตัดโอนไปเป็นอัตรารเงินเดือนตำแหน่งปลัดอำเภอตรีของอีกอำเภอหนึ่ง จะตัดโอนไปตั้งเป็นอัตรารเงินเดือนตำแหน่งอักษรเลขตรี ไม่ได้

ส่วนการสับเปลี่ยนอัตรารเงินเดือน หรือโอนอัตรารเงินเดือนในกรณีอื่นนอกจากที่ได้กำหนดให้ทำได้ดังกล่าวข้างต้น จะต้องขอให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติก่อน ทั้งนี้ถ้ากระทรวงทบวงกรมใดมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ จะขออนุมัติเป็นหลักการเกี่ยวกับการสับเปลี่ยนหรือโอนอัตรารเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษก็ได้ ถ้า ก.พ. ได้อนุมัติเป็นหลักการอย่างใดแล้ว ก็ให้สับเปลี่ยนหรือโอนอัตรารเงินเดือนตามหลักการนั้นได้

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(พันเอก จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ

โดยที่ชาติไทยได้มีวัฒนธรรมและยังยืนมานานหลายประการอันเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเจริญมั่นคงของชาติ มาด้วยดีโดยตลอด บัดนี้ปรากฏว่าอิทธิพลแห่งความผันแปรทางวัฒนธรรมต่างประเทศได้ครอบงำจิตใจคนไทยบางคน ทำให้ลืมความเป็นคนชาติไทยของตัวเอง เพื่อสนับสนุนคนไทยที่ต้องการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ตลอดไป จึงให้ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป ในการไว้ผมและการแต่งกายบางประการ ดังนี้

๑. ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจทุกคนที่เป็นชายไม่ให้ไว้ผมยาวปิดคอต้มผม

๒. ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจทุกคนที่เป็นหญิงไม่ให้สรวมกระโปรงสั้นเหนือเข่า

๓. ข้าราชการ ลูกจ้างและผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจทุกคนทั้งชายและหญิง ไม่ให้คาดเข็มขัดได้สะคือ

ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กล่าวแล้วนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาถือว่าไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ลงโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖

(ลงนาม) จอนพล ณ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

๘ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐ
วิสาหกิจ

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม จังหวัดทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบเกี่ยวกับเรื่อง

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๖ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ประเทศไทยได้มีวัฒนธรรมอันดีงามและยังยืนมานานหลายประการ อันเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเจริญมั่นคงของชาติ มาด้วยดีโดยตลอด บัดนี้ ปรากฏว่า อิทธิพลแห่งความผันแปรทางวัฒนธรรมต่างประเทศได้ครอบงำจิตใจคนไทยบางคน ทำให้ล้มวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยมานานนั้นเสีย ทำให้สิ้นเปลือง และอาจเป็นเหตุต่อเนื่องให้ล้มความเป็นคนชาติไทยของตัวเอง และเพื่อสนับสนุนคนไทยที่ต้องการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ตลอดไป จึงลงมติให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำร่างระเบียบในเรื่องนี้เสนอ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี พิจารณาลงนามแล้ว คังสำเนาที่ได้ส่งมาพร้อมนี้
จึงเรียนขึ้นมายังมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สวนะ ศุภวรรณกิจ

(นายสวนะ ศุภวรรณกิจ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

โทร. ๘๑๐๐๐๗

ควนมาก

ที่ สร. ๐๒๐๒/ว. ๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง ความเคลื่อนไหวของราคากระดาศ

เรียน กระทรวงมหาดไทย

ด้วยกระทรวงพาณิชย์รายงานความเคลื่อนไหวของราคาสินค้ากระดาศว่า ขณะนี้
 ราคากระดาศได้สูงขึ้นมาก คือ กระดาศพิมพ์และกระดาศเขียนที่จำหน่ายปลีกอยู่ในท้องตลาด
 มีราคาสูงถึงร้อยละ ๒๕๕-๒๕๕ บาท หรือตันละ ๕,๕๐๐-๕,๕๕๐ บาท เปรียบเทียบกับเมื่อต้นปี
 ๒๕๑๖ ซึ่งมีราคาเพียงร้อยละ ๑๕๕-๒๐๐ บาท หรือตันละ ๗,๕๖๖-๗,๗๖๐ บาท ฉะนั้น เพื่อ
 เป็นการแก้ไขสถานการณ์เรื่องและเพื่อประหยัดการใช้กระดาศ กระทรวงพาณิชย์เห็นสมควร
 ให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจพยายามใช้กระดาศอย่างประหยัดให้มากที่สุด

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๖ ลงมติเห็นชอบด้วย
 และให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจประหยัดการใช้กระดาศให้มากที่สุด

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สวนะ สุภวรรณกิจ

(นายสวนะ สุภวรรณกิจ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๘๑๒๒๐๘

ปัญหา:เบบบบาราชการพลเรือน

ควบคุมโดย เสริมสุข โกวิทวานิช
นิติกรเอก สำนักงาน ก.พ.

ตอบสมาชิกเลขที่ ๓๑๖๙

ถาม ผมเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการมาเป็นเวลาเกือบ ๑ ปีแล้ว ยังไม่เคยเรียนตามปัญหาอะไรเลย มาขณะนี้เกิดมีปัญหาค้น จึงใคร่เรียนถามดังนี้

ผู้ที่สอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนขั้นเป็นขั้นโทได้ตามประกาศผลสอบของกรมส่งเสริมการเกษตร ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๖ ซึ่งขณะนั้นเงินเดือน ๑,๓๐๐ บาท (พฤษภาคม ๒๕๑๖) อยากทราบว่า ทางกรมเจ้าสังกัดจะทำการบรรจุให้ได้หรือไม่ เพราะผมทราบจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า คณะรัฐมนตรีสั่งการเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีเป็นขั้นโทหมดทุกกระทรวงทบวงกรม

ตอบ ผู้ตอบปัญหานี้ได้รับจดหมายของคุณในวันเดียวกันกับที่ได้อ่านมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็คิดว่าขณะนี้คุณคงทราบคำตอบจากหนังสือเวียนคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกันแล้ว

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๔๓๔

ถาม ผมเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ จนถึงปัจจุบัน ไม่เคยรบกวนถามปัญหาเลย ตั้งใจจะถามก็พอดีมีคนถามในเรื่องที่ผมข้องใจทุกที สบายดีไปอย่างกับความคิดเห็นของคนอื่นตรงกับความคิดเห็นของผม มีหน้าที่อ่านก็พอ แต่มาบัดนี้ ผมมีปัญหาหนักอกที่จะต้องพึ่งวารสารข้าราชการ

ผมทราบว่า คณะรัฐมนตรีมีมติไม่ให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เลื่อนขั้นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีเป็นขั้นโท ขึ้น ๑,๓๐๐ บาท จริงหรือเปล่าครับ

ถ้าจริง พวกผมหลายสิบคนขณะนี้กำลังรอการเลื่อนเป็นชั้นโท ก็เลยเลื่อนไม่ได้ และต้องรอไปถึงเมื่อไหร่ครับ ผมทราบว่า กรมที่ผมสังกัดอยู่จะประกาศสอบในเดือนมิถุนายน หรือต้นเดือนกรกฎาคมนี้

เมื่อเป็นเช่นนั้น พวกผมจะไม่เสียสิทธิไปหมดหรือครับ จะต้องมาสอบใหม่อีก เสียทั้งเงิน เวลา และสมอง เพราะมติคณะรัฐมนตรีฉบับนี้ ประการสำคัญ ถ้าสอบใหม่อาจจะสอบตกก็ได้

ผมเห็นว่า ก.พ. หรือวาระสารน่าจะเสนอว่า เมื่อให้รอการเลื่อนชั้นตรีเป็นชั้นโทดังกล่าว เพื่อความเป็นธรรม ก็น่าจะมีมติว่า ให้รอการประกาศสอบของทุกกรมไว้ก่อนเช่นเดียวกัน จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง จึงจะยุติธรรม ไซ้ไหมครับ เงินเดือนก็ขยายออกไปอีกแล้ว

กรมของผมมีข่าวว่า จะเลื่อนชั้นอีกรุ่นหนึ่ง ประมาณ ๕-๑๐ คน แล้วจะประกาศสอบใหม่ ขณะนี้ครบ ๒ ปีแล้ว คือ ตั้งแต่ประกาศผลสอบมาถึงขณะนี้เป็นเวลา ๒ ปี ๒ เดือน ทางกรมก็อยากประกาศสอบใหม่

ตอบ ก่อนอื่น ขอขอบคุณและขอชมเชยที่คุณเป็นสมาชิกที่เก่าแก่และที่ซื่อสัตย์ของเราคนหนึ่ง และเรารู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสตอบข้อข้องใจของคุณ จดหมายของคุณที่ถามปัญหานั้น มาถึงวันเดียวกับจดหมายของสมาชิกเลขที่ ๓๓๖๕ ซึ่งก็เป็นสมาชิกที่ซื่อสัตย์ของเราอีกรายหนึ่ง หวังว่า เมื่อคุณได้อ่านมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ คงจะคลายความกังวลไปมากแล้ว ที่ผู้ตอบปัญหาใคร่จะอธิบายเพิ่มเติมก็คือ ที่มาของมติคณะรัฐมนตรีที่วาระสารข้าราชการได้นำมาลงให้แล้วในฉบับก่อน ทั้งนี้ เพราะมีผู้สอบถามมาทางโทรศัพท์หลายรายด้วยกัน

เรื่องนี้ขอเรียนว่า หากไม่มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร ๐๒๐๓/ว. ๔๕ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖ เรื่อง การปรับอัตราเงินเดือนตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ลงวันที่

๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ แล้ว การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามบัญชี
หมายเลข ๓ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ จะก่อให้เกิดความ
เหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่เปลี่ยนข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ อยู่แล้วก่อน
วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ และผู้ที่ได้รับการบรรจุหรือเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการ
พลเรือนชั้นโท ชั้นต่ำ ในบึงประมาณเดียวกัน แต่ในหรือหลังวันที่ ๑ มิถุนายน
๒๕๑๖ ดังนี้

สำหรับผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท อยู่แล้ว
เมื่อได้รับการปรับอัตราเงินเดือนในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ จะได้รับเงินเดือน
จริงเพียง ๑,๓๘๐ บาท ทั้งนี้เพราะบัญชีการปรับอัตราเงินเดือนหมายเลข ๓
กำหนดให้ปรับอัตราเงินเดือน ๑,๓๐๐ บาทเป็น ๑,๔๘๐ บาท แต่ให้เบี่ยงลด
๑๐๐ บาท แต่ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้นต่ำใน
บึงประมาณเดียวกัน แต่ในหรือหลังวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ จะได้รับเงินเดือน
ตามบัญชีหมายเลข ๒ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ คือ ๑,๔๘๐ บาท

ส่วนข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ชั้น ๑,๒๐๐ บาท ชั้น ๑,๒๕๐ บาท
หรือชั้น ๑,๓๐๐ บาทนั้น เมื่อได้เลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐
บาท ก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ และได้รับการปรับอัตราเงินเดือนในวันที่ ๑
มิถุนายน ๒๕๑๖ แล้ว ก็จะได้รับเงินเดือนจริง เพียง ๑,๓๘๐ บาท เพราะต้อง
เบี่ยงลด ๑๐๐ บาท แต่ผู้ที่ได้เลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโทตามเกณฑ์เดียว
กัน และในบึงประมาณเดียวกัน แต่ในหรือหลังวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ จะ
ได้รับเงินเดือน ๑,๔๘๐ บาท ซึ่งเป็นขั้นต่ำของอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน
ชั้นโท ตามบัญชีหมายเลข ๒ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ทั้งนี้

คณะรัฐมนตรี ได้ตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนี้ จึง
ได้มีมติห้าม “เลื่อนชั้นข้าราชการชั้นตรีที่มีเงินเดือนต่ำกว่า ๑,๔๘๐ บาท ขึ้น
เป็นข้าราชการชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๘๐ บาท และห้ามบรรจุบุคคลเข้า
รับราชการเป็นข้าราชการชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๘๐ บาท” ตั้งแต่วันที่ ๑
มิถุนายน ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๖ พึงสังเกตว่ามติคณะรัฐมนตรี

ห้ามเลื่อนชั้นเฉพาะข้าราชการพลเรือนชั้นตรีในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ ได้รับเงินเดือน ๑,๔๘๐ บาท เพราะข้าราชการกลุ่มนี้ จะได้เปรียบ ๑๐๐ บาท หากได้เลื่อนเป็นชั้นโทในระยะ ๔ เดือนในงบประมาณเดียวกัน ดังได้กล่าวแล้ว แต่ให้เลื่อนชั้นและบรรจุได้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพราะผู้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาทอยู่แล้วก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ และได้รับการปรับอัตราเงินเดือนในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็น ๑,๔๘๐ บาท แต่เบกลด ๑๐๐ บาท คงได้รับจริง ๑,๓๘๐ บาท นั้น หากอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้เลื่อนเงินเดือนตามปกติในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ ก็จะได้รับเงินเดือน ๑,๔๘๐ บาท โดยไม่เบกลด ตามมติคณะรัฐมนตรี จึงไม่เสียเปรียบผู้ที่ได้รับการบรรจุหรือเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโทในอัตราเดียวกันในหรือหลังวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖

อย่างไรก็ดี สำหรับมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือเวียนฉบับเดียวกันที่ว่า "การพิจารณาบำเหน็จประจำปี ๒๕๑๓ สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๘๐ บาท ที่เบกลดไว้ ๑๐๐ บาท ให้คงรับอัตรา ๑,๔๘๐ บาท โดยไม่เบกลด และถือว่าได้รับการพิจารณาบำเหน็จประจำปีให้ ๑ ชั้นแล้ว" นั้น หากอ่านอย่างผิวเผิน อาจเข้าใจไปได้ว่า ข้าราชการพลเรือนชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๘๐ บาท ที่เบกลดไว้ ๑๐๐ บาท จะได้รับเงินเดือน ๑,๔๘๐ บาท โดยอัตโนมัติ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ เรื่องนี้ ผู้ตอบปัญหา เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ น่าจะหมายถึงกรณีข้าราชการพลเรือนชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๘๐ บาท ที่เบกลด ๑๐๐ บาท และที่อยู่ในเกณฑ์จะได้เลื่อนเงินเดือน ซึ่งได้แก่กรณีข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ชั้น ๑,๓๐๐ บาท ที่ได้เลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท ก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ หรือผู้ซึ่งได้รับการบรรจุเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท ภายในเดือน ตุลาคม ๒๕๑๕ และได้รับการปรับอัตราเงินเดือนในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็น ๑,๔๘๐ บาท เบกลด ๑๐๐ บาท เพราะข้าราชการดังกล่าวนี้แทนที่ในวันที่

๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ อาจได้เลื่อนเงินเดือนตามปกติ ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๗๕ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ประกอบกับกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือน แต่สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ชั้น ๑,๒๐๐ บาท หรือชั้น ๑,๒๕๐ บาท ซึ่งได้เลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท ในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ นี้ แต่ก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ หรือผู้ซึ่งได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นครั้งแรกในอัตราชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท หลังวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๖ และได้รับการปรับอัตราเงินเดือนในวันที่ ๑ มิถุนายน ถัดไปเป็น ๑,๔๔๐ บาท แต่เบกลด ๑๐๐ บาท เช่นเดียวกันนั้น จะไม่ได้เลื่อนเงินเดือน ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ ต้องห้ามตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑) สำหรับกรณีแรก เพราะผู้ที่ได้เลื่อนชั้นได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าเดิม (จากชั้นตรี ชั้น ๑,๒๐๐ บาท หรือ ๑,๒๕๐ บาท เป็นชั้นโท ชั้น ๑,๓๐๐ บาท) และด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อเวลาปฏิบัติราชการไม่ถึง ๖ เดือน สำหรับกรณีหลัง โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๔ มิได้กำหนดเวลาในเรื่องการเบกลดไว้ ผู้ตอบปัญหาจึงมีความเห็นว่าข้าราชการชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๔๔๐ บาท เบกลด ๑๐๐ บาท ทั้ง ๒ กลุ่มนี้ จะคงได้รับเงินเดือนจริง ๑,๓๔๐ บาทตามเดิม ทั้งนี้ เพราะเมื่อไม่อาจได้รับการพิจารณาให้เลื่อนเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ ข้าราชการดังกล่าวนี้จึงไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับเงินเดือน ๑,๔๔๐ บาท โดยไม่เบกลด ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๗๒๔

ถาม ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๔ ข้อ ๒ วรรคสอง ความว่า “ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เป็นต้นไป ให้ข้าราชการพลเรือน นอกจากข้าราชการการเมือง ได้รับเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๒ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ และในปีต่อ ๆ ไป ให้คณะรัฐมนตรี กำหนดอัตราเงินเดือนเป็นรายปี ทุก ๆ ปี ตามกำลังเงินงบประมาณแผ่นดิน จนกว่าจะเข้าชั้น

อันดับ และขึ้นตามบัญชีหมายเลข ๑ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๖ นั้น ขอเรียนถามว่า ขณะนั้นผมได้รับเงินเดือนชั้นเอก ๓,๐๕๐ บาท ปรับแล้วเป็น ๓,๑๕๐ บาท สมมติว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๑๗ ผมได้เลื่อนเงินเดือน ๑ ชั้น เป็น ๓,๓๐๐ บาท เงินเดือนของผมเข้าชั้น อันดับ และชั้น ตามบัญชี หมายเลข ๑ แล้ว ผมคงได้ปรับเงินเดือนเพียงปีเดียวใช่หรือไม่

ตอบ ผู้ตอบปัญหาเห็นความเห็นว่า คุณยังจะคงมีโอกาสได้รับการปรับอัตราเงินเดือนเมื่อคณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีการปรับอีก ทั้งนี้ด้วยเหตุผล ๒ ประการ ประการแรก ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๕๘ ไม่ให้ปรับ เฉพาะอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษตั้งแต่ชั้น ๖,๓๐๐ บาทขึ้นไป ดังนั้น ผู้ที่ได้รับเงินเดือนในอัตราที่ต่ำกว่านั้น ทุกอัตราจึงน่าจะได้รับการปรับตามมติคณะรัฐมนตรี จนกว่าจะได้รับเงินเดือนในอัตราตามบัญชีหมายเลข ๒ ท้ายประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว

อีกประการหนึ่ง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดอัตราเงินเดือนเป็นรายปีทุก ๆ ปี ตามกำลังเงินงบประมาณแผ่นดินจนกว่าจะเข้าชั้น อันดับ และชั้น ตามบัญชีหมายเลข ๑ ซึ่งน่าจะหมายความว่า ให้ปรับอัตราเงินเดือนที่ปรับได้ทุกอัตราจนกว่าจะเข้าชั้น อันดับ และชั้นตามบัญชีหมายเลข ๑ หากผู้ครองอัตราชั้นเอก ๓,๓๐๐ บาท ไม่ได้รับการปรับ เช่น อัตราอื่น ๆ ด้วยเหตุผลว่า เป็นอัตราที่มีอยู่ในบัญชีหมายเลข ๑ แล้ว กรณีก็จะมีปัญหาว่า จะเลื่อนเงินเดือนในปีงบประมาณถัดไปอย่างไร (เพราะดูเหมือน จะยังไม่มีใครทราบว่า อัตราเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๑ จะเริ่มใช้เมื่อใด ชาวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เพิ่งว่า จะทยอยปรับ ซึ่งคาดว่าจะต้องกระทำกันถึง ๕ ครั้ง ตามกำลังงบประมาณแผ่นดิน) ในขณะที่อัตราอื่น ๆ นั้น คงจะได้รับการปรับให้เข้าชั้น อันดับ และชั้นตามบัญชีอัตราเงินเดือนที่จะใช้แทนบัญชีหมายเลข ๒ ปัจจุบัน ซึ่งอาจจะไม่มีอัตราเงินเดือนชั้นเอก ชั้น ๓,๕๐๐ บาท เหมือนบัญชีหมายเลข ๑ อีกก็ได้

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๖๔๑

ถาม นาย ก. เข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘ และปลดประจำการ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ต่อมา นาย ก. ได้สมัครสอบแข่งขันข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นอัตราได้ และบรรจุเป็น ข้าราชการพลเรือนสามัญ เพื่อทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๑ และได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญภายหลังได้ทดลองปฏิบัติ หน้าที่ครบ ๖ เดือน และรับราชการตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ขอทราบว่า นาย ก. จะนำเวลาราชการเมื่อครั้งเป็นทหารกองประจำการ (๑ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน) รวมกับเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ เพื่อให้ครบ ๕ ปี ในการ สมัครสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้หรือไม่ หากได้ จะปฏิบัติ อย่างไร

ตอบ ได้รับ โดยนำหนังสือของกระทรวงกลาโหมรับรองเวลาราชการ ทหาร ของนาย ก. ไปแสดงต่อผู้รับสมัครสอบ

ปัญหาคลาส

เฉลิมชัย วสันนท์

นิติกรพิเศษ

ศาสนิกย์ ปิ่นพระจุ

นักวิชาการคลังเอก

สนอง เพ็ญนณ

นิติกรโท

ปรีชา สุวรรณทัต

นิติกรโท กรมบัญชีกลาง

ตอบสมาชิกจังหวัดกรุงเทพฯ

ถาม นาย ก. เกิดวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๖ รับบำนาญพิเศษ เพราะเป็นบุตรของนาย ข. ผู้ซึ่งถึงแก่ความตายเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ นาย ก. ได้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนช่างกลของกรมการขนส่งทหารบก ตั้งแต่ ๒๕๑๔ พอนาย ก. มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เจ้าหน้าที่ผู้เบิกจ่ายบำนาญพิเศษ ได้งดการเบิกจ่ายไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๖ โดยให้นาย ก. นำหนังสือรับรองของสถานศึกษามาแสดง เพื่อจะได้เบิกจ่ายบำนาญพิเศษให้ต่อไป ขอรบกวนว่า

๑. เมื่อนาย ก. มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว และยังคงศึกษาอยู่ในสถานศึกษาดังกล่าว จะมีสิทธิรับบำนาญพิเศษต่อไปหรือไม่

๒. ถ้ารับบำนาญพิเศษต่อไปได้ จะมีสิทธิรับต่อตั้งแต่วันที่งดจ่ายไว้ หรือตั้งแต่วันที่ส่งหนังสือรับรองของสถานศึกษา

ตอบ ๑. เรื่องดังกล่าวประเด็นอยู่ที่ว่า โรงเรียนช่างกลของกรมการขนส่งทหารบกเทียบเท่าชั้นเตรียมอุดมศึกษา หรือชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ ถ้าเทียบเท่าก็จะรับบำนาญพิเศษต่อไปได้ โรงเรียนที่เทียบเท่าแล้วนี้ กระทรวงศึกษาธิการ จะมีรายชื่อไว้และแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ สำหรับโรงเรียนดังกล่าวยังไม่มีรายชื่อเทียบเท่าชั้นดังกล่าว จึงยังรับบำนาญพิเศษต่อไปไม่ได้

๒. ถ้ากระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าให้แล้ว ก็จะได้รับบำนาญพิเศษต่อไปตั้งแต่วันที่งดจ่ายได้ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๕

ตอบสมาชิกกรร

ถาม ๑. นักการภารโรง (ลูกจ้างประจำ) อัตราเงินเดือนเท่ากัน แผนกเดียวกัน กรมกองเดียวกัน อยู่จังหวัดหนึ่ง จะโยกย้ายสับเปลี่ยนไปอยู่อีกจังหวัดหนึ่งได้หรือไม่ ถ้าได้จะปฏิบัติอย่างไร

๒. จะนำเวลาราชการครั้งเป็นทหารกองประจำการรวมกับเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อสิทธิในการรับบำเหน็จบำนาญได้หรือไม่ หากได้จะปฏิบัติอย่างไร

ตอบ ๑. ได้ แต่ต้องขออนุมัติกระทรวงการคลังก่อน

๒. ได้ (มาตรา ๒๓ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๘๔) โดยขอให้กระทรวงกลาโหมออกหนังสือรับรองเวลาระหว่างรับราชการทหารกองประจำการให้ แล้วแนบพร้อมกับเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญ

ตอบสมาชิกต่างประเทศ

ถาม ในกรณีส่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างไปปฏิบัติงานในท้องถิ่นอื่น ถ้าต้องปฏิบัติงานนอกเวลาหรือปฏิบัติงานในวันหยุด ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ลูกจ้างรายวัน เมื่อได้เบิกค่าจ้างปฏิบัติงานนอกเวลา หรือค่าจ้างปฏิบัติงานในวันหยุดแล้ว ยังมีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางได้ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการอีกส่วนหนึ่งต่างหากหรือไม่

๒. ลูกจ้างรายเดือน เมื่อได้เบิกค่าอาหารนอกเวลาตามอัตรารายจ่ายค่าอาหารทำการล่วงเวลาหรือนอกเวลาของข้าราชการ ตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๑๒ แล้ว ยังมีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางได้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ฯ อีกส่วนหนึ่งต่างหาก หรือไม่

๓. ข้าราชการ เมื่อได้เบิกค่าอาหารทำการล่วงเวลา หรือนอกเวลา

แล้ว ยังมีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางตามพระราชกฤษฎีกา ฯ อีกส่วนหนึ่ง
ค้างหากได้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ ๑. ในหลักการ การจ่ายเงินเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางและค่าอาหาร
ทำการนอกเวลา มีวัตถุประสงค์ในการจ่ายเหมือนกัน คือ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง
เป็นค่าใช้จ่ายรวมค่าอาหารในกรณีเดินทางไปราชการ ส่วนค่าอาหารทำการนอก
เวลาเป็นค่าอาหารในกรณีที่ต้องทำงานนอกเวลา ณ สำนักงานที่ตั้งปกติเท่านั้น

๒. กรณีลูกจ้างรายวันนั้น ค่าจ้างปฏิบัติงานนอกเวลาหรือค่าจ้าง
ปฏิบัติงานในวันหยุด ถือเป็นค่าจ้างแรงงาน ไม่ใช่ค่าอาหาร เมื่อมีการเดินทางไป
ราชการ ลูกจ้างรายวันก็มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางได้อีกส่วนหนึ่ง

๓. กรณีข้าราชการ หรือลูกจ้างรายเดือนที่เดินทางไปราชการ มี
สิทธิจะเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการได้เพียงอย่างเดียว และไม่มีสิทธิเบิก
ค่าอาหารทำการนอกเวลา

ตอบสนาชิกเลขที่ ๒๗/๒๔

ถาม ผมขอเรียนถามว่า กรรมการตรวจสอบพัสดุและครุภัณฑ์ตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและพัสดุ จะตั้งไว้เป็นประจำ (ไม่มี
กำหนดเวลา) ได้หรือไม่ ผมเองมีความเห็นว่า น่าจะต้องตั้งเป็นปี ๆ ไป คือ
เมื่ออธิบดี ฯลฯ ได้รับรายงานของเจ้าหน้าที่พัสดุแล้ว ก็ตั้งกรรมการขึ้นทำการ
ตรวจสอบ ที่เรียนถามมาเช่นนั้น ก็เนื่องจากผมได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ
ประจำ

ตอบ ในหลักการ ควรจะได้ตั้งไว้เป็นประจำไป ไม่ควรจะได้ตั้งไว้เป็นประจำ

ตอบคณบดีบรรณคดี สุประเสริฐ

ถาม นาย จ. ขอลาออกนอกราชการ และขอรับเงินบำเหน็จ กรมเจ้า
สังกัดได้ส่งจ่ายเงินบำเหน็จให้แล้ว โดยให้ นาย จ. รับเงินจากทางจังหวัด
สังกัดเดิม กว่าหนัสน้ำมันให้คลังจังหวัดเบิกจ่ายเงินให้ นั้น จะเดินทางไปถึง

ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ปรากฏว่า นาย จ. ได้ถึงแก่กรรมไปเสียก่อนแล้ว* เช่นนี้
ขอทราบว่าเป็นเงินบำเหน็จก่อนนั้น จะกลายเป็นเงินมรดกของ นาย จ. ใช่หรือไม่
และใครเป็นทายาทบ้าง ดำเนินการแบ่งอย่างไร (นาย จ. ไม่ได้ทำพินัยกรรม)

ตอบ สัตินในบำเหน็จเกิดขึ้นแล้วก่อนจะถึงแก่กรรม ถ้า

๑. จ. ไม่มีภริยา เงินบำเหน็จย่อมตกเป็นมรดกของ จ. ทั้งก่อน

๒. จ. มีภริยา เงินบำเหน็จเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส

ต่อมาเป็นสินสมรส ต้องแบ่งระหว่างคู่สมรสตามลักษณะครอบครัวก่อน ส่วน
ของ จ. ย่อมเป็นมรดกของ จ.

๓. ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกและหลักเกณฑ์ การแบ่งมรดกย่อม
เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ ซึ่งมีความสลับซับซ้อน
พอสมควร จะต้องทราบโดยละเอียดก่อนว่า จะมีญาติคือใครบ้างแล้ว จึง
จะตอบได้ว่าใครเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดก และ แบ่งมรดกกันอย่างไร

จดหมายที่ ๒๔๐๓

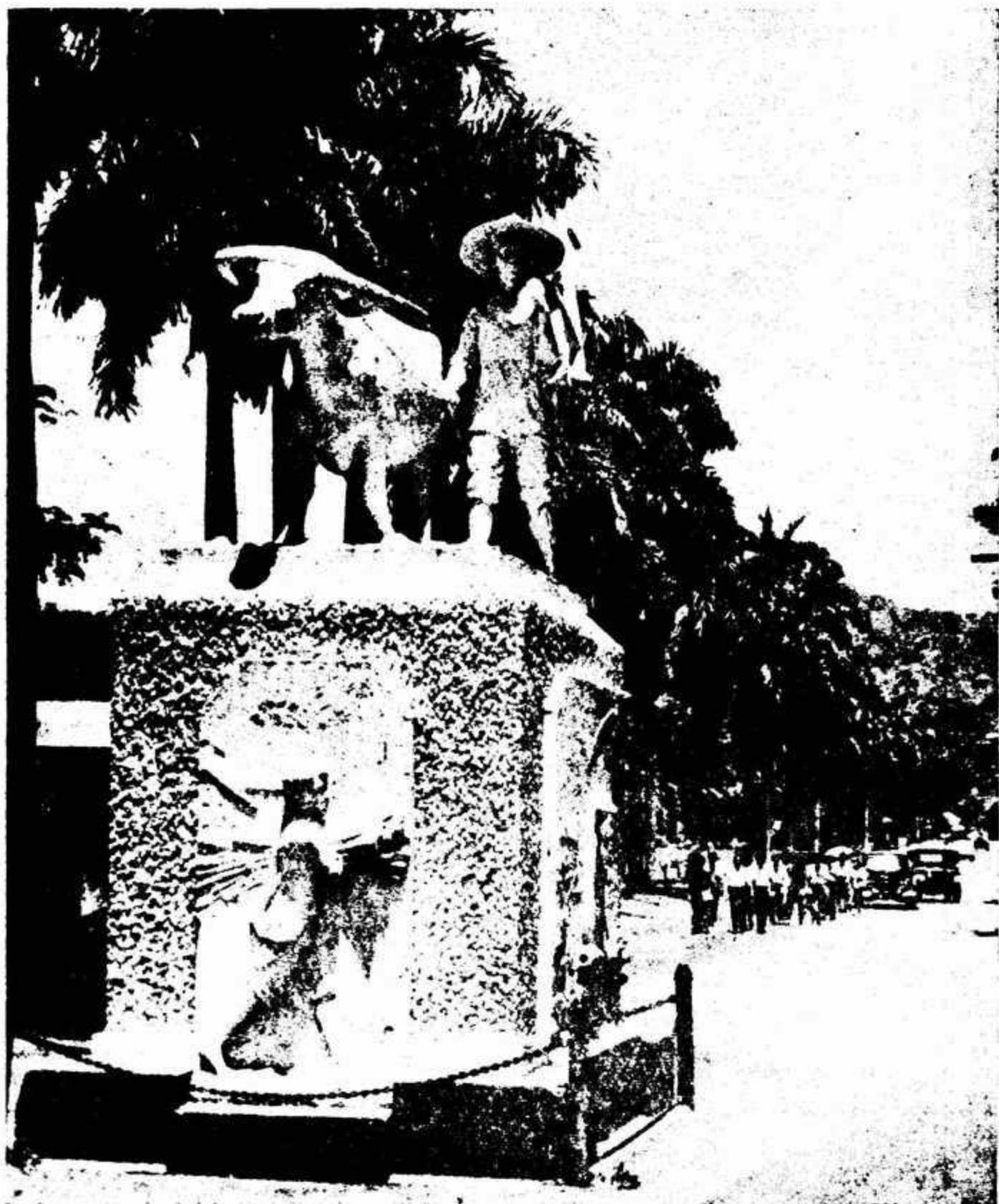
ถาม ตามที่ท่านตอบสมาชิกกรุงเทพ ฯ เกี่ยวกับบ้านนาญตกรอด ใน
วารสารข้าราชการ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๖ ในข้อ ๔ ในกรณีภริยาสมรส
ก่อน ๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ ยื่นขอรับบ้านนาญตกรอด ต้องยื่นคำรับรองที่เชื่อถือได้

ผมสงสัยว่า จะเสนอหรืออ้างหนังสือรับรองทายาท ซึ่งข้าราชการ
ประจำ เบื้องหวัด และบ้านนาญ ต้องยื่นทุกปี หรือระหว่างที่มีการเปลี่ยนแปลง
ตามหนังสือเวียนที่ ว. ๒๐๖๔๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ จะได้
หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ จะใช้หนังสือรับรองทายาทไม่ได้ เพราะระเบียบกำหนดให้ส่งใบ
รับรองของผู้ที่เชื่อถือได้ เหตุที่ระเบียบกำหนดไว้เช่นนั้น ก็เนื่องจากทางราชการ
ต้องการทราบข้อเท็จจริงจากบุคคลที่เชื่อถือได้เท่านั้น เพราะเจ้าตัวหรือผู้มีส่วน
ได้เสีย อาจจะทำหลักฐานคลาดเคลื่อนเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง หรือครอบ-
ครว้ได้

การศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สถาพร สกลรักษ์

บททั่วไป

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นประเทศหนึ่งในทวีปเอเชียที่มีนักเรียนไทยไปศึกษามาก เฉลี่ยแล้วปีหนึ่ง ๆ จะมีนักเรียนไทยไปศึกษาประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ คน ส่วนใหญ่จะไปศึกษาในระดับปริญญาตรี สำหรับปริญญาโทและปริญญาเอก ก็มีบ้าง แต่มีจำนวนไม่มากนัก สาขาวิชาที่นักเรียนไทยไปศึกษากันมาก ก็คือวิศวกรรมศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ รองลงไปก็คือ บริหารธุรกิจ และสาขาวิชาอื่น ๆ

การศึกษา

การศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ จัดแบ่งระดับการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ ระดับประถมศึกษา มีหลักสูตร ๖ ปี เริ่มตั้งแต่ Grade I ถึง Grade VI การศึกษาในระดับนี้ถือเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งกำหนดให้เด็กอายุตั้งแต่ ๖ ปี และไม่เกิน ๗ ปี ๓ เดือน ต้องเริ่มเข้าศึกษาในระดับนี้ ส่วนระดับมัธยมศึกษา มีหลักสูตร ๔ ปี แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ๒-๒ Plan (ทูทู แพลน) กล่าวคือ ๒ ปีแรก ของ ๒-๒ Plan เป็นการศึกษาคือจากระดับประถมศึกษา แต่ในช่วง ๒ ปีหลัง แยกออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทแรกเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนสำหรับเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ส่วนประ

เภทที่สองเป็นการเน้นหนักไปทางวิชาชีพ เป็นการศึกษานักเรียนที่จบการศึกษาในระดับนี้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้หากผู้ที่ศึกษาทางวิชาชีพประสงค์จะศึกษาชั้นอุดมศึกษาต่อไป ก็อาจกระทำได้เช่นเดียวกับประเภทแรก อย่างไรก็ตาม การศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยทั่วไป ทางรัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่อนุญาตให้นักเรียนต่างชาติไปเข้าศึกษาจนอนุญาตให้นักเรียนต่างชาติไปเข้าศึกษาได้เฉพาะในระดับอุดมศึกษา ในที่นี้ จึงขอกล่าวรายละเอียดเฉพาะเรื่องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับนี้เท่านั้น

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษานามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ซึ่งส่วนมากมีเปิดทำการสอนเกือบทุกสาขาวิชา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ถึงปริญญาเอก สถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการ เรียกว่า State Universities หรือ Colleges และประเภทที่ดำเนินการโดยเอกชนหรือพวกมิชชันนารี เรียกว่า Private Universities หรือ Colleges

สถานศึกษาประเภทที่รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการส่วนมากจะมีคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาเรื่องการรับนักเรียนต่างชาติเข้าศึกษาและอนุมัติปริญญาให้ได้เลยโดยไม่ต้องผ่านกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ส่วนสถานศึกษาประเภทที่เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ การจะรับนักเรียนต่างชาติเข้าศึกษาหรืออนุมัติปริญญาจะต้องผ่านการพิจารณาของ Bureau of Private Schools หรือกรมโรงเรียนราษฎร์สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก่อนทุกราย อย่างไรก็ตามหลักสูตรการเรียนการสอนต่างๆ ของสถาบันการศึกษาทั้ง ๒ ประเภทนี้ ทางรัฐบาลฟิลิปปินส์มิได้จำแนกไว้ คงถือว่าเหมือนกันและเท่ากันทุกประการ ในที่นี้จะแยกกล่าวระดับการศึกษาเป็นระดับไปดังต่อไปนี้

ระดับปริญญาตรี การศึกษาในระดับนี้ส่วนมากกำหนดหลักสูตร ๔ ปี นอกจากบางสาขาวิชา เช่น

ทันตแพทยศาสตร์ หลักสูตร ๖ ปี
(รวม ๒ ปี ใน Preparatory in the Liberal Arts)

วิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตร ๕ ปี

นิติศาสตร์ หลักสูตร ๔ ปี
(รวม ๔ ปี Pre -Law หรือ ๔ ปี จากหลักสูตรปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง)

แพทยศาสตร์ หลักสูตร ๕ ปี
(รวม ๔ ปี Pre -Medicine และ ๑ ปี สำหรับ Internship)

เกษตรศาสตร์ หลักสูตร ๕ ปี
สถาปัตยกรรมศาสตร์ หลักสูตร ๔-๕ ปี
(นักเรียนควรจะต้องเลือกเรียนในสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตร ๕ ปี เพื่อสะดวกในการที่จะกลับมาขึ้นทะเบียนกับสถาบันวิศวะในประเทศไทยสถาบันที่ใช้หลักสูตร ๕ ปี ก็คือ Mapua Institute of Technology เป็นต้น)

ระดับปริญญาโทและเอก การศึกษาในระดับปริญญาโท ไม่ว่าในสาขาวิชาใด ส่วนมากใช้เวลาในการศึกษาประมาณ ๑-๒ ปี ระยะเวลาที่ศึกษาจะยาวนานเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่ศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ในการค้นคว้าเขียนวิทยานิพนธ์ ส่วนการศึกษาชั้นปริญญาเอกนั้น ไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรชั้น โดยทั่วไปจะใช้เวลาศึกษาหลังจากสำเร็จปริญญาโทประมาณ ๒-๖ ปี

สถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ จัดการศึกษาเป็นระบบ Semester System และนอกจากนี้ บางสถาบันอาจมีเปิด

ทำการสอนภาคฤดูร้อนประมาณ ๑๖ เดือน
ด้วย

ภาคการศึกษาแรกจะเริ่มในราวเดือน
กรกฎาคม สิ้นสุดเดือนพฤศจิกายน

ภาคการศึกษาที่สองจะเริ่มในราวเดือน
พฤศจิกายน สิ้นสุดเดือน เมษายน

ภาคฤดูร้อนจะเริ่มในราวเดือน พฤษภาคม
สิ้นสุดเดือน มิถุนายน

การสมัครเข้าศึกษา

เนื่องจากสถานศึกษาในสาธารณรัฐ
ฟิลิปปินส์ ใช้ระบบการศึกษาแบบเก็บหน่วย
กิต นักเรียนจึงสามารถเลือกสมัครเข้าศึกษา
ในภาคการศึกษาใดก็ได้ สำหรับผู้ที่จะสมัคร
ไปเข้าศึกษาในภาคฤดูร้อน มีข้อสังเกตว่าภาค
ฤดูร้อนมีระยะเวลาเรียนสั้นเพียง ๑๖ เดือน
การสอนเป็นไปอย่างเร่งรัด อาจารย์ไม่มีเวลา
พอที่จะเอาใจใส่นักเรียนต่างชาติที่เพิ่งเข้า
ศึกษาเป็นพิเศษได้ นักเรียนที่เพิ่งเดินทางไป
ศึกษาในระยะแรกๆ มักจะประสบปัญหาใน
การเรียนเพราะพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษไม่ดีพอ
เป็นส่วนมาก ฉะนั้นผู้ที่ประสงค์จะเข้าศึกษา
ในภาคฤดูร้อนจึงควรคำนึงถึงปัญหานี้ด้วย
อนึ่ง นักเรียนที่ประสงค์จะไปศึกษา ณ สาธารณ
รัฐฟิลิปปินส์ ควรจะต้องฝึกฝนให้มีความรู้

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจนใช้การ
ได้ดีพอสมควร ซึ่งควรจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า
๖ เดือน ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษาทั้งหมด
ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ใช้ภาษาอังกฤษใน
การเรียนการสอนทั้งหมด

การสมัครเข้าศึกษา นักเรียนจะต้อง
เตรียมหลักฐานการศึกษาที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า
Transcript of record ซึ่งแสดงราย
ละเอียดวิชาที่ศึกษาและคะแนนที่ได้รับ ใน
ระดับที่สูงกว่า ม.ศ. ๓ ขึ้นไปทุกระดับชั้น
เช่น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประกาศ
นียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเรียกย่อๆ ว่า
ปว.ส. นอกจากนักเรียนจะต้องเตรียมหลักฐาน
การศึกษาทุกชั้นในระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูงแล้ว นักเรียนจะต้องเตรียม
หลักฐานการศึกษาของชั้นอาชีวศึกษาทุกชั้น
ด้วย ผู้ที่เคยเป็นนักกีฬา และประสงค์จะ
ขอยกเว้นหน่วยกิตวิชาพลศึกษา ก็จะต้อง
เตรียมใบรับรองการเป็นนักกีฬา เพราะทาง
การฟิลิปปินส์มีนโยบายให้นักศึกษามหาวิทยา
ลัยระดับปริญญาตรีเรียนวิชาพลศึกษาควบไป
ด้วย นอกจากนั้นผู้เคยเป็นครูและประสงค์จะ
ไปศึกษาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ควร
เตรียมหลักฐานรับรองว่าเคยเป็นครู เพื่อนำ
ไปใช้ ขอยกเว้นหน่วยกิตวิชาการฝึกสอนด้วย

สำหรับผู้ที่เคยผ่านการทำงาน ฝึกอบรม หรือ ฝึกงาน ก็ควรเตรียมหลักฐานการรับรองการทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกงาน เพราะอาจนำไปใช้ขอยกเว้นหน่วยกิตการศึกษาบางวิชาได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับการยกเว้นหน่วยกิตนี้ นักเรียนจะได้รับยกเว้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่กระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะเป็นผู้พิจารณา หลังจากนักเรียนได้เดินทางไปเข้าศึกษาแล้ว ฉะนั้น นักเรียนจึงไม่ควรคำนึงถึงเรื่องนี้ให้มากนัก ควรจะตั้งใจเล่าเรียนให้เต็มที่เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถกลับมาปฏิบัติงานได้ มีเรื่องที่นักเรียนต้องพึงสำรวมเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ เคยมีนักเรียนที่เดินทางไปสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ใหม่ ๆ ต้องการให้ทางกรมโรงเรียนราษฎรพิจารณาขกเว้นหน่วยกิตให้เร็ว ๆ และมาก ๆ ด้วย จึงมีนักเรียนบางคนอาสาดำเนินการให้ แต่แล้วผลที่สุดปรากฏออกมาว่า การดำเนินการให้ดังกล่าวเป็นการปลอมแปลงเอกสาร ซึ่งทำให้เกิดผลเสียแก่นักเรียนอย่างใหญ่หลวง กล่าวคือ หากนักเรียนกำลังเรียนอยู่ก็จะถูกคัดข้อออกจากมหาวิทยาลัยทันที หากนักเรียนสำเร็จกลับมาแล้ว ก็จะถูกแจ้งถอนสิทธิของปริญญาบัตร

และอื่น ๆ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนไม่สามารถจะประกอบอาชีพหรือรับราชการต่อไปได้นอกจากนี้ นักเรียนอาจจะถูกดำเนินคดีอาญาอีกด้วย ฉะนั้น เกี่ยวกับเรื่องนี้จะควรปรึกษาสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก่อน ทางที่ดีแล้วควรให้สำนักงานผู้ดูแลนักเรียน เป็นผู้ดำเนินการในสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด จะเป็นการสมควรและเหมาะสมที่สุด

ความเป็นอยู่ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สถานศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ไม่มีหอพักสำหรับนักเรียนจะมีบ้างก็เพียงบางสถาบันเท่านั้น เช่น University of the Philippines, Philippine Women's University (สำหรับสตรี), Centro Escolar University (สำหรับสตรี), Central Philippine University เป็นต้น ซึ่งส่วนมากก็มีที่ว่างสำหรับให้นักเรียนพักได้ในจำนวนจำกัด นักศึกษาโดยทั่วไปมักจะเช่า Apartment หรือเช่าห้องพักอยู่ในบ้านพัก หรือหอพักเอกชน หรืออยู่อาศัยกับครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ กระจัดกระจายกันอยู่ทั่ว ๆ ไป สำหรับเรื่องที่พักอาศัยนี้ หากนักเรียนศึกษาในสถานศึกษานอกกรุงมะนิลา ก็จะไม่ค่อยประสบปัญหาในเรื่องนี้นัก เพราะสถานศึกษานอกกรุงมะนิลา

ส่วนมากมีหอพักให้นักเรียนเพียงพอ และเสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่ต่ำกว่าในเมืองมะนิลา และนอกจากนี้ที่พักประเภทอื่น ๆ สำหรับนักเรียนที่ศึกษานอกกรุงมะนิลาที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางลงไปได้อีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งแตกต่างกับที่พักในเมืองมะนิลา ส่วนใหญ่อยู่ห่างจากสถานศึกษามาก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางจึงเพิ่มขึ้นและไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควรอีกด้วย

สำหรับการพักอยู่ในโฮเต็ล ส่วนมากไม่นิยมกันเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ในกรณีที่นักเรียนเดินทางถึงสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ใหม่ ๆ ทางสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ ก็จะจัดให้เข้าพักชั่วคราวในสถานที่ ๆ ได้จัดสำรองไว้แล้วระยะเวลาหนึ่งเมื่อได้ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ตามระเบียบเรียบร้อยแล้ว อาทิ ทำบัตรประจำตัวนักศึกษา Study Permit และอื่น ๆ ทางสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนฯ ก็จะจัดส่งนักเรียนไปยังสถานศึกษา หรือที่พักถาวรที่ได้จัดหาไว้ต่อไป

ค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักโดยทั่ว ๆ ไป เฉลี่ยแล้วตกประมาณเดือนละ ๖๐๐ - ๑,๕๐๐ บาท อัตราสูงต่ำดังกล่าวขึ้นอยู่กับสถานที่และความสะดวกสบายในด้านบริการต่าง ๆ

เมื่อพูดถึงเรื่องที่พักแล้ว เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือเรื่องอาหารการกิน อาหารการกินของชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ทั่ว ๆ ไป คล้ายคลึงกับของไทย คือมีข้าวเป็นหลัก นอกจากนั้นการประกอบอาหารก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารจีน จะแตกต่างกันอยู่บ้างก็มีพวกรสชาติของอาหาร ซึ่งไม่ค่อยจะมีรสเข้มข้นเหมือนของไทย หากนักเรียนมีความอดทนและพยายามปรับตัวพอสมควร ก็จะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสบาย

นอกจากเรื่องที่พักและอาหารแล้ว ก็ใคร่จะขอกล่าวถึงเรื่องการแต่งกายไว้บ้างพอสมควร เพราะเป็นเรื่องจำเป็นที่นักเรียนควรจะรู้และสามารถเตรียมการล่วงหน้าได้ เรื่องการแต่งกายนั้นรู้สึกจะเป็นปัญหาน้อยที่สุด สำหรับนักเรียนไทยที่เดินทางไปศึกษา ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เนื่องจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และประเทศไทยอยู่ในเส้นรุ้งเดียวกัน สภาพดินฟ้าอากาศของสองประเทศนี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และนอกจากนี้วัฒนธรรมของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก็ได้พัฒนาในเรื่องนี้มากนัก ผู้ที่ไปศึกษา ณ ประเทศนี้จึงสามารถเตรียมเครื่องแต่งกายอย่างที่เคยใช้ในบ้านเมืองเราไปใช้ที่นั่นได้เป็นอย่างดี สำ-

หรับนักเรียนชาย สถานศึกษาส่วนมากมิได้กำหนดเครื่องแต่งกายเฉพาะไว้ จึงสามารถแต่งกายอย่างไรก็ได้ ที่อยู่ในสภาพเรียบร้อยพอสมควร สำหรับนักเรียนสตรีสถานศึกษาบางแห่งอาจบังคับให้แต่งเครื่องแบบของสถานศึกษา ฉะนั้น หากนักเรียนสตรีประสงค์จะไปเข้าศึกษา ณ สถานศึกษาเหล่านั้น ก็จะต้องเตรียมการในเรื่องนี้ไว้บ้างพอสมควร สถานศึกษาที่บังคับให้นักเรียนสตรีแต่งเครื่องแบบของสถานศึกษาก็มี University of Santo Tomas, Centro Escolar University, Philippine Women's University, St. Joseph's College, St. Paul's College, Central Philippine University เหล่านี้เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ ค่าครองชีพในเกือบทุกประเทศสูงขึ้นมาก อัตราค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนไทยในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก็พลอยสูงขึ้นไปด้วย แต่ก่อนนี้ผู้ที่ศึกษาในเมืองมะนิลาอาจดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสบายโดยมีเงินค่าใช้จ่ายประมาณเดือนละ ๕๐ ดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัจจุบันนี้ค่าใช้จ่ายได้เพิ่มขึ้นในอัตราเกือบ ๑๐๐% ดังนั้นค่าใช้จ่าย ค่าอาหาร ค่าที่พักก็สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ฉะนั้น การดำรงชีวิตอยู่ของนักเรียนจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะต้องเป็น

ต่างๆ ให้รอบคอบ ไม่ควรใช้จ่ายเงินไปโดยไม่เพื่อประโยชน์ ทางที่ดีแล้วนักเรียนควรจะทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อเหลือเพื่อขาดไว้บ้าง เพื่อจะได้ไม่เดือดร้อนในภายหลัง

ทั้งนี้ ก.พ. ได้กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนที่จะไปศึกษา ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

สำหรับนักเรียนที่ศึกษาในเมืองมะนิลา เกซอนซิตี บาเกียวซิตี กำหนดค่าใช้จ่ายไว้ปีละ ๑,๕๐๐-๒,๔๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับนักเรียนที่ศึกษานอกกรุงมะนิลา กำหนดค่าใช้จ่ายไว้ปีละ ๑,๓๐๐-๑๗,๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

ในโอกาสนี้จึงใคร่ขอแนะนำให้ท่านที่สนใจหรือท่านที่จะส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อต่างประเทศ ศึกษารายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ได้จากเจ้าหน้าที่ของกองการศึกษาต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีความรู้ในเรื่องของแต่ละประเทศเป็นอย่างดี และนอกจากนี้หากได้เป็นนักเรียนในความดูแลของ ก.พ. ยังได้รับประโยชน์อีกหลายประการ เช่น

การแนะแนวการศึกษา ก.พ. มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเคราะห์และแนะแนวการศึกษา คอยช่วยแนะนำในการวางแผนการศึกษาและเลือกสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความรู้ ความ

สามารถ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ตลอดจนช่วยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษา ความเป็นอยู่ และปัญหาที่นักเรียนและผู้ปกครองควรจะทราบสำหรับแต่ละประเทศ

๒. การตรวจร่างกายและอนามัย ก.พ. มีคณะกรรมการแพทย์ ก.พ. ตรวจร่างกาย และอนามัยของนักเรียนก่อนเดินทางไปศึกษาหาตรวจพบเสียก่อนว่านักเรียนผู้ใดมีสุขภาพไม่ดีพอที่จะไปศึกษาในต่างประเทศก็จะได้รับการให้หายเสียก่อนที่จะเดินทาง เพราะการไปรักษาในต่างประเทศนั้นไม่สะดวกและเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก

๓. การจัดหาสถานศึกษาและที่พัก ก.พ. รับจัดหาสถานที่พักในต่างประเทศให้แก่นักเรียน

๔. การรับรองเพื่อเข้าศึกษา ก.พ. จะเป็นผู้รับรองต่อสถานศึกษาในเรื่องค่าใช้จ่ายและความประพฤติของนักเรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับนักเรียนต่างชาติเข้าศึกษา หากไม่มีผู้รับรองนักเรียนในเรื่องเหล่านี้

๕. การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในเรื่องการเงิน ก.พ. จะออกหนังสือรับรองให้ผู้ปกครองไปขอเงินตราต่างประเทศจากธนาคารส่งเป็นเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียน ทั้ง ก.พ. ยังกำหนดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมตามความจำเป็น และผู้ปกครองจะได้ทราบงบ

ประมาณค่าใช้จ่ายของนักเรียน หากมีกรณีฉุกเฉินรับด่วน ก.พ. จะทราวง่ายเงินให้ก่อนด้วย

๖. การรับ-ส่งนักเรียน ก.พ. จะให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ไปรับนักเรียนและอำนวยความสะดวกเมื่อนักเรียนเดินทางไปถึงสถานปลายทาง

๗. การดูแลจัดการศึกษาและความเป็นอยู่ ก.พ. จะรายงานผลการศึกษาความประพฤติและความเป็นอยู่และการใช้จ่ายของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ โดยผู้ปกครองจะได้ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว ได้โดยถูกต้อง

๘. การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน ก.พ. มีสำนักงานผู้ดูแลนักเรียน ฯ ไว้ในแต่ละประเทศ คอยดูแลและจัดการช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีมีเรื่องเดือดร้อนหรือมีเหตุร้าย เช่น เจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น เป็นการช่วยไม่ให้ผู้ปกครองต้องกังวล ในภาระที่นักเรียนอยู่ในต่างประเทศ

สุดท้ายนี้ใคร่ขอแนะนำว่า เพื่อให้การเตรียมตัวและดำเนินการไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศของนักเรียนสะดวกและเหมาะสมยิ่งขึ้น ท่านผู้ปกครองควรจะฝากนักเรียนไว้ในความดูแลของ ก.พ. โดยติดต่อเพื่อขอทราบรายละเอียดและปัญหาปลีกย่อยต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ค่าวิชาและแผนกแนะแนวการศึกษา กองการศึกษาต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. โทร. ๘๐๘๔๕๒-๓ ได้ทุกวันในเวลาราชการ

มองคนละมุม: คอ ลัมน์

มู ม ที่ ตั อ ง ม อ ง

ประชา

ดาว

กรกฎาคม หอศิลป์สองพันห้าร้อยสิบหก
มีผลงานมากมายที่ควรมองในวันนี้

เราไม่ยอมเสียเวลาไปมองถึงเรื่องราวทางเศรษฐกิจอย่างเรื่องข้าวสารแพงแล้วยังขาดตลาด หรือเรื่องน้ำมันขนราคาซึ่งมีผลเปลี่ยนแปลงตัวเลขรายจ่ายประชากรทุกคน เรื่องพวกนี้มองไปแล้วก็ใจหาย นั่งปลงนอนปลงให้มันรู้แล้วรูดไปเลยดีกว่า ข้าวของแพงเพราะมันถึงเวลาที่จะต้องแพงแล้ว มิใช่หรือ

เขื่อนอันค้ำองมุนที่ใกล้ตัวที่สุด

ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของข้าราชการในตอนนั้น คือถ้อยวิพากษ์เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการไว้ผมและแต่งกายของข้าราชการ

ลองอ่านคำปรารภของระเบียบนี้ ในเชิงวิเคราะห์กันสักสองวลีใหม่.

- โดยที่ชาติไทยได้มีวัฒนธรรมอันดีงามและยังขียนมานานหลายประการอันเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเจริญมั่นคงของชาติมาด้วยดีโดยตลอด

ความคิดของเราจะคลุกคลีคลอ

มองเข้าไปในวลีดังกล่าวอย่างพิถีพิถันรอบคอบ และสัมผัสกับความเห็นแย้งในหัวใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง

อ่านต่อไปอีกนิด-บัดนี้ปรากฏว่าอิทธิพลแห่งความผันแปรทางวัฒนธรรมต่างประเทศได้ครอบงำจิตใจคนไทยบางคน ทำให้ลืม

วัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยมานานนั้นเสีย
ทำให้พื้นเพื่อและอาจเป็นเหตุต่อเนื่องให้ล้ม
ความเป็นคนชาติไทยของตัวเอง

ทั้งหมดทั้งนั้นนั่น เร็วกว่าเจตนารมณ์ ก็ยอมได้
คงเข้าใจจนแจ้งกันแล้ว
หรือยังหันเหอยู่

ไม่มีรีแอกทีชันใดมากนักเกี่ยวกับข้อ
แรกของระเบียบนี้ ที่ไม่ให้ผู้ชายไว้ผมปัดต้น
ผม นอกจากชายหนุ่มผมยาวสามส้นจะ
บรรจงลากนิ้วมือของเขาถูบได้ไปบนเส้นผม
อย่างถอนเสียดาย ก่อนที่ข้างคัตผมจะลง
กรรไกรหั่นซอยอย่างคู่เคียด

ในแววตาของชายหนุ่มเหล่านั้นมีความ
รู้สึกบางอย่างรับระบายอยู่

แต่เขียนไม่ได้

กับนักกฎหมายหนุ่มผู้เพียรตีความ
ต้นผมนะต้นใคร?

- ก็ต้นผมนะซี เราตอบโดยหมายความว่า
ตามนั้น

ระเบียบข้อต่อมาบังคับงดการทรมาน ผู้หญิงนุ่ง
กระโปรงสั้นเหนือเข่า

มองกันในความรู้สึก เรื่องนี้ทำให้
เสียความรู้สึกอย่างยิ่งสำหรับคุณสุภาพสตรี
อัยการวิจารณ์ที่เราได้ศึกษามานี้ มีทั้งประชด
ประชัน เสียคดีและคับแค้น

ในการประชุมนี้ว่าเพื่อชี้แจงและกำชับ

กำชับให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ผู้บังคับบัญชา
ได้ตามได้ผู้ได้บังคับบัญชาคนหนึ่งว่า - คุณรู้สึก
อย่างไรกับการที่ต้งนุ่งกระโปรงยาว?

ข้าราชการสาวน้อยตอบจริงใจ - รู้สึกว่า
ถูกตรวนเสรีภาพค่ะ

รูปประ โขกเชิงวิจารณ์ในทำนองไม่เห็น
ด้วยเช่นนี้ยังมีอีกมาก มีทั้งรศชาติเผด็จ
หรือมันหยด ขึ้นอยู่กับระดับอารมณ์ของผู้พูด
จะถ่าดลอคออกมาให้อ่านทั้งหมดก็ได้
แต่ไม่ทำ

เพราะมองไม่เห็นว่าคุณค่าเหล่านั้น จะทำให้
เกิดการยอมรับหรือความเปลี่ยนแปลงใดขึ้นมา

แทนความคิด ไปสู่มุมของการประหยัด
ในสภาวะค่าครองชีพโหดร้ายกราดเกรี้ยว
รุนแรงอย่างทุกวันนี้

และได้ยินเสียงถอนหายใจหนักหน่วง
ถั่วเล็ดอย่างผู้ไม่ชำนาญ กระโปรงผู้
หญิงชุดหนึ่ง ชนิดที่พอใส่ได้จะมีราคาอยู่ใน
ระหว่างสองร้อยถึงสองร้อยห้าสิบบาท อย่าง
น้อยที่สุดผู้หญิงแต่ละคนจะต้องใช้คนละสาม
ชุด เป็นภาระที่จะต้องแบกเพิ่มขึ้นมา (โดย
ไม่เต็มใจ) คนละเท่าไรก็ต้องท่วักุณเข้าไปเอง
คุณเสร็จแล้วก็ต้องบวกค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมา
เพราะการนี้ อย่างเช่นค่าเดินทางไปสู่ร้าน
ขายผ้า ค่าเดินทางไปสู่ร้านค้าสองสามครั้ง
และค่าเสียเวลาหากคิดเป็นค่าเงินได้เข้าไป

ด้วย ตัวเลขเป็นเท่าไรก็รับรู้เอาไว้ในหัวใจ
ตนเองเถิด ไม่ต้องบอกกับเราให้เสียเวลาเพิ่ม
ขึ้นอีกเลย

เพราะเท่าที่เสีย ๆ ไปนั้นมันมากเกินไปอยู่แล้ว

มองเข้าไปถึงวัตถุประสงค์อีกประการ
ของระเบียบนี้ ก็ให้ข้าราชการถูกจ้างและ
ทำงานในรัฐวิสาหกิจดำเนินการเป็นตัวอย่าง
แก่ประชาชนทั่วไปในการ ใฝ่หมและแต่งกาย
อย่างแล้วคือพอเข้าใจได้โดยไม่ต้องเห็น

แต่คิด ๆ ดูแล้วเป็นความประสงค์ที่เป็น
ไปได้ยากมาก เมื่อนำมาปรับให้เข้ากับระเบียบ
เกี่ยวกับเรื่องกระโปรง

ความจริงข้อหนึ่งที่คงยอมรับก็คือ กระ-
โปรงประเภทสั้นเหนือเข่าของผู้หญิงจะต้องมี
กันอยู่แล้วคนละหลายชุด หลายชุด

สรวมในวันทำงานก็ไม่ได้ มันผิดระเบียบ

จะเอาไปไหนทั้งก็เสียค่า

แล้วคุณสุภาพสตรีก็คงไม่ได้มีความ

ปรารถนาอันแรงกล้าที่จะเลิกสรวมกระโปรง
สั้นเพื่อต่ออายุให้กับวัฒนธรรมอันดีงามอย่าง
ที่ว่า

มันก็ต้องเก็บไว้ใช้ในวันหยุดราชการ

เรื่องของเรื่องจึงกลายเป็นว่า ข้าราชการ
ผู้หญิงนุ่งกระโปรงสั้นตามประชาชนในวัน
หยุดราชการ

ไม่ใช่ว่าประชาชนจะนุ่งกระโปรงยาว
ตามอย่างข้าราชการผู้หญิง
หรือใครจะเถียงว่าไม่จริง

พูดถึงเรื่องสรวมกระโปรงสั้นเหนือเข่าแล้ว ชัก
คิด

วันวานเพื่อนสาวต่างกรมมากินข้าวกลาง
วันด้วย แต่งเนื้อแต่งตัวไม่ดูฉูดฉาดอย่างเคย
หากขากระโปรงหล่อนยังสั้นเหมือนเดิม

ถามหล่อน - เจ้านายไม่ว่าเอาบ้างหรือ ?

หล่อนตอบตรงไปตรงมาว่า ก็ไม่เห็นมี
ใครสนใจเรื่องนั้นมากเท่าไร เกษนุ่งยังใจฉันท
ก็นุ่งยังงั้น นอกจากกระโปรงบางตัวที่รู้สึกว่
มันสั้นจนอาจเป็นเป้าสายตาได้ก็เลิกนุ่ง เก็บ
เอาไว้ใช้วันหยุด

เราคิดถึง ความเคร่งครัดและศักดิ์สิทธิ์
ของระเบียบขึ้นมาแวบหนึ่ง แล้วมองย้อนกลับ
มาสู่มุมที่เราขึ้นอยู่กับตัวเองด้วยสายตาจากคณะ
เทียงธรรม

ผู้คนและผู้คนในมุมเดียวกับเรา ถึงแม้
จะเห็นได้ชัดว่า พยายามสรวมกระโปรงให้ยาว
ลงมาเพื่อปฏิบัติตามระเบียบ แต่ถ้าจะว่า
กันจริง ๆ แล้วก็ยังมึกระโปรงสั้นเหนือเข่าอีก
อย่างน้อยห้าสิบเปอร์เซ็นต์

มันอยู่ที่ว่า จะพิถีพิถันในการตีความของคำว่า
เข่า เพียงไหน

ความจริงในมุมมองของเรายังมีอะไร ๆ ให้มองเกี่ยวกับเรื่องกระโปรงอีกมาก เป็นต้นว่ามีผู้เพียรไปหาช่างฝีมือมาออกแบบกระโปรงให้ซึ่งออกแบบแล้ว ยังมีการออกเสียงกันในหมู่สุภาพสตรีว่าชอบรับหรือไม่ชอบรับ เรียกได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญถึงขนาดต้องลงมติราวกับการเสนอร่างกฎหมายใหม่ในสภา มีการช่วยเหลือทางค่านสวัสดิการโดยสวัสดิการให้กู้เงินโดยไม่คิดดอกเบี้ยเป็นครั้งแรก และเรื่องยังมีจุดจิกเกี่ยวกับงานนี้อีกสองร้อยเก้าสิบแปดอย่าง

ซึ่งถ้าเขียนแล้วทำให้ล่าครองชีพคุณลงได้จะเขียน

ข้อสุดท้ายของระเบียบกล่าวถึงการห้ามคาดเข็มขัดได้ละคิด

อ่านแล้วรู้สึกอึดอัดมาก

พลัดถึงภาพตัวเองสรวลเขินขำไว้แว่นอันนี้ก็อึดอัดเห็นขนเป็นสองเท่า

ทางออกในเรื่องนี้ที่พอมองเห็นได้คือการนุ่งกางเกง (หรือกระโปรง) ชนิดที่ไม่ต้องใช้เข็มขัด

ซึ่งเรายังไม่มี

และการที่จะสังคัลกางเกงชนิดใหม่มานุ่งให้ดูกระเบียบสักสามสี่ตัวก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากเราได้ กระทำเช่นนั้นแล้ว

หากเพียงแต่สังคัลไว้เท่านั้น ยังไม่มีเงิน

ไปเอา

สวัสดิการก็มีได้แน่แต่จะให้กู้เงินโดยไม่เสียดอกเบี้ยเหมือนอย่างที่คุณสุภาพสตรีเราก็ต้องช่วยตัวเองไปพลาถก่อน

ระหว่างยังไม่มีกางเกงดูกระเบียบนุ่ง ก็ต้องพยายามทำให้ดูกระเบียบเท่าที่สามารถจะกระทำได้

เราและเพื่อนหนุ่มสี่ห้าคนผู้มีความหมายระเบียบนี้ตามตัวอักษร ลอดเข็มขัดออกจากหูกางเกง บรรจงวางไว้บนโต๊ะทำงาน

เพื่อจะได้ไม่ต้องคาดเข็มขัดได้สะดวกด้วยหวังดี อาวุโสผู้หนึ่งตกเตือน-ไอ้ที่เอ็งทำอยู่นะมันดูกระเบียบ แต่มันไม่เรียบร้อย เห็นจะคงคิดว่าเรารับร้อยกันผิดลัคนา

ไหน ๆ ก็มองมาถึงนั่นนั่นแล้ว ก็มองหันเหให้เต็มตาเต็มหัวใจ

มุมไหน ๆ ก็ได้ใกล้ตัวหรือไกลตัว ถ้าจะเอาโทษทางวินัยกับคนที่คาดเข็มขัดได้สะดวกอย่างจริงจังแล้ว คนร่างคำสั่งลงโทษก็ร่างเป็นแบบฟอร์มไว้ได้เลย เว้นช่องว่างไว้กรอกแก้ไข นามสกุล ตำแหน่งก็เห็นจะพอ ถ้าจะมาร่างกันทีละราย ๆ ไป เห็นที่จะร่างไม่ทันแล้วก็อย่าลืมนร่างแบบฟอร์มลงโทษผู้ที่แต่งตัวไม่เรียบร้อยโดยการไม่คาดเข็มขัดเตรียมไว้ด้วย

ทำกันจริง ๆ ให้เป็นตัวอย่างคู่สัทิสี่โหมขอรับ
กระผม

สารภาพกันไว้ตรงบรรทัดนี้เลยก็ได้ว่า
มุมที่คงใจจะมองในวันนั้นได้มีเป้าหมายอยู่ที่
เรื่องเครื่องแต่งกาย หากจะเพียงมองการออก
ระเบียบในเชิงวิเคราะห์ว่าเป็นความปรารถนา
ของฝ่ายบริหารที่จะสร้างหรือแสวงหาสัญลักษณ์
หรือเอกลักษณ์บางประการให้กับขั
วราชการ ซึ่งนับได้ว่าเป็นอุดมการณ์ประการ
หนึ่งของฝ่ายบริหาร เพื่อจะใช้ความคิดจาก
จุดนั้นเป็นสะพานเชื่อมโยงไปสู่อุดมการณ์
อันแตกต่างกันหลายกลุ่มความคิดของตัว
ข้าราชการ

ก่อนลงมือเขียน เพื่อนหนุ่มของเราผู้
ระเหินไปสู่เครื่องแบบตำรวจและได้รับคำ
สั่งให้ไปประจำอยู่ในเขตที่เรียกว่าดง ค.ม. ใช้
วันพักของเขาเดินทางจากภาระหน้าที่หนักอึ้ง
เดินทางจากนาแกถึงมานครเขมรเขมรกรรยา
ลูกชายอายุสามเดือนและผองเพื่อนของเขา
เราซักถามถึงชีวิตประจำวัน การออกกวาด
ล้าง การปะทะกันด้วยอาวุธและอุดมการณ์
เขาเล่าให้ฟังถ้วนถี่ และตอบท้ายว่า-ถึงยังไง
ไอ้พวกนี้ก็ไม่มีทางหมดไปจากแผ่นดิน เรา
ถามถึงเหตุผล เขาตอบออกมาได้ตรงจุดมาก
ไม่ต้องไปคิดถึงว่า อาวุธของมันคือดาบของ
เราหรือเหตุผลอื่นใดหรอก ที่สำคัญมากที่สุด
ก็คือ มันรู้จักว่าพวกเราเป็นใคร และมีใคร

บ้าง ขณะที่เราเดินสวนกับมันก็ไม่รู้ว่ามันเป็น
ผ.ก.ค.

และเขาตอบบางคำถามของเรา

- ก็ไม่ได้มีอุดมการณ์สูงส่งอะไรหรอก
ยิ่งกันที่ใครก็คิดว่าเป็นหน้าที่ แล้วก็คิดอยู่ว่า
ทำยังไงจะเอาชีวิตรอดกลับออกไปได้เท่านั้น

เราบอกกับเขาว่า-การทำตามหน้าที่โดย
มีจุดหมายที่แน่นอนและตั้งงามอย่างที่เขาได้
กระทำไปแล้ว และ คงต้องกระทำต่อไปใน
วันพรุ่งนี้นั้นแหละ คือ อุดมการณ์ในความ
หมายของเรา

เขาสั้นขอบใจ

กำลังจะลงมือเขียนถึงอุดมการณ์ของข้าราชการ
ในแง่หนึ่งทั้งความ

เพื่อนสนิทอีกคนผู้มีอาชีพอยู่กับธุรกิจ
การธนาคารโทรศัพท์มาหา เสียงของเขามีก
ังวานขอโทษขอโพยเจือระคน เขาบอก-ที่
นัดกันไว้ว่าจะไปนอนที่เมืองกาญจน์ด้วยตอน
หยุดสามวันนะ ไปไม่ได้เสียแล้ว

เราถามเขา-คิดอะไรหรือ? เขาตอบมา
ว่าเปล่าหรอก จะขึ้นเขาใหญ่ล่ะ จะต้องไป
ตีกอล์ฟ

เราเพียงแปลกใจในความแปรเปลี่ยน
ถามเขาก็คำ-เคยวันเล่นกอล์ฟแล้วหรือ?

เขารับคำไม่เต็มเสียงนัก ก็ได้ไม่ได้ชอบมาก
มาอะไรสักหรอก แต่เจ้านายเราจะไปเล่นพอลก็
ต้องตามไปกลัวอย่างว่านั่นแหละ

เราวางหูโทรศัพท์ที่นุ่มนวล

นี่ก็อยู่ในใจว่า นี่ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง
ของอุดมการณ์ แม้เพื่อนเรานั้นจะไม่ได้เป็น
ข้าราชการ แต่อุดมการณ์ในการเดินทางของ
เขาก็ชวนให้เก็บมาคิดบ้างเหมือนกันว่า อุดม-
การณ์ของข้าราชการ จะมีบ้างไหมที่อยู่ในรูป
แบบเช่นนั้น

ซึ่งเห็นจะต้องใช้เวลาหาข้อมูลให้ถ่อง-
แท้ ก่อนที่จะเขียนถึงเรื่องราวในทำนองนี้ได้

เพราะฉะนั้น ไอ้ที่ตั้งใจไว้ในชั้นแรก
จึงยังไม่ได้เขียน

จะให้วิเคราะห์สับสนสับสนหักได้

แต่มุมที่มองออกมาเป็นตัวหนังสือคงค
งามเกินไป

และไม่มีลักษณะเป็นภาพของจริง

มองคนละมุมของวันนั้น อาจถูกตีความ
ว่าไปมองตรงมุมที่ไม่ควรมองบ้าง หรืออาจทำ
ให้ต้องเห็นแง่มุมที่ไม่อยากมองบ้าง

ข้อมเป็นเรื่องความคิดของแต่ละบุคคล

ข้อคอถ่มน้กับบอกแล้วว่ามองคนละมุม

ถ้าจะห้ามมองมุมนี้ก็ขอให้บอก

หรือจะเอาขังใจก็ว่ามา

เป็นนาที่ที่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายขึ้นใน

หัวใจ และกำลังจะจบข้อเขียนนี้

พอดีได้เห็นอุดมการณ์อีกประการหนึ่ง

ของฝ่ายบริหารจากหน้าหนังสือพิมพ์

รายงานข่าวกล่าวว่า คณะรัฐมนตรีเห็น
ชอบด้วย ในหลักการที่จะประกาศใช้นโยบาย
เพื่อการประหยัด ๑๑ ประการ

บื้องกันข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง
ของรัฐคอร์ปชั่น จะสั่งให้งดการก่อสร้าง เติง
รับ เติงส่ง ตลอดจนศ รับตำแหน่งเป็นประธาน
ในพิธีธุรกิจการค้า มั่วสุมตามบาร์ในทีคลับ
กวดขันการไปคูงเนที่สนาสุรเมืองนอก ตัด
การทำงานด้วยระบบคณะกรรมการ เลิกการ
ให้เบี่ยประชุมที่อยู่ในเวลาราชการ จำหน่าย
ข้าราชการที่หย่อนสมรรถภาพออกไปก่อนครบ
เกษียณอายุ

เลขต้องมองต่อไปว่า เป็นอุดมการณ์ที่น่า
เลื่อมใส

ก็มองกันตรง ๆ อย่างนี้แหละ คีกว่าค
ทุกที่ไป

ส่วนไอ้ที่ไม่เข้าท่าแล้วจะให้โค้งคำนับรับ
บัญชาโดยไม่ต้องทักท้วงนั้น ทำไม่เป็นและ
ทำไม่ได้ ขอรับกระผม

ความจริงเรื่องนี้ควรกระทำกันมาตั้งนาน
แล้ว

แต่ถึงอย่างไร การเริ่มต้นในวันนี้ก็ยัง
ไม่สายเกินไป

มันอยู่ที่ว่าจะทำตามหลักการกันจริง ๆ
หรือเปล่าเท่านั้น

นโยบายประหยัต์ของรัฐบาล

คณะรัฐมนตรี ได้ลงมติรับหลักการตามข้อเสนอของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๘ ก.ค. ๑๖ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงานราชการและองค์การรัฐวิสาหกิจดังนี้

๑. งดการก่อสร้างอาคารและสถานที่ทำการของรัฐบาลทุกชนิด เว้นแต่สถานศึกษา สถานพยาบาลและอนามัย อาคารที่ถูควินาศภัยหรืองานตั้งขึ้นใหม่ หรือได้รับอนุมัติเป็นพิเศษจากรัฐบาลเพื่งเท่าที่จำเป็นและประหยัดที่สุด

๒. งดพิธีการทุกชนิดของทางราชการ เช่นการเปิดการปิดและการฉลองต่างๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือ ฟูมฟือโดยไม่มีจำเป็น ยกเว้นรัฐพิธีหรือพิธีการบางเรื่องที่มีจำเป็นอย่างยิ่ง

๓. งดการเลี้ยงรับเลี้ยงส่ง เลี้ยงฉลอง หรือเลี้ยงเพื่อเป็นเกียรติยศยี่ห้อหน่วยราชการและองค์การของรัฐจัดทำขึ้น ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น กับให้งดการตั้งแถวนักเรียนและเชิชนบ้ายต้อนรับ แม้การรับรองประมุขต่างชาติหรือแขกของรัฐบาลก็ให้ทำเพียงเท่าที่นานา

ประเทศเขานิยมทำกันโดยประหยัด

๔. ห้ามข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐบาลตลอดจนครอบครัว เชิญหรือออกบัตรเชิญบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง หรือมิตรสนิทมาเลี้ยงวันเกิด เลี้ยงรับ เลี้ยงส่ง ฉลองยศ ตราหรือตำแหน่ง ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน หรือครบวันแต่งงาน บวชนาค โทนจุก หรืองานอื่นใดนอกจากที่ระบุไว้นั้น ซึ่งเป็นการบังคับโดยปริยาย

๕. ห้ามข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐรับเป็นเจ้าภาพหรือประธานในพิธีหรือไปร่วมในพิธีของธุรกิจการค้าเอกชน

๖. ห้ามข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐรับเลี้ยงจากพ่อค้า หรือบุคคลอื่นที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับทางราชการตามกัตติการ หรือตามสถานที่ใด ๆ ตลอดจนห้ามรับบริการจากสถานอบาขมุข หรือสถานเริงรมย์ต่างๆ จากบุคคลดังกล่าวด้วย

๗. การไปประชุมหรือดูงานในต่างประเทศ ต้องคัดเลือกให้ผู้ชำนาญและรู้ภาษาที่จะ

ใช้ได้ต่อไป โดยเลือกเฉพาะที่เห็นว่า จะได้ประโยชน์สำคัญแก่บ้านเมือง และต้องกวาดล้างเป็นพิเศษ ถ้ารัฐจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย

๘. ให้ตัดการทำงานด้วยระบบคณะกรรมการให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น

๙. ให้ยกเลิกการให้เบิยประชุมกรรมการที่ใช้เวลาราชการประชุมเสียทั้งสิ้น นอกจากจะให้เบิยประชุมแก่กรรมการที่มีได้เป็นข้าราชการข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ

๑๐. ตำแหน่งต่าง ๆ ต้องจัดให้มีงานกับความรับผิดชอบคุ้มค่าตามระดับและประเภทของตำแหน่ง และต้องบรรจุบุคคลที่มีประสพ-

การณ์ ความรอบรู้ ความสามารถ ความสำนึกในความรับผิดชอบและความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้นเข้าดำรงตำแหน่ง ตำแหน่งที่ไม่มีความรับผิดชอบคุ้มค่าตามที่กล่าวแล้วให้ลดฐานะให้เหมาะสมหรือ ยุบเสีย ส่วนบุคคลที่หย่อนสมรรถภาพ และไม่อาจแก้ไขปรับปรุงได้ก็ต้องพิจารณาให้ออกจากราชการไป

๑๑. ให้ใช้ วัตถุประสงค์ ทุกชนิด ของทางราชการอย่างประหยัด และ เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่นการจัดพิมพ์รายงาน ผลงาน หรือเอกสารใด ๆ ให้จัดทำเฉพาะเท่าที่จำเป็น และต้องใช้ประโยชน์เท่านั้น.

อภิธานการ

จาก

สายการบินแอร์ฟรานซ์

3 ถนนพัฒนาพงศ์

กรุงเทพมหานคร

โทร. 37010-9

ผู้เขียนและผู้เขียน

ปัญญา นักวิชาการหนุ่มผู้เพียรแสวงหานิยามอันคงามและลึกซึ้งของอุดมการณ์ ซึ่งจะเป็น
ค่านิยมสูงส่งสำหรับระบบราชการในพุทธศักราชนี้ แม้แวววาวที่ทอดผ่านแว่นตาสีขาวใสจะมี
แววฉงนดังเคยอยู่บ้าง หากการกรองความคิดความอ่านสุขุมละเมียดออกมาเป็นความลงคำที่
พอเหมาะพอดีในบทความเชิงวิเคราะห์ถึงจุดเริ่มต้นของอุดมการณ์ของเขานั้น น่าอ่านและน่า
ติดตามไปด้วยวิจารณ์ญาณอันเที่ยงธรรมในหัวใจของคุณเอง

โมกษศักดิ์ ประกอบบุญ เป็นนักวิเคราะห์งานบุคคลโท กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน
สำนักงาน ก.พ. เพิ่งมองเข้าไปถึงสิ่งที่เรียกกันว่าอุดมการณ์อย่างอุจิมทะเลทุระดง ทั้งในแง่
ของตรรกวิทยา หลักเหตุผลและความเชื่อ งานของเขาชั้นนี้จริงใจและตรงไปตรงมาอย่างผู้ที่
เคารพต่อความคิดเห็นของตัวเอง การแสดงออกในคัมภีร์สื่อเหมือนภาพเขียนเรียดลึลลิต
บทสรุปในเรื่องนี้ของเขาอ่านแล้วเจ็บปวดมาก อุดมการณ์คือความเพ้อฝัน ก็เท่านั้นเอง

สถาพร สกลรักษ์ ข้าของและซัดเจนกับเรื่องราวของการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์อย่าง
ยิ่งยวด คงด้วยหน้าที่การงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่นักเรียนต่างประเทศโท กองการศึกษาต่าง
ประเทศ ประกอบกับประสบการณ์ที่ได้ผ่านการศึกษาก่อนหน้านี้มาแล้ว รู้จักกับระบบการศึกษา
และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มากมายในหลายแง่หลายมุม ใช้ฝีมือคุณภาพเก่า ๆ ออกมาเขียน
ได้โดยเฉพาะในแง่มุมที่มีคุณค่า และน่าสนใจ

อมร รักษาสัตย์ นามนี้คุ้นเคยผู้คนในแวดวงวิชาการและการบริหารงานบุคคล บ้างฉบับเป็น
คณบดี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้รับแต่งตั้งเป็น
กรรมการหลายคณะเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบราชการ เป็นผู้มีอุดมการณ์อย่างแท้จริง สำหรับ
เรื่อง บทบาทของราชการในการนำทรัพยากรจำกัดมาใช้พัฒนาประเทศ เป็นบทความชิ้นหนึ่ง
ที่ชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ของทรัพยากรอันจำกัด กับการสร้างทัศนะใหม่สำหรับข้าราชการ เป็น
ภาพพจน์ที่พยายามโยงจุดทั้งสองให้ประสานกันด้วยความรู้สึกห่วงใยจนเห็นได้ชัด

ประกาย ดาวิน เพียรมองคนละมุมกับผู้อื่น รุ่มร้อนแต่เยือกเย็น ในความร้อนของประกายแดด
ก็มีความงดงามเจือปนอยู่ด้วย มิใช่หรือ

แล้ววารสารข้าราชการฉบับนี้ออกมาเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา (ในรอบนี้)
ต้นเหตุไม่ได้เกิดเพราะโรงพิมพ์ทำงานช้า

และไม่ได้เกิดเพราะกองบรรณาธิการไม่กระตือรือร้นในการทำวารสารข้าราชการ
หากมีต้นเหตุมาจากราคากระดาษในท้องตลาด

อยากจะบอกว่าราคากระดาษทุกชนิดในวันถัดวันทะยานสูงขึ้นกว่าเมื่อสัปดาห์ก่อน
เกินร้อยเปอร์เซ็นต์

และหาข้อได้ยากกว่าข่าวสารราคาถูก

ภาวะขาดกระดาษที่จะใช้ในการพิมพ์จึงเกิดขึ้นกับโรงพิมพ์ทุกโรงพิมพ์
ซึ่งเป็นผลกระทบกระเทือนโดยตรงถึงวารสารข้าราชการด้วย

จึงเป็นเรื่องที่เรารับรู้อย่างวิตกกังวล

หวังว่าท่านคงเข้าใจและเห็นใจ

หากท่านไม่เห็นใจเรา เราก็ต้องเห็นใจตัวเองฝ่ายเดียว

ยืนยันได้ว่าไฟแรงในหัวใจเราไม่เคยราด และยังไม่สิ้นเพียร

เป้าหมายในการทำวารสารข้าราชการของเรานั้นแน่นอน - เรายังไม่คิดถึงวิธีการที่
จะลดต้นทุนลงด้วยการลดจำนวนหน้า หรือร้องขอความเห็นใจจากท่าน โดยขอเพิ่มค่าสมาชิก

คู่มือไม่เป็นสุภาพบุรุษ และไม่รักกันจริง

สำนักเสนอว่าวารสารข้าราชการอยู่ได้เพราะท่านผู้เป็นสมาชิก และโดยนัยกลับกัน
ก็อาจอยู่ไม่ได้เพราะท่านเช่นเดียวกัน

เพราะฉะนั้น การทำสิ่งใดที่จะมีผลกระทบกระเทือนถึงท่าน ย่อมเป็นทางเลือกทาง
สุดท้ายที่เราจะกระทำ

วารสารข้าราชการฉบับหน้า จะมีเป้าหมายอยู่ที่การทำงานและการอำนวยความสะดวก
ซึ่งข้าราชการทั้งกระทำต่อประชาชน หรือผู้ที่มาติดต่อ อันเป็นหลักการและแนวนโยบาย
ที่สำคัญประการหนึ่งที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดไว้ในนโยบายการปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการ

หวังว่าวารสารข้าราชการฉบับหน้าคงเดินทางถึงมือท่านเร็วกว่าที่เคยเป็นมา